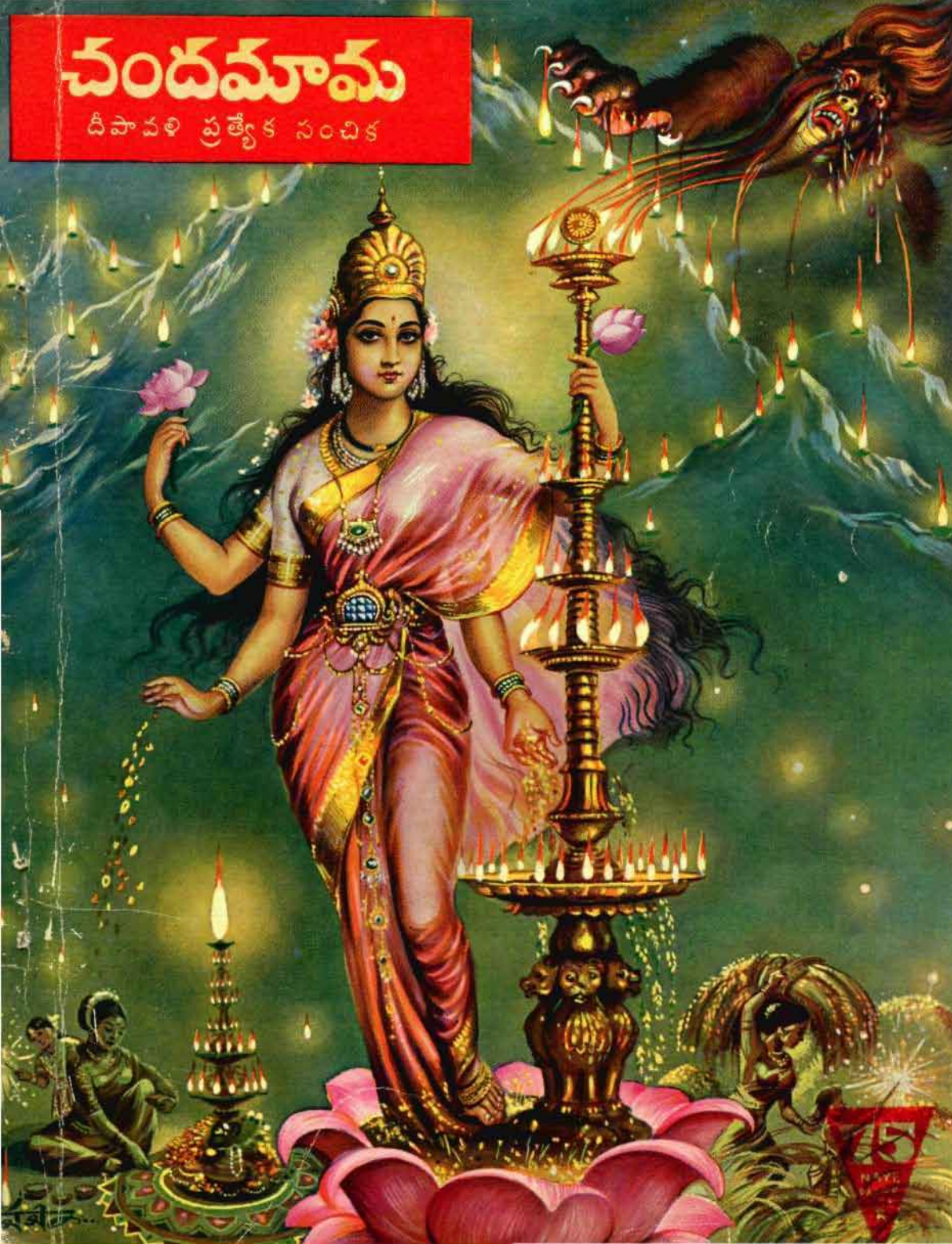
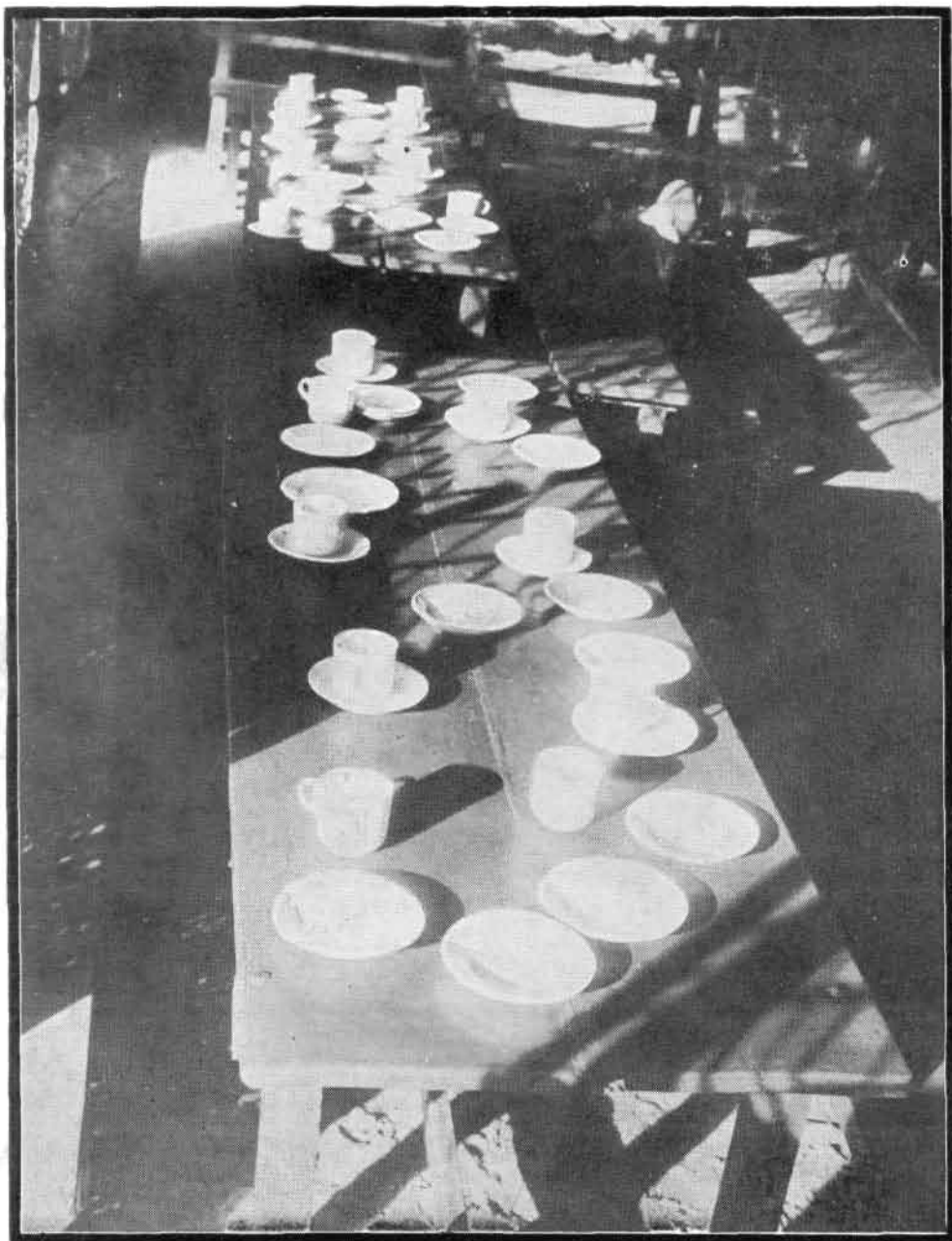

చందమామ

దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక

ఐహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

ఇన్ని టీకప్పులకు...

పంపినవారు :
వి. వి. చార్మలు - హైదరాబాదు.

దీపావళి విడుదల....

ఎం.ఆర్.ఎం. ప్రొడక్షన్స్ వారి

మీమూరి ఆమ్మాయి

కథ • జావర్ సితారామన్ • మాటలు, పాటలు • అనిసెట్టి

దర్శకత్వం

నిర్మాణం

ఎ. భీమసింగ్

ఎవి.ఎం. స్టూడియో

SAKTHI

చందమామ

ఈ సంచికలో కథలు - వింతలు - విశేషాలు

మహాభారతం	...	2	రత్నావళి	...	41
క్షీరసాగరమథనం (గే.క.)		5	సోమరి నాగు	...	57
జ్వాలాద్వీపం-11	...	9	మేవార్ సింహం	...	66
పుట్టినరోజు - పండగ	...	17	దీపం ఆత్మకథ	...	73
మార్కోపోలో	...	25	గుణాధ్యుడి కథ	...	82
నేరానికి బహుమానం (బే.క.)	33		గుడ్డి జోస్యం	...	88

ఇవి గాక కాథానులు, ఫాటోశీర్షికల పోటీ మొదలైన మరి ఎన్నో ఆకర్షణలు

దీపావళి శుభాభినందనలు

AMARJOTHI
FABRICS

అమర్జ్యోతి వస్త్రములు

చేనేత వస్త్రములలో పేరెన్నిక గన్నవి

(దుప్పటములు, మొదలైన వస్త్రాలంకారములను అమర్పుటలో నిపుణులు)

పో. బా. నం. 22, కరూర్ (ద. ఇం.) ★ బ్రాంచీలు : ఢిల్లీ, బొంబాయి, మద్రాసు.

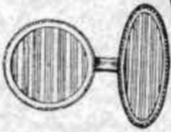

దీపావళి క్షాంతికి 'ఉమా' నగల శోభ!

బొత్తాములు రు. 1/- కప్పే-బొత్తాములు రు. 2/-
జడ గాజులు— 2వై సైజు నం. 203-జత రు. 14/40;

UMA. 718.

UMA. 535.

UMA. 1071
UMA. 205
UMA. 506.

UMA. 819. JASMIN NECKLACE. Rs. 25/-

UMA. 70512.

UMA. 37.

ఉమా గోల్డు కవరింగ్స్ వర్క్స్
H.O. ఉమా మహల్..మచిలేపట్టణము.ఇండియా

ధనము పొదుపు కొరకు

"ఉమా"

22.క్యారట్ బంగారు రేకు
కవరింగ్స్ నగలనే కొనండి.

అనేక సంవత్సరములు
మస్సికగా యుండును.

నం. 705/2 జింకీ-జత రు. 6/-;
నం. 37 చెవిపోగులు జత రు. 2/-.

ప్రాప్రయిటర్ : టి. వి. సుబ్బయ్య

మా విక్రయ శాలలు

90, చైనాబజారు రోడ్డు,

శివాలయం వీధి,

104, కామధేను బిల్డింగు,

మద్రాసు-1

విజయవాడ

ఎవెన్యూ రోడ్డు, బెంగళూరు సెటీ

అందరూ అభ్యుదయంగా ఒత్తిడి పెడుతున్నందున మా ఓకే బహుమాన ప్రదానం

మరిన్ని ప్రారంభించాం (కొంత కాలావధివరకు మాత్రమే)

'ఓకే' పాపకవర్తనా రసేకులు మరి మరిన్ని కాలాని ఒత్తిడి పెడుతున్నందువల్ల, మేము ఇంతకు ముందు ఇస్తూన్న, దంత ధావళ్యంతో నిగనిగలాడుతూ ఆత్మాకర్షకమగు మా ఓరిజినల్ 'ఓకే' సబ్బు పెల్లె ఉచిత బహుమాన ప్రదానం కొంత కాలావధివరకు మాత్రం మరల ప్రారంభిస్తున్నాం - ఇది కేవలం ఉచితం.

ఈ బహుమాన ప్రదానం దీహవళి సమయం కొరకే అయినా, మావద్ద స్థానం ఉన్నంతకాలం వరకూ ఇస్తూనే వుంటాం.

ఇప్పుడే కొనండి - ఆలస్యం చెయ్యకండి

మీ చర్మ సౌందర్యంకొరకు

★ ఆధిక గ్లిసరిన్

చర్మం మృదువుపరచుకొరకు

★ లవెలిన్

చర్మ రక్షణకొరకు

★ ఆక్టమర్

చర్మరంగ నివారణకొరకు

ఓకే చందన
సబ్బు

ఉచితం

ఓకే చందనసబ్బు 3 బిళ్లలు కొనండి. ఆత్మాకర్షకమగు చందనం లాగ నిగనిగలాడు సబ్బు పెల్లెను కేవలం ఉచితంగా పొందండి.

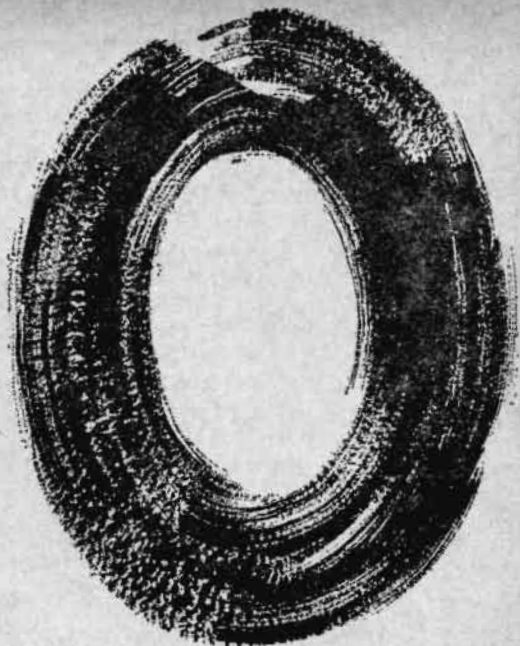
ది ఈస్ట్ ఏషియాటిక్ కంపెనీ
(ఇండియా) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్,
మద్రాసు - 1

EP

1920
-1960

4

పైతీ ఆహార రంగంలో అభివృద్ధి ఒక జైలుదారు

సంవత్సరాలు...

మాకు ఆరోజు జ్ఞాపకమున్నది.... నయనది యేళ్ల క్రితం ఈ రోజున, నూనా వజ్రాలలో ఒక చిన్న గదియందు రోజుకు కొద్ది పాసుల విస్ఫుల్లను తయారుచేయుచూ స్వల్పమిత్రున మేము విస్ఫుల్లను తయారుచేయ నారంభించితిమి.

అప్పటిగాయకు మేము చాలా వృద్ధిబొందియుంటిమి. "ప్రారంభ" దశలో గరిగే చిక్కులనుబట్టి కొన్ని ఇబ్బందులకు లోనైనప్పటికీ భారతదేశమందుగల ప్రముఖ విస్ఫుల్ల నిర్మాత లలో నాకరపై యుండునట్లు విస్తరించి మేము వృద్ధిబొంది యున్నాము. అనుచిత ప్లేట్లరీయందు ఐ.ఎన్.ఎ. ప్రమాణంలో శ్రేష్టమైన విస్ఫుల్లను తయారుచేయుచున్నాము.

మేము మన దేశంలో ప్రప్రథమంగా కోకా మరియు చాకొలెట్ పరిశ్రమను స్థాపించాము.

మా శ్రేయోధిలాసులు, మిత్రులు అందరూ మా ధన్యవాదాలు

మా పెట్టుబడిదారులు, దీపాదిబిడ్డ, ప్రస్తుత భాగస్వాములు అందరూ మా ధన్యవాదాలు

భారతదేశమందును, విదేశాలయందును గల మా దీప్తిబ్యాండ్లు, స్టాండ్లు, వ్యాపారులు, అందరూ మా ధన్యవాదాలు

మా కార్మికులు, సిబ్బంది అందరూ మా ధన్యవాదాలు

తుమకు మా రక్షకలా క్రియదారులకు మా ధన్యవాదాలు

సాతె బిస్కట్ అండ్ చాకొలెట్ కం. లి., పూనా-2

వీ ఆభిరుచికి తగిన స్థాయిలలో మధురగానం వినిపించే

టెలిరాడ్

హైఫీ టోనల్ నాణ్యంతో రెండు

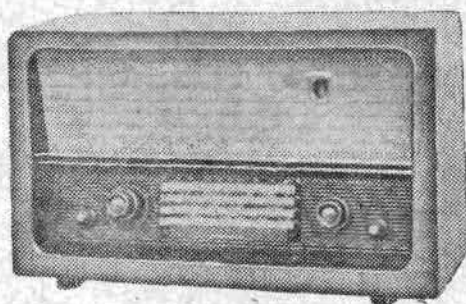
సరికొత్త మోడల్స్

మోడల్ D 669 WK Hi-Fi (AC)

మోడల్ D 669 GWK Hi-Fi (AC/DC)

వెల రు. 455/-

స్థానిక పన్నులు ఆదనం.

పొదుపైన ఈ అల్ట్రా సెన్సిటివ్ రేడియో
హై-ఫీ టెలిరాడ్ శ్రేణికి చెందిన సరి
కొత్త నిర్మాణము. గిట్టు అలంకారముతో
కూడిన చక్కటి కావినెటు.

దీనికి రెండు స్పీకర్లు అమర్చబడి,
హెచ్చు-తగ్గు స్థాయిలలో గానము
చేయుటకు చక్కగా తగియున్నది.
ఎట్టి చిక్కులు లేకుండా చిరకాలము
పనిచేయగల దృఢమైన నిర్మాణము.

6 వాల్వులు, 4 బ్యాండ్లు

బాండ్ స్పైడ్ కంట్రోల్ సహా

మీడియం వేవ్

593 - 186 m (570 1620 Kc)

షార్ట్ వేవ్స్:

187 - 65 m 1.6 - 4.6 MC/s

70 - 29.4 m 4.2 - 10.2 MC/s

2 - 11.1 m 10.3 - 27 MC/s

మద్రాసుకు, అంధ్రప్రదేశ్కు పంపకదారులు :

తండ్రి :
OBRED

ఓబుల్ రెడ్డి (మద్రాసు) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్,

ఫోన్ :
84830

31, జనరల్ పేటర్స్ రోడ్డు

::

మద్రాసు - 2.

అందమునకూ ★ అకర్షణకూ ★ సరిక్రొత్త డిజైన్లకూ ★ సరసమైన ధరలకూ

ఎల్. డి. ఎం.

దుస్తులను ఎల్లప్పుడూ వాడండి!

వ్యాపార షరతులకు యితర వివరాలకు వ్రాయండి

: తయారు చేయువారు :

లలితా డ్రెస్ మాన్యుఫాక్చరింగ్ కంపెనీ,

పోస్టు బాక్స్ నం. 552,

బెంగళూరు - 2.

అందరకూ
మా హృదయ

పూర్వకమైన

దీపావళి అభినందనలు

ఫోన్ :

2802

తంతి :

'VUMMIDIAR'

VUMMIDIAR'S

**VUMMIDI RAMIAH CHETTY
GURUSWAMY CHETTY & Co**

ఉమ్మిడి రామయ్యచెట్టి గురుస్వామిచెట్టి అండ్ కో.,
నగల వర్తకులు - వెండిపనివారలు

23-25, నేతాజీ సుబాష్ చంద్రబోస్ రోడ్డు, మద్రాసు - 1

ఇప్పడు

మీకు ప్రియమైన

ఆరోగ్యముచేకూర్చే

విటమినులు కలిసిన

వాటర్బరీస్ కాంపౌండ్

తీసుకోండి

విటమిన్-క్రూడ్
1500 విటమిన్లు మాత్రం
ఉన్నది అని హామీ

1500 రకం
విటమిన్లు అని
హామీ.

తారతదేశమందు మిక్కిలి ప్రయుక్తు. అమోఘమైన విటమినులుతో కూడిన టానిక్కును మీరు యివ్వదు కొనగలరు. ప్రఖ్యాతి గాంచిన వాటర్బరీస్ కాంపౌండ్ హెల్సులాలో ఆరోగ్యమును పుష్టికరింపచేయు అనేక విటమినుల చేర్పు లున్నవి. వాటర్బరీస్ విటమిన్ కాంపౌండ్ మీకు అనేక విధములుగా మేలు కలుగజేయును. ఇది రక్తమును స్పష్టిచేసి, కోల్పోయిన శక్తిని మరల చేకూర్చి, మీకు ఉత్సాహము నిచ్చును. ఇది నరములకు సత్తువ కలుగజేసి కండరముల అభివృద్ధికి తోడ్పడుటయేగాక వ్యాధులను కూడా నిరోధించును. జబ్బు చేసిన తరువాత త్వరగా స్వస్థత పొందుటకు యిది చాలా సహాయపడును.

వాటర్బరీస్

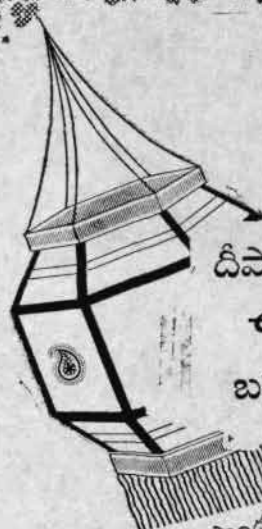
విటమిన్

కాంపౌండ్

మీ ఆరోగ్య పోషణను పూర్తి చేయును.

దగ్గు, అణులును క్రిస్టల్ మరియు గ్లైకోల్తో కూడిన వాటర్బరీస్ కాంపౌండ్ ఎల్లు రెబిల్ గల సిహెచ్ కూడా లభించుచున్నది.

దీపావళి పండుగకు

ఉత్తమమైన

బహుమానము

“ఆప్ ఘన స్నా” సౌందర్య హాపక సాధనములు

దీపావళి శుభసమయ

వర్షాభినందనలు

★

ఇ. ఎస్. పటన్ వాలా

62, కాన్పాట్ రోడ్,

బొంబాయి - 27.

అశోకా అమ్మా రత్నత్రయము

అశోకా ఆమ్లా హేరాయిల్
పామేడ్ - బ్రలియన్ టైన్
నల్లని కురులకు
బల్లని గుణమునకు

GP

విజయ కెమికల్స్.. మద్రాసు-7.

శుభకాల ఆభివందనాలు

ది హుగ్లీ ఇంక్ కంపెనీ., ప్రైవేట్ లిమిటెడ్,

శ్రేష్ఠమైన అచ్చునిరాల నిర్మాతలు

కలకత్తా ★ బొంబాయి ★ మద్రాసు ★ ఢిల్లీ

సుశీల
ఇచ్చే
విందుల్లో
విశేషమేమిటి?

సుశీల.... పేరుకు చగ్గపే పోషిల్లం కలది.
అరిఫి సత్కారంలో ఆమెనే చెప్పుకోవాలి.
అరి కాకాగా, కరకర లాడుతూ పున్న
పార్శ్వవారి మొనాకో సార్వైడ్ డిస్కల్ట్రై తీసి
పదార్థాలూ, ఆపిర్ ముక్కలూ, కోవా,
వచ్చుకూపెట్టి ఆశ్చర్యకరంగా నక్కరిస్తుంది.
అందుకే అరిదులంతా సంతోషంగా ఆమె
నెప్పుడూ పొగుడుతుంటారు.

**పార్శ్వవారి
మొనాకో
ఖారా బిస్కట్లు**

పార్శ్వ ప్రోడక్ట్స్ మ్యాన్యూఫ్యాక్చరర్స్ కంపెనీ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, బొంబాయి-24

పరవశత కలిగించే పరిశుద్ధమైన సిల్కులు!

ఆ వీరువాల నిండుగా, నూటికి నూరుపాళ్ళు
పరిశుద్ధమైన సీతాలక్ష్మి సిల్కు చీరలున్నవి.
ఇవి చూచి అమె మునిసిపోక తప్పుతుందా!

ప్రతి చీరా, దేనికదే సాటి—అందం, చందం
—సాగను, నీటు—అవి ధరించినప్పటి ఆ
చల్లదనం, లాలిత్యం, కదలికతో కలిగే
ఆ శృంగారం—మీకు అనందాన్నిస్తాయి!

ఈ వ్యాపారంలో అనుభవజ్ఞులు—సీతాలక్ష్మి
వారు—మీకు ప్రత్యేకమైన, ప్రశస్తమైన డిజైన్
స్లో, కాడియల్ బార్దర్లతో కాతాన్ చీరలను
సమర్పిస్తున్నారు. అలసించక నేడే కొనండి!

Seethalakshmi silks

సీతాలక్ష్మి హాల్,

పేషన్ నిర్మాతలు, తపాలుపెట్టె నం. 674,

చిక్ పెట్, బెంగళూరు - 2.

ఫోన్ : 70450

సీతాలక్ష్మి టెక్స్టయిల్స్,

2, నగరత్ పెట్, బెంగళూరు - 2.

ఫోన్ : 2260.

Grams: ESSELTEX

ఆరోగ్యవంతమైన, నిగనిగలాడే దీర్ఘ శిరోజములకు

ప్రెసిడెంట్
తేదా పెగోడా

వెజిటబిల్

హేరాయిల్ ను వాడండి.

ఇది పరిశుభ్రమగు వెజిటబిల్ నూనెలనుండి తయారై, తలకు
చల్లదనాన్ని, శిరోజములకు పుష్టిని ఇచ్చే హేర్ టానిక్కు.
రతోడ్ ప్రేడింగ్ కంపెనీ, సౌకార్యేట, మద్రాసు-1.

Z-672

అందానికి వర్చస్సుకూ ప్రెసిడెంట్ స్నో మరియు
టూల్క్ మ్ ఫాడరును వాడండి.

ఫోన్ : 4025

తంతి : "GOLDWORKS"

సీమకమలములు,
నవరంబంగారు
నగలు

వసుమర్తి
జ్వలరి మాజీషా,
మదరాసు.

Chandamama [TEL]

అనేకమైన డిజైన్లలో
అత్యంత ఆకర్షణీయమైన
బొమ్మల 1961 క్యాలెండర్లు
ఆర్డర్లకు స్వేచ్ఛేయగలము.
వివరాలకు వ్రాయండి.

★

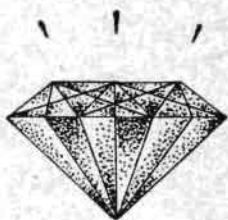
వివరములకు :

శారదా ఎన్టర్ప్రైజెస్

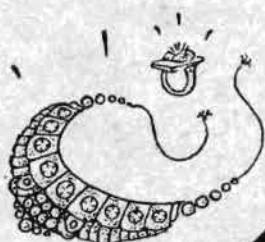
2 & 3 ఆర్కాట్ రోడ్

మదరాసు - 26

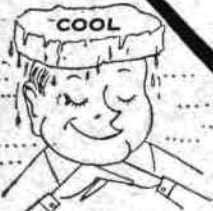
Deepavali Nov. '60

DIAMONDS

JEWELLERY

AIRCONDITIONED

LOUNGE

all this and more at

VEECUMSEES

ESTD: 1893

112, NETAJI ROAD, MADRAS-1.

PHONE: 2072

little
BIG
theatre

GREET'S
YOU

SUNDAYS
OPEN

TUESDAYS
CLOSED

GUARANTEE

SERVICE

10 O'CLOCK TO 7 O'CLOCK

NURSERY

ఉత్తమమైన డిజైన్లలో ఎన్నికైన టైపులను

ఇంగ్లీషు - తమిళం - మలయాళం - భాషలలో

సప్లయి చేయగలము

ఇవి గాక

పర్సోరేటర్లు, హార్డ్ ప్రెస్సులు,

ట్రెడిల్సు, కటింగ్ మిషనులు,

ఇతరములైన

సమస్త ముద్రణ పరికరాలు మీకు

కావలసిన రీతులలో తగిన

వెలలకు మావద్ద దొరుకును.

దీ మద్రాసు టైప్ ఫౌండ్రీ

38, జోన్స్ స్ట్రీట్ :: మద్రాసు - 1

ఈ
చక్కని
చౌరస్

....కుట్టించి రెండేళ్లయింది. తెక్కలేనన్నిసార్లు ఉతికినా
చెక్కుచెదరకుండా ఇంకా కొత్తగానే వుంది.

BINNY'S Instalin

బిన్నీవారి లిస్టలిన్*

గుడ్డతో ఇది తయారైంది - ఎన్నో రంగులలో దొరుకుతుంది

*ఐస్ఫారైజ్డ్

క్లూమెట్ పీవాడీ, అండ్ కంపెనీ, యు.ఎస్.ఏ.
వారి రిజిస్టర్డ్ ట్రేడ్ మార్కు

బట్టలంటే
శ్రద్ధచూపేవారు
మోజుపడే చౌక్రగుడ్డ

JWT/SC-L-8923

ది బకింగ్ హామ్ & కర్నాటిక్ కంపెనీ లిమిటెడ్
మేనేజింగ్ వజంట్లు : బిన్నీ & కంపెనీ (మద్రాసు) లిమిటెడ్

Make **LIGHT** work of it !

Use

MAZDA

Lamps

MADE IN INDIA FOR THE AGENTS FOR
A. E. I. LAMP & LIGHTING CO. LTD.

**Associated Electrical Industries (India)
Private Ltd.**

HEAD OFFICE :
'CROWN HOUSE', 6-Mission Row, CALCUTTA.

MADRAS BRANCH :
35/5, MOUNT ROAD (First Floor)
Post Box No. 2710. Madras-2. Telephone No. 86471/2

Branches also at
BOMBAY - NEW DELHI - BANGALORE - COIMBATORE - NAGPUR

దీ పా వ లీ బ హు మ తు లు గా ఇ వ్వ త గి న వి.

ఈ గుర్తు గల స్టైలిన్ లెన్స్

ప్రీల్ పాత్రలు

గ్యారంటీ కలవి.

I.M.M.C.
FOR
Anything & Everything in
STAINLESS STEEL WARE
& BRASS SHEET & CIRCLE

చిలుము పట్టపు, తుప్పు పట్టపు. ఎల్లప్పుడు
తళతళ మెరస్తూవుండును.
తేముటకు చాలా సులువైనవి.

ఇండియన్ మెటల్ & మెటలర్జికల్ కార్పొరేషన్,

498, మింట్ స్ట్రీట్ :: మద్రాసు - 3.

తారతమ్యము తెరిగిన ముద్రాపకుడు

తన పనికి కావలసిన పరికరాలు, అనగా
—చక్కటి కాగితం, మంచి సిరా, స్ఫుటమైన టైపు
ఎంచుకొనుటలో ఎంతో జాగ్రత్త తీసుకొనును

అతను **గేంజన్ సిరా** లనే ఉపయోగించును

ఎందుచేతనంటే

నాణ్యము నకు, పొదుపు నకు
సుఖంగా పని సాగిపోవటానికి

ఈ సిరాలు నమ్మకమైనవని అతనికి తెలుసును

ఫ్యాక్టరీలు: హౌరా • బొంబాయి • మద్రాసు.

సంపూర్ణ శిరోజు పోషకము
మరియు శిరోజాంతు నలుపు
చేయునది మనోహర సువా
సన గంధి

ఆధునిక విజ్ఞానం మరియు
బాహుళ్యమైన అనుభవం
ఈ రెండింటి సమ్మిళితం

లోమ
REGD.

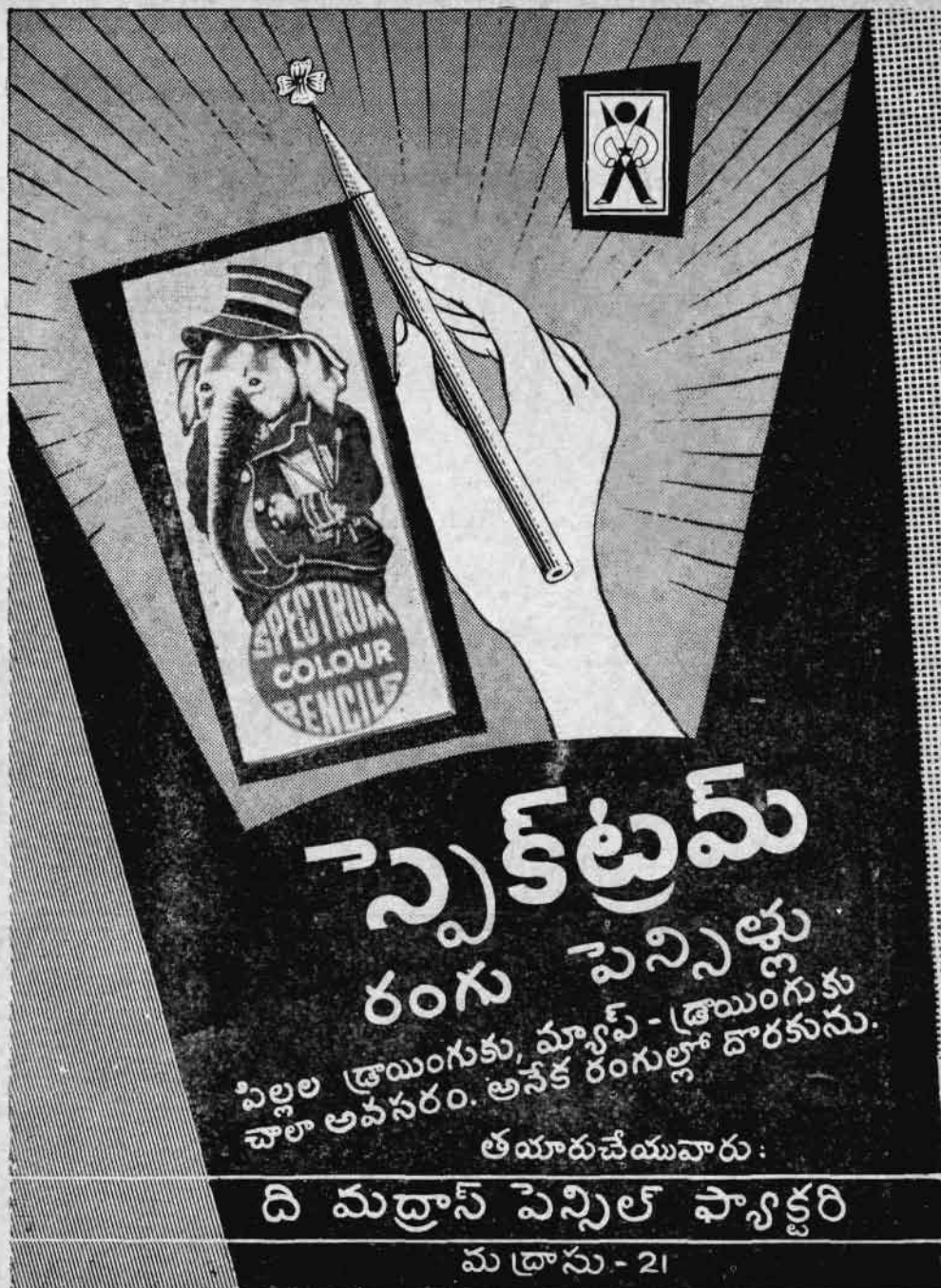
లోమ, ఆధునిక విజ్ఞానం మరియు బాహుళ్య
మైన అనుభవం, ఈ రెండింటి సమ్మిళిత
మైన అత్యధిక పరిశోధన యొక్క ఉత్పత్తి. ఇదే
దాని విజయవంతమైన ఫలితమునకు రహస్యం.

బోర్ డిప్టిబ్ల్యాంట్స్ అండ్ ఎక్స్‌పోజిట్స్ :
ఎం. ఎం. బుంబాట్‌వాలా,
అహ్మదాబాద్-1

TEL

ప్రతి సోమవారం రాత్రి 8-30 గంటలకు సిలోన్ రేడియోమీద “లోమా సంగీత ఖజానా” వినండి.

స్పెక్ట్రమ్
 రంగు పెన్సిల్లు
 పిల్లల డ్రాయింగుకు, మ్యాప్ - డ్రాయింగుకు
 చాలా అవసరం. అనేక రంగుల్లో దొరుకును.
 తయారుచేయువారు:
ది మద్రాస్ పెన్సిల్ ఫ్యాక్టరీ
 మద్రాసు - 21

విశాలాంధ్ర అంతటా విజయవంతంగా నడుస్తోంది!

మహాశ్వరి ప్రొడక్షన్స్

రమా సుందరి

మ్యూజిక్.. జైరెక్షన్..
 సునీల్ దక్షిణామూర్తి * హుస్సేన్ కృష్ణమూర్తి
 శ్రీ ఫేలింగ్ రిలీజ్.

నిర్మాత... S. భావనారాయణ

Nutriline

మీ రాయిలు

న్యూట్రైన్ వారి రుచికరమైన మీగడ గల టాఫీలు, మీరు పదిలపరుచుకోవడానికి ఉత్సాహపడేటంతటి రమ్యమైన టిస్టులలో దొరకును.

అది గాక, న్యూట్రైన్ టిస్టులలో మిఠాయిలు సగము సగము గాకుండా, పూర్తిగా నింపుటచే, మీకు ఎక్కువ టాఫీలు లభించును.

న్యూట్రైన్ కన్ఫెక్షనరీ కంపెనీ ప్రైవేట్ లి.
చిత్తూరు, ఆంధ్రప్రదేశ్.

మీ
పాపాయికి
ఇష్టం

స్పెన్సర్స్
గ్రైప్ సిరప్

పనిపిల్లల నమస్తమైన ఆజీర్ణ
వ్యాధులకు

స్పెన్సర్ & కో. లి.,
మద్రాసు, బొంబాయి, కలకత్తా, ఢిల్లీ
మరియు బ్రాంచీలు

రాలె
75 ఏళ్లుగా

బైసికిల్స్లో ప్రసిద్ధిగాంచిన మొదటిపేరు

ప్రపంచం మొత్తంలో లక్షలాది ప్రజలు పరీక్షచేసి, ఖరారుచేసిన రాలె 1888 నుంచి బైసికిల్స్లో ప్రసిద్ధిగాంచిన మొదటిపేరుగా చెలామణి అవుతున్నది. ఈ 75 సంవత్సరాలుగా రాలె ప్రతినీత్యం దినదినాభివృద్ధి గాంచుకునే వున్నది. కాగా నేడు రాలె ఇంతకుముందు వాటికంటే మేలుగా తయారై మీకు అందుబాటులో కలదు.... శ్రేష్టతలో సాటిలేనిది. ఎంతమాత్రం తిప్పలుపెట్టదు.

ఒక రాలె ఎంత ధరకైనా
కొనతగ్గది!
సెన్-రాలె

ఫిలిప్స్

1960

రేడియోలు

వివరములకు :

మోడరన్ ఆటోస్టోర్సు

కాన్వెంటు వీధి

P. O. B. నెం. 156.

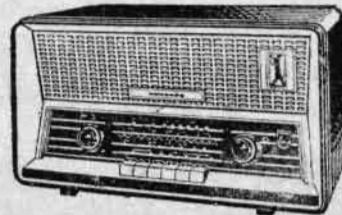
విజయవాడ - 1

ఆల్ ట్రాన్సిస్టర్ రేడియో
4 బాండ్లు - రూ. 545/-

6 వాల్వులు ; ఏసి కరెంటు
4 బాండ్లు రేడియో - రూ. 440/-

7 వాల్వులు ; 4 బ్యాండ్లు ; 2 లౌడ్
స్పీకర్లతో బైయాంప్లిఫైర్డ్ కూడినది -
రూ. 595/-

7 వాల్వులు ; 5 బ్యాండ్లు ; 2 లౌడ్
స్పీకర్లతో బైయాంప్లిఫైర్డ్ కూడిన
అందమైనది - రూ. 795/-

“సరోజ హక్కు”

“మా అన్నయ్యను వదిన సరోజ సహా సాగవంపి ఇంటికి వచ్చాం. వాడుక చీర మార్పు దానికి తరించియున్న ఆ మెరిసే చీర విప్పబోతూ, దాని కాంతికి విస్తుపోయాను, ఆ చీర, సరోజను, ఆమె మా యింట్లో వున్నవారం రోజులూ ఇంటినెలా వుంచుకోవాలో ఇంటి వసుల నెలా సమర్థించుకోవాలో నేర్పిన ప్రాముఖ్యతను జ్ఞప్తికి తెచ్చింది. మా వదిన వెళ్లేముందు”.....

* * * * *

“..... ఆ సమయంలో నారవికెకు వప్పేచీరకోసం ట్రంకంతా గాలించాను. మా అన్నయ్య నా కోసం తెచ్చిన ‘పులిచారల’ చీర తప్ప మరేదీ దొరకలా. ఐతే దాన్ని విస్తర్తించేకాను. తుదకు నాకు నచ్చిన బెంగుళూరంచుగల లక్క రంగు చీర చేతికందింది. కాని దాన్ని విప్పగానే నిర్భాంత పోయాను—మధ్యలో జానెడు చిరుగుంది. నా మంచి చీరలన్నీ మాసి పోయాయి. ఇప్పుడేది కట్టుకోవాలి? ఆ భయంకర పులి చారలదా? హాస్యాస్పదమే!” అని నిట్టూర్పు విడిచాను.

“దానిలో నాకేమీ చెరువనిపించ లేదు విమలా! నేను ఎన్నుకున్న జతలో అదొకటి.” అన్నది మా వదిన.

“నా కదంతా తెలిదు. ఇంక మీదట, నేను దరించుకొనే వాటిని ఇతరులు ఎన్నుట వొప్పు కోను,” అన్నాను.

సరోజ ఇలా పరిహసించింది: “విమలా నీకు పెళ్లయ్యాక మీ ఆయన కుతూహలంతో నీకో చీర ఎన్ని తెచ్చినా.....

“తప్పకుండా వద్దంటా: నేను దరించాలిసింది ఎన్నుకొనే నిర్వివాదనీయమైన హక్కు నాదే.”

“అది నిజమే నేను వొప్పుకున్నా. ఎన్నుకొనే హక్కు నీదే; వాటిని కాపాడుకొనే హక్కు మరి:” అన్నదామె.

“అదేమిటి?” నా బుర్ర తిరిగిపోయింది.

ఆమె ఇలా జవాబిచ్చింది:

“ఔను, ఉదాహరణగా, నీవి అనుకొనే బట్టలకోసం నీ కిష్టమైన సబ్బును వాడి వాటిని సరియైన విధానమున ఉతుక్కునే నీ హక్కును అమలు జరుపు కొంటున్నావా? నీకు పీతైన లక్కరంగు చీర సంగతి చూడు, నీవు సరియైన సబ్బుతో సరియైన విధానమున

S/P. 6A-50 TL

ఉత్సుకని యుంటే నీ బట్టలను కాపాడుకొని యుండువు గదా!”

“బట్టను కాపాడే సబ్బు ఏమిటి?

“మంచి సబ్బు అంటే శుద్ధమైనది. సమృద్ధియగు గుణవంతమైన మరగను గలిగింపు వట్టిది—దాదాపుగానే బట్టలోని మురికిని బాగుగా తొలగింప గలుగువట్టి మరగ. అటువంటి సబ్బు సన్ లైట్, అది బట్టలను చిరిగిపోకుండా చాలా కాలము మన్నునట్లు కాపాడగలదు.” అన్నరామె.

దాంతో నాకిలా తోచింది: “నా హక్కు. నేను దరించే బట్టలు వాకిష్టమైన రకము. నేత బట్టింపు. రంగువి ఎన్నుకొనుటలోనే గాక వాటిని కాపాడుకొనుటలోనూ పున్నది కూడాను. నేను దరించే బట్టలకోసం ఏ సబ్బును వాడాలో నేను గాకుండా మరెవరో నిర్ణయించుట దారుణమే: నిజంగా ఇది విపరీతం!”

నేను నిర్భాంత పోయినందుంటే మూ వడిన చిరునవ్వుతో ఇలా అన్నది: “చింతించకు విమలా: నీకా ‘పులిచారల’ నమూనా నచ్చకపోతే ఆ వీరువాలో పున్న మూటలో నుంచి నీ కిష్టమైంది ఎన్నుకో!”

“ఆ వీరువా చూడగానే విస్తుపోయాను. నా మానిన బట్టలన్నీ మెరిసే తెల్లని కాంతిమైన

దొంతరగా తయారై పున్నాయి!”

సరోజ అన్నది గదా. “మానిన బట్టలు ప్రయాణంలో దగ్గిరుంచుకోవడం నాకయిష్టం. విన్న నా బట్టలుతుక్కునేటప్పుడు నీవీకూడా ఉతికాను!”.....

..... ఎంతో ఋణపడ్డానే అను ఆశ్చర్యానందభావాలతో, దరించిన ఆ మెరిసే చీర విప్పలేక నుంచున్నాను. స్టేషన్ లోంచి రైలు కదిలినప్పుడు ఆమె ఉత్సాహంతో ఈనీన ఆ మెరిసే తెల్లని చేతిరుమాల కళ్లలో మెదులుతోంది. ఆకాంతి విలపుందిపోయింది: అది వీరువాయందరి బట్టల మీద, నేను కట్టుకున్న చీర మీద. నా హృదయంలోను మిలమిల్లాడుతున్నది.”

సరోజ తన వస్తువులను వెట్టుకుంటూండే వీరువా మీద ఖాళీస్థలంలో చూస్తే నలువలకల వస్తువొకటుంది, అది సన్ లైట్ సబ్బువిళ్ళే నా? నిస్సంకోయంగా అదే: నిజంగా అన్ని ఎక్కువ బట్టలను ఉతికే సబ్బు ఇంకేటి వుండడమంటాను. అది సమృద్ధయిన మరగను గలిగించువనియో, కొద్ది సన్ లైట్ చాలా బట్టలను తెల్లగాను కాంతిగాను బాదకుండానే ఉత్తుకునని, ఈ బిళ్ళ దోరించుచున్నది.” అందు చేతనే పొదుపును గలిగించుచూ బట్టలు చాలా కాలము మన్నుగలవు.

S/P. 6B-50 TL

బొంబాయిలోని హిందుస్తాన్ లీవర్ లిమిటెడ్ వారి ఉత్పత్తి

అంజలి చిత్ర

సమర్పించు

ఇందిరా ఫిలిమ్స్

సంగీత నాట్య
సమ్మిళిత మైన
ప్రేమ గాథ

కల్యాణి

దర్శకత్వం ... నిలకంఠన్

సంగీతం ... సత్యం మాటలు-పాటలు... శ్రీశ్రీ

EAST INDIA
RELEASE

అన్ని రకములగు బంగారు ఆభరణములకు
వెండి పరికరములకు పేరు పొందినవారు

- ★ నాజుకు
- ★ నాణ్యత
- ★ నమ్మిక

వీటిని పాటించి మా ఆభిమానుల
ఆదరణను పొందుతున్నాము.

గంధవడి శ్రీరాములు శెట్టి
& సన్స

బంగారు, వెండి, రత్నాల వర్తకులు,

207, 208, నేతాజీ సుబాస్ చంద్రబోసు రోడ్డు, మదరాసు - 1.

తండ్రి: GANDAVADI

ఫోన్: 3524

మావద్ద కొన్న ఏ బంగారు సగనైనా బిల్లుతో సహా వాపసుచేసిన, మార్కెటు
సవరము ధరకు పైకం యిచ్చెదము.

మా ఆరోగ్యమునకు
అగత్యమయినది—ఇంగువ
....ఇంగువలలో
ప్రశస్తమైనది

ఇది
నికరమైన సరకునకు గుర్తు.
గమనించి కొనుడు.

ఎల్. జీ
మిశ్ర
ఇంగువ

★
లాల్జీ గోధూ & కంపెనీ

సావుకారుపేట, మదరాసు - 1

హెడ్ ఆఫీసు: బ్రాంచి:
బొంబాయి ★ కుంభకోణం

మనోహరమైన
ముఖలావణ్యమునకు

నేషనల్ వారి
కాశ్మీర్ స్నో

సినిమా

తార లందరకు

నచ్చినది

ది నేషనల్ ట్రేడింగ్ కంపెనీ, బొంబాయి-2 • మద్రాసు-1

**బాధ నివారణకు
సంతోషమగు
విధానము**

→ హానికర కర్మచే చేరి ఏర్పడిన బాధను మాన్పడు—హాని
లేకుండా వెనుకకు తిరుగుట కొరకు.

→ హానికర కర్మమును మాన్పి తొల్యించు కొక్కసాన్ని.
మరియు ఎల్లప్పుడూ వాడు అందాడు చేయి.

→ హానికర చేయి నివారణము ప్రత్యేక సైక్లొన్ లేక
ఏదైనా వేరైనచే చేయిచేసి, ఎల్లప్పుడూ కాగితా మీద
చేసిన బ్లాబ్బర్ ముందు.

సైక్లొన్

శ్రీ కంకర్త కెమికల్ కం. లిమిటెడ్. కంకర్త-38.

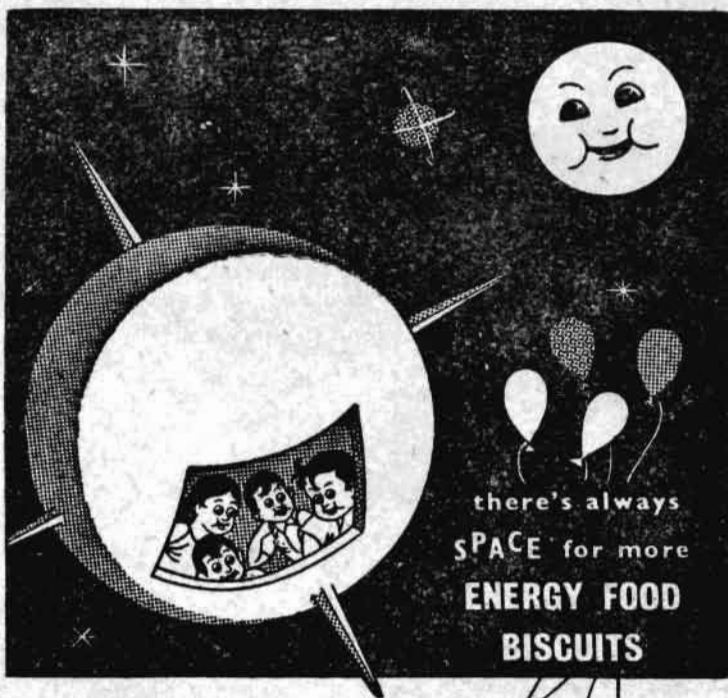
1955 నుండి లేకుండు చేయించుచున్నది.

ఎల్లప్పుడూ ఒక
సోఫిస్టికేటెడ్ ట్యూబును
అందుకొనుట
అంతానుకు
కంకరమున కొన్ని
ఈ కొన్ని
బెలుకు.
గింటి బాటు.
మే. వాటినుండి
వత్సర విముక్తి
విచ్చును.

దక్షిణ ఇండియా అఫీసు: 5/149, బ్రాడ్వే, మద్రాసు-1.

జె. బి. మంఘరామ్ వారి

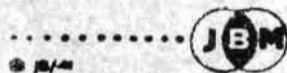

ఎనర్జీ
ఫుడ్స్
బిస్కత్తులు

రెపటి పొరులకు పుష్టి నిచ్చునవి

J. B. MANGHARAM & CO.
Gwalior.

జె. బి. మంఘరామ్ అండ్ కో.,
గ్వాలియర్.

రాజకపూర్ వారి

డిస్ డెండ్ మో గంగా బహదూర్

సంగీతం : శంకర్ జైకిషన్

చందమామ

సంచాలకుడు : ' చక్ర పాణి '

ప్రతిఏడులాగే ఈసారికూడా దీపావళికి ప్రత్యేక ఆకర్షణలూ, బొమ్మలూ, హాస్య చిత్రాలూ, ఎక్కువ పేజీలూ గల సంచికను పాఠకులకు అందజేయటానికి ఆసందిస్తున్నాము.

దీపావళికి సంబంధించిన హాస్య చిత్రాలు నాలుగుపేజీలు వేశాం. "పుట్టినరోజు—పండగ" అనే చిన్న కథ కూడా వేశాం.

త్రివర్ణ చిత్రాలు గల "తెనాలి రామకృష్ణుడి" బొమ్మల కథలు రెండూ, "దీపం ఆత్మకథా", రెండు గోహ బొమ్మల కథలూ కూడా ఈ సంచికలో చూస్తారు.

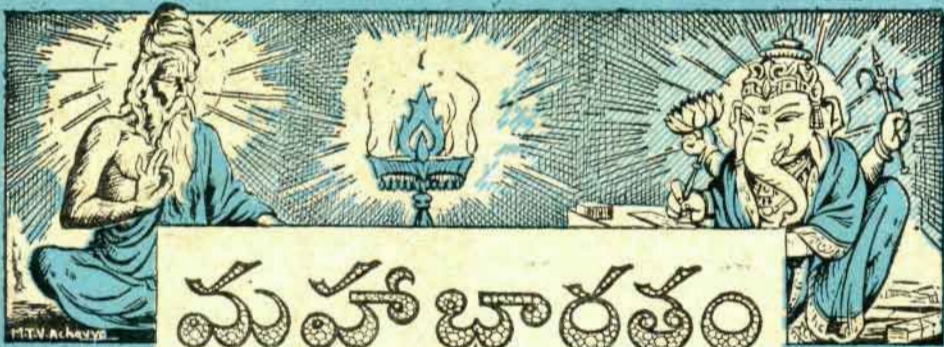
పైన చెప్పినవన్నీ దీపావళి సంచికకు ప్రత్యేక ఆకర్షణలు. అట్టమీదీ బొమ్మూ, అట్టచివరి బొమ్మూ కూడా ఈ సంచికకు ప్రత్యేకంగా తయారుచేసినవే.

ఈసంచిక పాఠకులకు ఆనందాన్ని యిస్తుందని నమ్ముతూ, మా పాఠకులందరికీ దీపావళి శుభాకాంక్షలు అందజేస్తున్నాము.

సంపుటి 27

నవంబర్ 1960

సంచిక 5

మహాభారతం

సైంధవుడు చావగానే కృష్ణార్జునులూ, భీముడూ గొప్ప శంఖనాదాలూ, సింహ నాదమూ చేశారు.

భీముడు అర్జునుణ్ణి సమీపించి కర్ణుడు తనకు చేసిన అవమానం గురించి చెప్పాడు. అర్జునుడు అది విని మండిపడి కర్ణుణ్ణి సమీపించి, “ఓరీ, నీచుడా! దైవికంగా నీకు చిక్కిన భీముణ్ణి గురించి అవమానంగా మాట్లాడతావా? చూస్తూ ఉండు, నీ కళ్ళ ఎదటనే నీ కొడుకు వృషసేనుణ్ణి చంపేస్తాను! ఇదే నా ప్రతిజ్ఞ!” అన్నాడు.

ఈ మాటలు వినపడగానే కౌరవ సేనలో హాహాకారాలు లేచాయి. దొమ్మియద్దం ప్రారంభమయింది. మరి కాస్సేపటికి సూర్యుడు అస్తమించాడు. తరవాత కృష్ణార్జునులు తిరుగుముఖమై బయలుదేరారు. ధర్మరాజు వారిని అలింగనం చేసుకుని అనందాశ్రువులు రాల్చాడు.

అక్కడ దుర్యోధనుడి సంతాపానికి మేర లేదు. ఇందరు యోధులుండి కూడా సైంధ వుణ్ణి అర్జునుడినుంచి కాపాడలేకపోయారు. అర్జునుడు ఆరోజు ఏడు అక్షౌహిణీల కౌరవ సేనను నాశనంచేశాడు. భీముడు తన తమ్ములను ముప్పైఒక్కమందిని పొట్టన పెట్టుకున్నాడు. అతను ద్రోణుడివద్దకు వెళ్లి, “అచార్య, భీష్ముడంతటి యోధుణ్ణి పడ గొట్టిన శిఖండి ఇంకా బతికే ఉన్నాడు. నన్ను నమ్ముకుని నాకొసం పోరే మహా యోధులందరూ పోతున్నారు. నీ శిష్యుడని అభిమానించి నీవు అర్జునుణ్ణి ఉపేక్షిస్తావు. ఆ అర్జునుడు ఇవాళ నా సైన్యమంతా నాశనంచేసి సైంధవుణ్ణి చంపాడు. నాకు మిత్రులెవరో తెలియని కారణంచేత ఆపద తెచ్చిపెట్టుకున్నాను!” అని ఎత్తిపాడిచాడు.

ఈ మాటలకు ద్రోణుడు గట్టిగానే సమాధానం చెప్పాడు: “అర్జునుణ్ణి జయించటం

తేలికపని కాదని నీకు ఎన్నోసార్లు చెప్పాను. నేను నీచ బ్రాహ్మణుణ్ణి కనకనే నా కొడుకులలాటి పాండవులను చంపటానికి సిద్ధపడ్డాను. వాళ్ళు ధర్మపరులు. ఇక సైంధవుడిమాట అంటావా? అతనికి మిమ్మల్నందరి రక్షగా పెట్టానుకదా, మీరంతా బతికి ఉండగా అతను ఎలా చావటం జరిగింది? మీరు తగుదుమమ్మా అని అర్జునుణ్ణి ఎందుకు చుట్టుముట్టవలసి వచ్చింది?”

దుర్యోధనుడు మండిపడి కర్ణుడితో, “చూశావా, మిత్రమా? ద్రోణుడు బుద్ధి పూర్వకంగా అర్జునుణ్ణి మన సేన ప్రవేశించనిచ్చాడు. అందువల్ల సైంధవుడు చావటం జరిగింది. ఈ ద్రోణుణ్ణి నమ్ముకుని నేను సైంధవుణ్ణి ఇంటికి పోకుండా ఆపి అతనికి చావు తెచ్చిపెట్టాను,” అన్నాడు.

కర్ణుడు ఈ మాట అంగీకరించక, అర్జునుడు కొరవసేన ప్రవేశించటంలో ద్రోణుడి తప్పు ఏమీ లేదని చెప్పాడు.

చీకటి పడింది. నక్కలు కూస్తున్నాయి. గుడ్లగూబలు భయంకరంగా అరుస్తున్నాయి. కాని సేనలు యుద్ధం చాలించి శివీరాలకు తిరిగి పోలేదు. రోషంతో మండిపడిపోతూ దుర్యోధనుడు పాండవసేనలలో ప్రవేశించి భయంకరమైన యుద్ధం చేయసాగాడు.

ద్రోణుడుకూడా గొప్ప యుద్ధం సాగించి కేకయులనూ, ధృష్టద్యుమ్నుడి కొడుకులనూ చంపాడు. శివి అనేవాడు ఆయన చేతిలో చచ్చాడు. ఉభయపక్షాల యోధులకూ రోషం రెచ్చిపోయింది. పాండవపక్షాన ఘోటత్కచుడూ, అతని రాక్షస సైనికులూ రాత్రి పైబడుతున్నకొద్దీ బలం పొందినవారై అతి భయంకరమైన యుద్ధం సాగించారు. ఘోటత్కచుడి దెబ్బకు తట్టుకోలేక దుర్యోధన కర్ణులవంటి యోధులు వెనుతిరిగారు.

ఆ రాత్రి యుద్ధం ఆరంభమయ్యాక భీముడుకూడా ప్రచండమైన యుద్ధం చేస్తూ, కాళింగుడి కొడుకునూ, పదిమంది

ధృతరాష్ట్ర పుత్రులనూ చంపేశాడు, బాహ్లి కుణ్ఠి చంపాడు. పాండవ యోధుల విజృంభణ చూసి దుర్యోధనుడు కర్ణుడితో, "మిత్రమా, ఈ పాండవ సేనల విజృంభణను నీవే ఆణచాలి!" అన్నాడు. వెంటనే కర్ణుడు ప్రగల్భాలు పలుకుతూ, "రాజా, నీవు విచారించకు. నాకు ఇంద్రుడిచ్చిన శక్తితో అర్జునుణ్ణి తప్పక చంపేస్తాను. ఈ పాండవులనూ, కేకయులనూ, మాత్సుర్యులనూ, పాంచాలులనూ జయించి భూమండల మంతా ఇచ్చేస్తాను. నీవు చింతించకు!" అన్నాడు.

అది విని కృపకు వెటకారంగా, "ఎందుకొయి, ఈ ప్రగల్భాలూ? ఇవన్నీ అర్జునుడితో పోరేటప్పడు ఏమవుతాయి? కార్యశూరులు పనిచేసి చూపుతారుగాని నీలాగా అత్యస్తుతి చేసుకోరు," అని ఎత్తిపాడిచాడు. కర్ణుడు అగ్రహించి మరింత ప్రగల్భాలాడటమే గాక కృపడితో, "ఓ బ్రాహ్మణా, నాకు

అప్రియంగా మరి మాట్లాడవంటే నా కత్తితో నీ నాలుక కోసేస్తాను!" అన్నాడు.

ఈ మాటలు విని అశ్వత్థామ మండిపడి, "ఓరీ అధముడా! మహావీరుడైన నా మేనమామను పరాభవిస్తావా? నీ తల తెగవేస్తాను!" అని కత్తి ఎత్తాడు. దుర్యోధనుడు అతి కష్టమీద అశ్వత్థామనూ, కృపణ్ణి, కర్ణుణ్ణి సమాధానపరిచాడు. ఇంతలో పాండవులు కర్ణుణ్ణి చూసి అతనితో యుద్ధానికి వచ్చారు. కర్ణుడు చాలా గొప్పగా యుద్ధం చేశాడుగాని అర్జునుడు తలపడి అతన్ని విరధుణ్ణి చేసేశాడు.

ఆ తరువాత జరిగిన యుద్ధంలో సాత్యకి సోమదత్తుణ్ణి చంపాడు. అంధకారం బాగా హెచ్చిపోయింది. దీపాలు వెలిగించమని దుర్యోధనుడు తన సేనలకు ఉత్తరు విచ్చాడు. కౌరవసేనలో దీపాలు కనబడగానే పాండవుల సేనలో కూడా దీపాలు వెలిగించారు. వాటి వెలుగున యుద్ధం సాగింది.

క్షీరసాగర మథనము

పంచమశ్వాసము :

దేవ దైత్యు లిట్లు తరువ
తేలె నొక్క తెలియేనుగు;
అది నాలుగు దంతములది,
ఐరావత మనునట్టిది.

దాని వెంట కల్పమనెడు
తరు వెక్కటి జన్మించెను.
ఈ రెంటిని నా కిండని
ఇంద్రుడు బతిమాలుకొనెను.

“తెల్లని ఈ బొల్లెనుగు
వ్రేళ్ళులేని ఈ మొలకను
ఇంద్రునకే పదలు”డంచు
ఇచ్చినారు దైతేయులు.

తొలుతకంటె వారెల్లరు
బలిమి మెఱసి చిలికినారు—
తరిగొండొక బొంగరముగ
గిరగిరగిర తిరుగులాడె.

అంత చంద్రుడుదయించెను!
అమృతకాంతు లొలికించెను!
పాలవెల్లిపై చల్లని
పండు వెన్నెలను నించెను!

ఆతని గని దైతేయులు
అమృతభాండమని తలంచి
పట్టుకొనుట కెగురుచుండ,
పకపక నగి రప్పరసలు.

“మీ రెవ్వరు, ఓ భామలు!
క్షీరాబ్ధిని పుట్టినార?
ఓహోహో మీ సొగసులు!
ఒయ్యారము లోహోహో!”

అని పలుకగ అప్పరసలు
అపు నపునని నప్పుకొనుచు,
వెన్నెలలో తిన్నెలపై
విహరింపగ దొడగినారు.

ఉత్పల సత్యనారాయణాచార్య

వారి అంద చందములను
తీరు తీయములను చూచి,
సయ్యాటల నాడుటకై
చని రెల్లరు దైతేయులు.

అంతలోన కడలినుండి
అవతరించె మహాలక్ష్మి!
పాలవెల్లి వెల్లివిడిచి
బంగరు కెరటాలు లేచె!

దిగ్గజములు బయలువెడలి
దేవి నపుడు జలకమార్చె!
వరుణుండతి భక్తితోడ
వైజయంతిమాల నొసగె!

ఆమె దృష్టి సారించిన
అచ్చోటులు శోభిల్లెను!
ఆమె నవ్వు చిలికించిన
అచ్చోటుల ప్థిరులెసగెను!

పద్మాసనమం దాయమ
పసిడిబొమ్మ లాగుండెను!
ఆమె హస్త పద్మంబుల
అలరు దండ యొకటుండెను!

గరుడునిపై విష్ణుమూర్తి
గ్రక్కున ఆట కరుదెంచెను;
ఆ పూవుల దండ నామె
అతని మెడలో నుంచెను.

జలదేవత కడలినుండి
వెలువడి, భయభక్తులతో
కొస్తుభమను రత్నము తన
కానుకగా హరి కొనగెను.

బ్రహ్మాదులు వచ్చి వేద
పఠనం బొనరించినారు;
భక్తితోడ దేవమునులు
ప్రార్థన గావించినారు:

"జయజయజయ మహాలక్ష్మి!
జగజ్జనని! రక్షింపుము!
స్వర్గము మా కిప్పింపుము!
శాపమింక తొలగింపుము!"

అని యింద్రుడు ప్రార్థింపగ
అభయహస్త మిచ్చెనామె;
అంతలోన దేవతలకు
అంతులేని బలము కలిగె!

శ్రీ విష్ణుని వక్షమందు
చేరుకొన్న మహాలక్ష్మి
భక్తజనుల దీవించెను,
భాగ్యములను పాలించెను.

శ్రీ లక్ష్మిని గొని విష్ణువు
పాల కడలిలోని కరిగె;
ఎటునుండియో శేషుండును
ఏగుదెంచి లోనికేగె—

"రండే!" యని అదిత్యులు
రక్కసులను పిలిచినారు;
ఆ పిల్పును విని వారలు
కొపముతో కనలినారు.

అచ్చరలను వదలలేక,
ముచ్చటలను విడువలేక,
ఎట్టకేల కటకు వచ్చి
పట్టి చిలుకదొడగినారు.

అంతలోన ధన్వంతరీ
అమృతకలశ మొక్కటి గొని,
పాలకడలినుండి వెడలి
ప్రత్యక్షమృత్యు వచ్చెను!

అతని చేతియందుండిన
అమృత భాండమును కన్నెని,
రా రండని కేకలిడుచు
రక్కసు లరుదెంచినారు.

అమృతముగల స్వర్ణకలశ
మటు నిటు పరికించి చూచి,
ధన్వంతరీ చేతి నుండి
దనుజులు తన్నుకపోయిరి.

దైత్యు డొక్కడా ఘటమును
తల దాలించి గంతులిడెను;
అతనికంటె బలుడొక్కడు
అద్దానిని లాగుకొనెను.

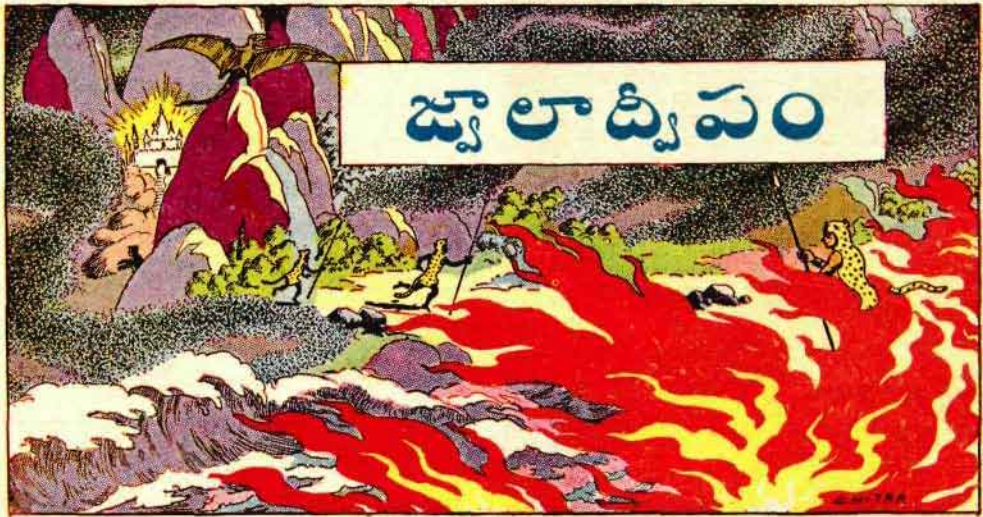
ఒకరొక్కరు అమృతకలశ
మొడిసి పుచ్చుకొనుచుండగ,
తక్కినవా రందఱవట
తాండవింప దొడగినారు.

వారి కాళ్ళ చప్పుడులకు
వజ్రవజ్రమని వణకె భూమి,
వారి చేతి చప్పుడులకు
ప్రక్కలయ్యె నలుదిక్కులు.

“అమృత కలశ మేది, విది?”
అని దేవత లరుదేఱగ,
మోటు రక్కసులు వారిని
మోచేతుల పొడిచినారు.

“మీకు చుక్క రానీయము!
మాకే యిది చాల,”దనుచు
దైతేయులు దేవతలను
దరిచేరగ నీకుండిరి. —(సశేషం)

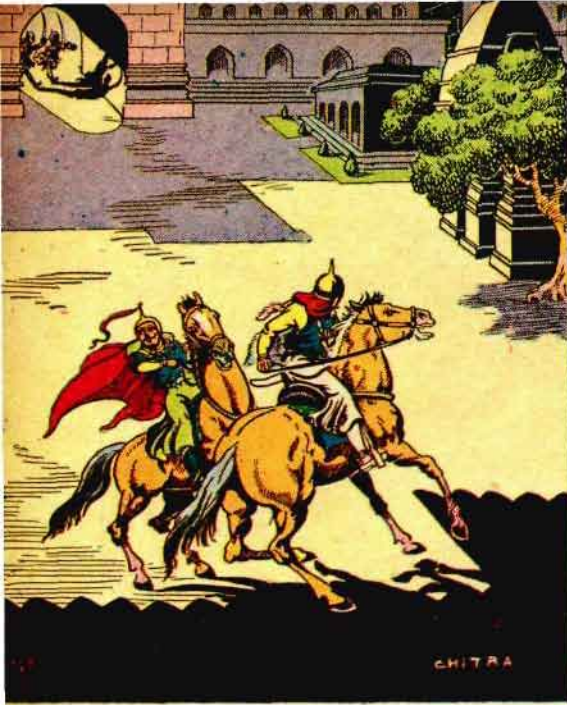
11

[ద్రోహ నాగవర్మ సైన్యంతో కోటను సమీపిస్తున్నాడని తెలియగానే చిత్రసేనుడు తన సైనికులను కోటలో దాగి వుండవలసిందిగా ఆజ్ఞాపించాడు. నాగవర్మకు, అతడి వెంటవున్న కరవీరుడనే జ్వాలాద్వీపపు పులిరాయుల్ల నాయకుడు, తమ భటులను ముందుగా కోటలో ప్రవేశపెట్టి, ఏమి జరుగుతుందో చూడటం మంచిదని సలహా ఇచ్చాడు. తరవాత—]

కరవీరుడిచ్చిన సలహా, నాగవర్మకు చాలా నిర్భయంగా కోటలో ప్రవేశించవచ్చు. బావుందనిపించింది. అందుక్కారణం; యుద్ధం లేకుండానే మనం కోట ఆక్రమించుకోగలగటం, గొప్ప శుభ సూచన. అతడిక్కూడా కోటలో ముందుగా ప్రవేశించటానికి భయంగా వుండటమే. నాగవర్మ న్యాయం ధర్మం మన పక్షాన వున్నది గనకే, కూలిపోయిన కోటద్వారంకేసి ఓమారు పరీక్షగా చూసి, తరవాత కరవీరుడికేసి తల దిప్పి, “భలే ఆలోచన. ఆలాగే చేద్దాం!” అంటూ తన గుర్రాన్ని గిరుక్కున వెనక్కు దేవుడు మన కిలాంటి అవకాశం కల్పించాడు,” అని గొంతెత్తి ఆరిచాడు. అ వెంటనే సైనికులు గుంపులు గుంపులుగా పడిపోయిన కోట ద్వారాలగుండాలోపల ప్రవేశించసాగారు. నాగవర్మా, కర

‘చందమామ’

వీరుడూ గుర్రాలమీద వుండి కత్తి యుళ్ళి పిస్తూ, "ఊ, త్వరగా పదండి. కోటగోడలో పడిన కన్నాలనూ, బురుజుల్ని బావుచేసి మనం యుద్ధసన్నద్ధులం కావాలి. త్వరలోనే తారకేశ్వరుడి సైన్యం మనను ముట్టడించ వచ్చు," అని హెచ్చరికలు చేశారు.

సైన్యమంతా కోటలో ప్రవేశించింది. నాగవర్మా, కరవీరుడూ ఓ క్షణకాలం లోపలినుంచి ఏదైనా రణగొణధ్వని వినబడు తుండేమో అని చూసి, అలాంటిదేమీ లేక పోవటంతో, ధైర్యం తెచ్చుకున్నారు.

"మనం అనవసరంగా భయపడ్డాం. కోటలో శత్రువులేవరూ లేరు. ఇక మనం

కోట రక్షణలు బలపరుచుకునే ప్రయత్నాలు చేద్దాం," అన్నాడు నాగవర్మ.

కరవీరుడు అవునన్నట్టు తల వూపాడు. ఆ వెంటనే యిద్దరూ కూలిపోయిన కోట ద్వారాలనుంచి గుర్రాలను నడిపించారు. వాళ్లా విధంగా ద్వారాలు దాటి రెండుమూడు గజాలు లోపలికి వెళ్ళారో లేదో, హఠాత్తుగా సైన్యంలో సంక్షోభం పుట్టింది. "రాక్షసులు! రాక్షసులు!" అని గుండె లవిశేలా కేకలు పెడుతూ, కొందరు సైనికులు బయటికి పారి పోయేందుకు పరిగెత్తుకు వస్తున్నారు.

"మోసం, మహారాజా, మోసం! మనం నిలబడి వాళ్లతో యుద్ధం చెయ్యలేం. ప్రాణాలుంటే మరోసారి, వాళ్ళను మట్టుపెట్ట వచ్చు. గుర్రాన్ని వెనక్కు తిప్పండి!" అంటూ కరవీరుడు తన గుర్రాన్ని గిరుక్కున వెనుదిప్పాడు.

"హా డ్రోహం, విరికిపందలు!" అంటూ నాగవర్మకూడా గుర్రాన్ని వెనక్కు తిప్పి కోటముందున్న మైదానంకేసి దాన్ని పరిగెత్తించాడు.

"ద్రోహి నాగవర్మ పారిపోతున్నాడు! వాడు అడవి చేరేలోపలే పట్టుకోండి!" అన్న చిత్రసేనుడి కేకలు నాగవర్మకు విని పించినై. ఆ వెంటనే రాక్షసుల అట్టహాసాలతో

పాటు, కొన్ని రాతి గదలు రివ్వు రివ్వు మంటూ నాగవర్మా, కరవీరులు ఎక్కిన గుర్రాల పక్కగా దూసుకుపోసాగినై.

“రాక్షసులు మనను ఎలాగూ ప్రాణాలతో పట్టుకోలేమని తెలుసుకుని, చంపేందుకు మనమీదికి రాతి గదలు విసురుతున్నారు, మహారాజా! మనం తొందరగా అడవిని చేరటం మంచిది,” అన్నాడు కరవీరుడు భయంతో పనికిపాతూ.

“ఎంత ద్రోహం, ఎంత ద్రోహం!” అంటూ నాగవర్మ పిచ్చివాడిలా కేకలు పెడుతూ గుర్రాన్ని మరింత వేగంగా అడవి కేసి పరిగెత్తించాడు. అంతలో ఉగ్రాక్షుడు విసిరిన రాతి గద ఒకటి, పక్కనే పరిగెత్తి వస్తున్న కరవీరుడి గుర్రాన్ని బలంగా తాకింది. గుర్రం పెద్దగా సకిలించి దభి మంటూ ముందుకు పడింది. పైనున్న కరవీరుడు కళ్ళెంపట్టు తప్పి, కీచుమని అరిచి, చేతులు అల్లల్లాడిస్తూ, బంతిలా గాలిలోకి ఎగిరాడు.

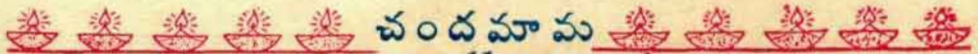
కరవీరుడు పెట్టిన కేక వింటూనే నాగ వర్మ గుర్రాన్ని ఆపి, వెనక్కు తిరిగిచూశాడు. ఉగ్రాక్షుడి రాతిగద దెబ్బకు వెనకకాళ్ళు రెండూ విరగటంతో లేవలేక, కరవీరుడెక్కిన గుర్రం నేల మీద అటూయిటూ దొర్లు

తున్నది. అల్లంత దూరంలో చెట్ల పాదాలలో పడిన కరవీరుడు, అంతలోనే విల్లంబులా లేచి నిలబడి, “మహారాజా, మహారాజా!” అని అరుస్తూ నాగవర్మ కేసి పరిగెత్తు కుంటూ వచ్చాడు.

“మనం యిక్కడ ఏమాత్రం జాగు చేసినా ప్రమాదకరం. మన సైన్యమంతా కోటలోనే నాశనం అయినట్టున్నది. చావగా మిగిలిన కొద్దిమంది మాత్రం మనకేసి పరి గెత్తి వస్తున్నారు,” అన్నాడు నాగవర్మ కోట కేసి చూస్తూ.

కరవీరుడుకూడా తల తిప్పి అటుకేసి చూశాడు. కొందరు సైనికులు గగ్గోలుగా

అరుస్తూ అడవికేసి పరిగెత్తుకు వస్తున్నారు. వాళ్ళను వెన్నంటి కొందరు రాక్షసులూ, చిత్రసేనుడి సైనికులూ రావటంకూడా అతడికి కనిపించింది.

“కరవీరా! మనం శత్రువుల నుంచి తప్పించుకు పోగలమా! నువ్వు గుర్రాన్ని కూడా పోగొట్టుకున్నావు,” అన్నాడు నాగవర్మ.

“మనం గుర్రాలమీద ఎక్కి పారిపోలేం మహారాజా! శత్రువులు ముఖ్యంగా మనను పట్టుకునేందుకే యంత ఎత్తుగడా వేశారు. కనుక, మనం వాళ్ళ దృష్టిని మరొకవైపుకు మరల్చాలి. ఇదుగో, ఈ వస్తున్న మన భటు

లిద్దర్నీ గుర్రంమీద ఎక్కించి, అడవిలో వాళ్ళ యిష్టంపచ్చిన వైపుకు పారిపోమనమనండి. శత్రువులు వాళ్ళను చూసి తప్పుకమనం అని పొరబడి వెంటబడతారు. ఆ సందులో మనం మరోవైపుగా పారిపోవచ్చు,” అన్నాడు కరవీరుడు.

కరవీరుడు చెప్పిన ఉపాయం నాగవర్మకు దివ్యంగా కనబడింది. అతడు వెంటనే గుర్రం దిగి, సమీపానికి వచ్చిన తన భటులిద్దర్నీ గుర్రంమీద ఎక్కిమని ఆజ్ఞాపించి, వాళ్ళ తలలమీద కరవీరుడి శిరస్రాణం, తన శిరస్రాణం పెట్టి, “ఒరే, మీరు వెనక్కు తిరిగి చూడకుండా పారిపోండి. అరుగో, రాక్షసులూ, చిత్రసేనుడి సైనికులూ వస్తున్నారు,” అంటూ గుర్రాన్ని కత్తి ఒరతో గట్టిగా మోదాడు.

గుర్రం దెబ్బ తింటూనే పెద్దగా సకిలించి, అడవిచెట్ల కిందగా పారిపోసాగింది. నాగవర్మ పెద్దగా నవ్వి, కరవీరుడితో, “కరవీరా! ఇక మనం పారిపోవలసిన దిక్కు ఏది?” అని అడిగాడు.

కరవీరుడు గుంపులు గుంపులుగా అడవికేసి వస్తున్న చిత్రసేనుడి సైనికులకేసి చూశాడు. సైనికుల్లో కొందరు నాగవర్మ భటులెక్కి పారిపోతున్న గుర్రాన్ని చూసి,

"అరుగో, నాగవర్మా, వాడి మిత్రుడు కరవీరుడూ గుర్రంమీద పారిపోతున్నారు, పట్టుకోండి!" అంటూ కేకలు పెట్టారు.

ఆ కేకలు వింటూనే కరవీరుడు చిరునవ్వు నవ్వి, "మన ఎత్తు పారింది. మహారాజా! మనం యిటు పడమటి దిక్కుగా పారిపోవచ్చు," అన్నాడు.

ఆ వెంటనే నాగవర్మా, కరవీరుడూ పాదలచాటున నక్కుతూ, చిత్రసేనుడి సైనికుల కంటబడకుండా క్రమక్రమంగా కిక్రణ్యంలోకి పారిపోయారు.

చిత్రసేనుడూ, ఉగ్రాక్షుడూ కోటద్వారం దగ్గర నిలబడి తమ సైనికులు పట్టి తెచ్చిన

శత్రు భటులను, వాళ్ళ నాయకుడెక్కడ అని ప్రశ్నించసాగారు. శత్రుసైనికు లెవరికి నాగవర్మా, కరవీరులు వేసిన ఎత్తుగడ సంగతిగానీ, క్షేమంగా వాళ్ళు అడివిలోకి పారిపోయిన విషయంగానీ తెలీదు. గుర్రాన్ని ఎక్కి పారిపోయే శత్రుభటులను చూసి నాగవర్మా, కరవీరుడూ అని భ్రమపడి వెంటబడిన సైనికులు కొంతసేపటికి తిరిగివచ్చి, అడవిలో వాళ్ళెక్కడో మాయమయారని చిత్రసేనుడితో చెప్పారు.

"ఇంతకి ఆ ద్రోహి నాగవర్మ మనచేతిలో పడకుండా పారిపోగలిగాడు!" అన్నాడు చిత్రసేనుడు ఎంతో నిస్పృహగా.

"మహారాజా, ఆ నాగవర్మనూ, వాడి వెంట వున్న పులిరాయుడు కరవీరుణ్ణి పట్టుకునే పని నాకు వదలండి. ఇప్పుడే నా బంటును అడవి అంతా గాలించేందుకు పంపుతాను," అన్నాడు ఉగ్రాక్షుడు. అతడు అజ్ఞాపించగానే కొందరు రాక్షసులు చేతికి దొరికిన ఆయుధమల్లా పట్టుకుని అడవిలో నలుమూలలకూ పరిగెత్తారు.

ఆ తరువాత కొంతసేపటికి చిత్రసేనుడు తన తండ్రికి సహాయంగా పంపిన సేనా నాయకుడూ, ఆ వెనకగా తారకేశ్వరుడూ సైన్యాలతో సహా వచ్చారు. తన కుమారుడు

ఎవరి సహాయం లేకుండానే కపిలపురం కోటను పట్టుకున్న సంగతి విని తారకేశ్వర మహారాజు చాలా సంతోషించాడు. కాని, నాగవర్మ ప్రాణాలతో పారిపోవటం అతడికి బాధ కలిగించింది.

"అ ద్రోహి బ్రతికివుండటం మనకెప్పు టికి ప్రమాదకరమే. వాడికి, జ్వాలాద్వీపపు పులిరాయుళ్ళకూ వున్న స్నేహ సంబంధాల వల్ల, ఏదో ఒకనాడు వాళ్ళు భయంకర పక్షులతో మనమీద దాడి చేయటానికి ప్రయత్నించకపోరు," అన్నాడాయన.

ఈ భయం అక్కడున్న ప్రతి ఒక్కరికీ వుండనేవున్నది. అందరూ ఈ గ్రామం పంపిన రాక్షసబంట్లు ఆ ద్రోహులిద్దరినీ పట్టి తేగలరని ఆశపెట్టుకున్నారు.

కపిలపురం రాజు వీరసింహుడికి, చిత్ర సేనుడు తన తండ్రిని పరిచయం చేశాడు. వీరసింహుడు తనకు చిత్రసేనుడు చేసిన సహాయం సంగతి తారకేశ్వరుడితో చెప్పి, "ఇక నేను రాజ్యపాలనా భారం వదులుకో దలిచాను. నాకు పుత్రులు లేరు. ఉన్నది ఒక్కగానొక్క కుమార్తె. మీతో వియ్య మందాలని వున్నది," అన్నాడు.

తారకేశ్వరుడు అంతకు పూర్వమే రాకు మార్తె కాంతిమతిని చూశాడు. చిత్రసేనుడు

ఆమెను ప్రేమించివున్నట్టు కూడా సైనికుల సంభాషణనుబట్టి గ్రహించాడు. ఒక్క చెబ్బితో తన కుమారుడు ప్రేమించిన రాకు మార్తెను వివాహమాడటమే గాక, తన రాజ్యాన్నికూడా రెండింతలు చేసుకోగలడు. ఈ కారణాలవల్ల తారకేశ్వరుడు చిత్రసేన కాంతిమతుల వివాహానికి వెంటనే అంగీ కారం తెలియ పరిచాడు.

త్వరలోనే వివాహ ముహూర్తం నిర్ణ యింపబడింది. వివాహంరోజున చిత్రసేనుడు సైనికులకూ, సేనానాయకులకూ బహు మానాలిచ్చాడు. అతడు ముఖ్యంగా తనకు మొదటినుండి ఎన్నోవిధాల సహాయపడిన,

ఉగ్రాక్షుడికి ఏదైనా విలువైన బహుమానం
యివ్వాలనుకున్నాడు.

"ఉగ్రాక్ష, నువ్వు నాకు చేసిన సహాయం
అమూల్యమైనది. నేనూ, కాంతిమతీకూడా
నీకు చాలా కృతజ్ఞులం. ఈ వివాహ
సందర్భంలో నీకు ఎలాంటి బహుమానం
కావాలో కోరుకో," అన్నాడు చిత్రసేనుడు.

"మహారాజా, మీరు మరోసారి ఆలో
చించుకుని వాగ్దానం చెయ్యండి. నేను కోర
బోయే బహుమానం మీకు కష్టం కలిగించ
వచ్చు," అన్నాడు ఉగ్రాక్షుడు.

"అలాంటిదేం వుండదు, కోరుకో!"
అన్నాడు చిత్రసేనుడు.

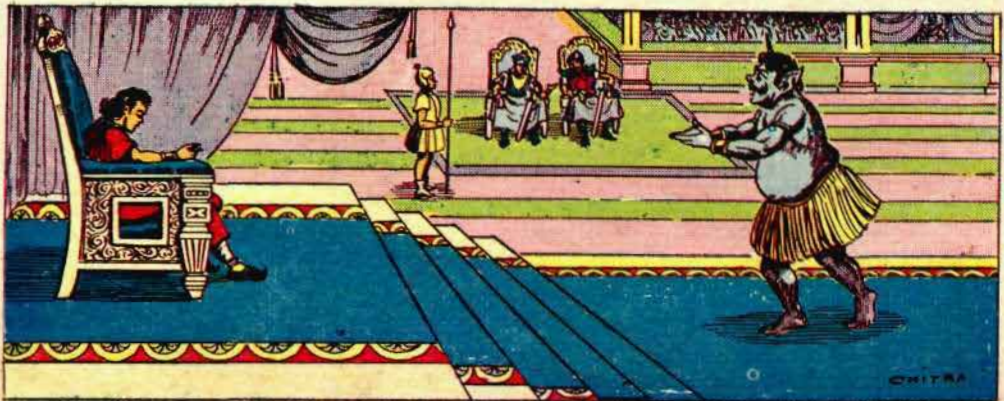
"మహారాజా, నేను మిమ్మల్ని మొట్ట
మొదటగా కోరిన కోర్కె, మీకు పుట్టబోయే
పిల్లల్లో పెద్దవాణ్ణి పద్దెనిమిదో ఏడు రాగానే
నా పరం చెయ్యమని. కాని, కొన్ని కారణాల
వల్ల నా మనస్సు మార్చుకున్నాను. ఇప్పుడు
నేను కోరేదేమిటంటే, మీకు పుట్టబోయే

ప్రథమ సంతానం మొగపెల్లవాడైనా, అద
పిల్ల అయినా సరే—అయిదో ఏటనే నా పరం
చెయ్యాలని," అన్నాడు ఉగ్రాక్షుడు.

ఈ కోరిక వింటూనే చిత్రసేనుడు
నిర్విణ్ణుడయ్యాడు. కాని, అంతలోనే అతడికి
ఒక ఆలోచన వచ్చింది. తన ప్రథమ సంతా
నాన్ని ఏదో ఒకనాడు రాక్షసుడికి ఒప్పచెప్ప
వలసిరావటం తప్పనప్పుడు—అది పద్దెని
మిదో ఏట అయితేనేం? అయిదో ఏట
అయితేనేం?

"ఉగ్రాక్ష, నువ్వు కోరిన విధంగానే
జరుగుతుంది," అన్నాడు చిత్రసేనుడు.

చిత్రసేనుడి మాటలు వింటూనే ఉగ్రా
క్షుడు ఎక్కడలేని ఆనందంతో ఉప్పొంగి
పోతూ, "మహారాజా, నేను సర్వదా తమ
దాసానదాసుణ్ణి!" అంటూ అతడికి ప్రణ
మిల్లి లేచి, తన సేవకులకేసి తిరిగి, "ఒరే,
బంటూ, అంతా యిక్కడే వున్నారా?" అని
హుంకరించాడు. —(ఇంకా వుంది)

పుట్టినరోజు -

పండగ

రేపు నరక చతుర్దశి అనగా సాయంకాలం బండికి అక్కా, బావా వచ్చారు.

"గోపీ, అక్కా బావా వచ్చారోయ్!" అని అమ్మ కేకపెట్టింది.

దక్షిణపు గదిలో నవారుమంచం మీద బోర్లపడుకున్న అయిదేళ్ల గోపీ జవాబు చెప్పలేదు.

"ఏడీ వాడూ? బయటికి రాడేం?" అన్నాడు నాన్న.

"నేనైనాను ఛా!" అన్న గోపీ గొంతు అస్పష్టంగా వినపడింది.

అక్కా బావా కాళ్ళు కడుక్కున్నారు. రైలు ప్రయాణం సుఖంగానే జరిగిందన్నారు. కుశలప్రశ్నలు అయ్యాయి.

"గోపీగాడు ఎందుకో అలిగినట్టుండే!" అన్నాడు బావ.

"ఎందు కడుగుతావు, నాయనా! ప్రతి దానికి ఏదో పేచీ వేస్తాడు. ప్రాణాలు కొరికేస్తున్నాడంటే నమ్ము!" అన్నది అమ్మ.

"ఏమంటాడూ?" అన్నది అక్క.

"వాడి మొహం! ఈసారి వాడి పుట్టిన

రోజు పండగలో పడిపోయిందిట. రెండూ చెయ్యాలిట!" అన్నాడు నాన్న.

"అవును మరి! రెండూ కలిపే చేసుకోవాలి!" అన్నాడు బావ.

"అదేం కుదరదు! దేనికడిగా చెయ్యాలిందే!" అంటూ గోపీ, ముచ్చల మొహం పెట్టుకుని, లాగు ఎగలాక్కుంటూ గదిలో నుంచి ఊడిపడ్డాడు.

గోపీ చాలా కోపంలో ఉన్నాడు. అక్క దగ్గిరికి తీసుకోబోతే మొహం ముడుచుకుని అమె చెయ్యి తోసేశాడు.

"గోపీ, రెండూ చేసుకునేటందుకు నేను మంచి ఉపాయం చెబుతాను. రేపు నీ

"మా మ"

పుట్టినరోజూ, ఎల్లుండి దీపావళి చేసుకుందాం ఏం?" అన్నాడు బావ.

"మరి సరక చతుర్దశి పండగ?" అన్నాడు గోపి.

"పోనీ ఒక పని చెయ్యరా, గోపి! రేపు రెండు జతల కొత్తబట్టలు కట్టుకో!" అన్నది అక్క.

"రెండు జతలూ కుట్టించారే, తల్లీ! అది చాలదుట!" అన్నది అమ్మ.

"అవునండీ, ఎలా చాలుతుందీ? వాడికి రేపు తెల్లారుజామున రెండు తలంట్లు పొయ్యండి—ఒకటి పుట్టినరోజుకూ, ఇంకొకటి పండగకూ!" అన్నాడు బావ.

"అట్లాగే అప్పచ్చులు కూడా రెండింతలు తింటే సరిపోతుంది!" అన్నది అక్క.

అందరూ నవ్వారు. గోపికి రోషం వచ్చింది. "అదేం వల్ల కాదు! అదేం వల్ల కాదు!" అన్నాడు వాడు కోపంగా.

"ఇంకేం చెయ్యమంటావురా?" అన్నాడు నాన్న విసిగి.

"నాకు పండగా పుట్టినరోజూ రెండూ కావాలి," అన్నాడు గోపి మొండికెత్తి.

"అందుకు ఏం చెయ్యమంటావో చెప్పు, అలాగే చేద్దాం," అన్నది అమ్మ.

గోపి సమాధానం చెప్పలేదు. పండగా, పుట్టినరోజూ కలిసిరావటంతో తనకు పెద్ద మోసం జరిగిందని వాడికి తోచింది. ఏం చేస్తే ఈ అన్యాయం సరిఅవుతుందో వాడికి తెలీదు.

"చూడు, గోపి, మేం ఈసారి పండగకి రాలేదు, నీ పుట్టినరోజూ అనే వచ్చాం," అన్నది అక్క.

"ఈ యేడు నీ పుట్టినరోజూ అందరూ చేసుకుంటున్నారు! ఎంత గొప్ప!" అన్నాడు బావ.

ఎంతమంది ఎన్నివిధాల చెప్పినా గోపి మనసు సమాధానపడలేదు.

"వాడికేదో భూతం వట్టింది. వాణ్ణి వదిలెయ్యండి!" అన్నాడు నాన్న.

SANKAR...

టపాకాయల చప్పుళ్లకు గోపీ నిద్ర లేచాడు. రకరకాల మోతలు అన్నివైపుల నుంచి వినవస్తున్నాయి. ఇంకా చీకటిగానే ఉంది. అయినా అప్పుడే పిల్లలు తలంటు పోసుకుని, కొత్తబట్టలు కట్టుకుని టపాకాయలు కాలుస్తున్నారు. గోపీకి టపాకాయ మందు వాసన కూడా కొట్టింది. అంతలోనే అక్క వచ్చి, "గోపీ, నిద్ర లేచావా? లేచి

మొహం కడుక్కో, నువ్వుకూడా తలంటు కుండువుగాని," అన్నది.

"నాకేమీ అక్కర్లేదు ఫో!" అన్నాడు గోపీ. వాడి తిక్క ఇంకా దిగలేదు.

నెత్తిమీద నూనె మర్దన చేసుకుంటూ బావ వచ్చి, "చూడు, గోపీ! మంకుపట్టు పట్టావంటే నీకు పుట్టినరోజూ ఉండదు, పండగా ఉండదు. లేచి తలంటుకో, నీకే దైనా మంచి పుట్టిన రోజు బహుమానం తెస్తాను," అన్నాడు.

గోపీ మూతి ముడుచుకునే తలంటి పోయించుకున్నాడు, కొత్త బట్టలు కట్టుకున్నాడు, టపాకాయలు బావ కాలిస్తే తాను చూసి ఆనందించాడు. ఆనందించేటప్పుడు కూడా వాడి మొహం విప్పారలేదు.

బజారుకు వెళ్లి బావ వాడికి ఒక నిల్కరుమాల తెచ్చాడు. గోపీ దానికేనే కోపంగా చూసి బావ చేతిలోనుంచి లాగేసుకున్నాడు — కాని ఆనందం కనబరచలేదు.

గోపీకి ఏంచెయ్యటానికి తోచలేదు. వాడికి ఒంటరిగా ఉండాలనిపించింది. పంటింటో

అమ్మ వంట చేస్తున్నది. నట్టింటో నాన్న కూచుని ఏదో పుస్తకం చదువుకుంటున్నాడు. ముందు పసారాలో బావ పత్రిక చదువు తున్నాడు.

గోపీ గదిలోకి వెళ్ళాడు. అక్క మంచం మీద బోర్లా పడుకుని ఏదో పత్రిక చదువు తున్నది. ఇంకెక్కడికై నా పోదామను కుంటుండగా అక్క పేజీ తిప్పింది. అందులో రంగుల బొమ్మ కనిపించింది.

గోపీ చల్లగా అక్కదగ్గిరికి వచ్చి కూచున్నాడు. పత్రికలో కనిపించిన బొమ్మలకేసి చాలాసేపు చూశాడు.

“ఏమిటక్కా అదీ?” అన్నాడు గోపీ.

“ఏదో కథ,” అన్నది అక్క పరధ్యాసంగా.

“నేను బొమ్మలు చూసి ఇవ్వనా?” అన్నాడు గోపీ బతిమాలుతున్నట్టుగా.

అక్క పత్రికను వాడి చేతికిచ్చి, వంటింటో తల్లికి సాయం కావాలేమోనని చూడబోయింది. అక్క ఒక అరగంటకు తిరిగి వచ్చేలోపల గోపీ పత్రికను మూడు సార్లు తిరగేసి బొమ్మలన్నీ మళ్ళీ మళ్ళీ చూశాడు. ఆ తరువాత వాడు అక్కచేత కథలన్నీ చదివించుకున్నాడు.

గోపీ తిక్క పూర్తిగా దిగిపోయింది. వాడిలో కలిగిన మార్పుకు అందరూ ఆశ్చర్యపడ్డారు.

గోపీలో ఇంత మార్పు తెచ్చిన ఆ బొమ్మల పత్రిక ఏమిటై ఉంటుందంటారు?

ఏవండేయ్—ఆ గండాగండి. వీడు మీ
నిగరెట్ల పెట్టో నీవఁట పాకాయలు
దాచుకున్నాట్ట!

పిల్లా—నే నిప్పుడు బెటు పేలుస్తాను.
బెట్టు పెద్దవాళ్ళే పేల్పాలిగా—అందుకని
మీసాల బొమ్మేసుకున్నానన్నమాట.

అమ్మా! అమ్మా! మరేం, నాన్న నల్ల కళ్ల
జోడూ, నా మూడుచక్కాల సైకిలూ,
ముంజికాయబండి యిచ్చేస్తే, కొట్టువాడు
ఎన్ని టపాసు లిచ్చాడో చూడు.

మా తమ్ముణ్ణి ముద్దెట్టుకుందికి టిక్కెట్టు
యిక్కడ అమ్మబడును. ఒక్క
టిక్కెట్టు వెల మూడు టపాసులూ, ప్పది
మతాబాలూ—

బాబీలేతలంటు
పోసుకోవూ

ఎంతకీ లేవడం
వీడూ ఒరేయ్,
బాబీ బాబీ—

నువ్వెళ్లమ్మా
నే లేవుతా

Shaukar

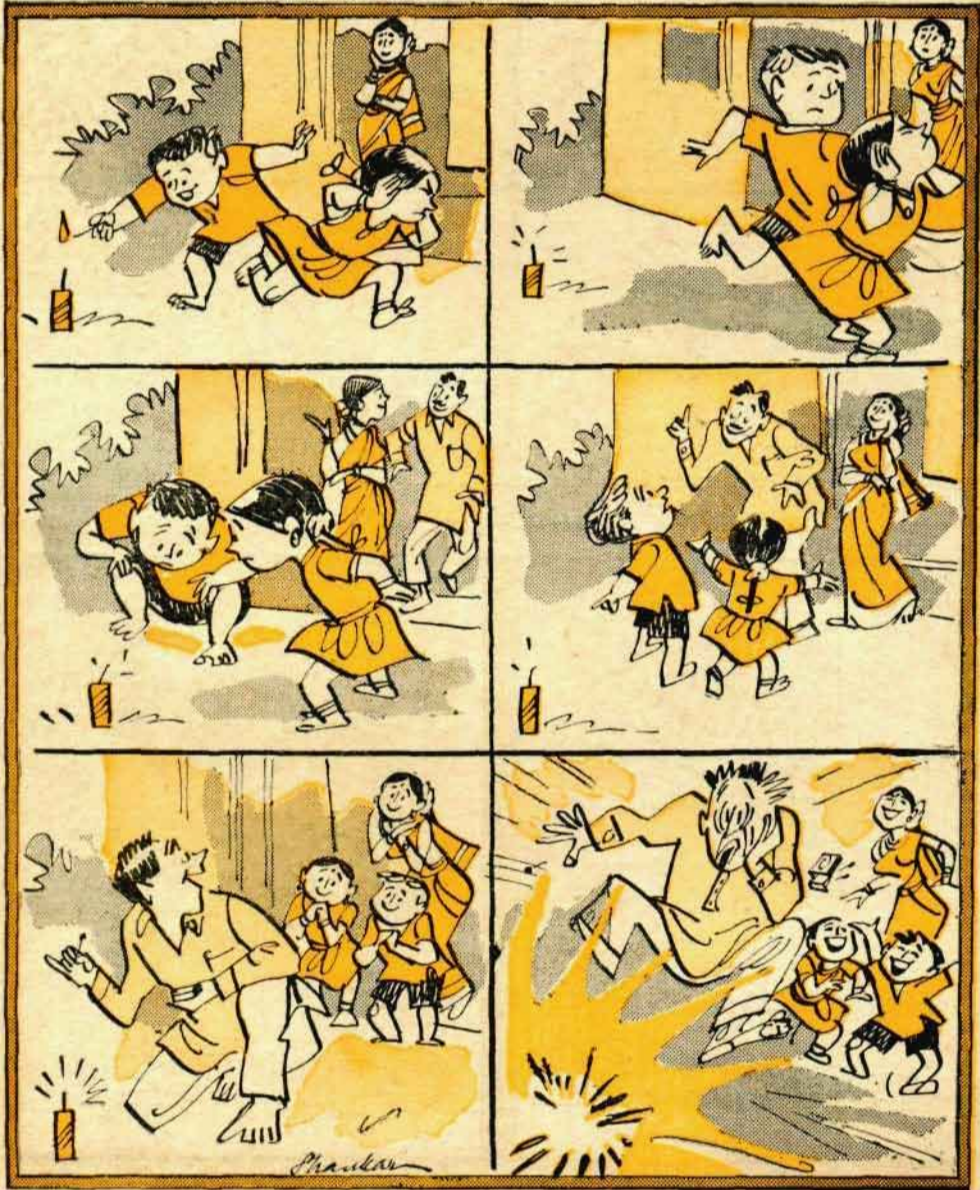

నాన్నా! మీ ఆవిడ అబద్ధాలు చెబుతుంది
గానీ వినకు. టపాకాయలు ఎండబెట్టి
వుంటే, నేను ఒక్కటే అంటించాను.
మిగతావి వాటంతటవే కాలిపోయాయి—

రేయ్ గోపీ! వాటిలో సగంవాటా మర్యా
దగా నాకియ్యి. లేపోతే మా అక్కయ్యని
పిల్చి పాడమంటానంతే. అప్పుడు నీ టపా
కాయల చప్పుడు అన్నలు వినబడదు.

బావగారి ప్రతాపం

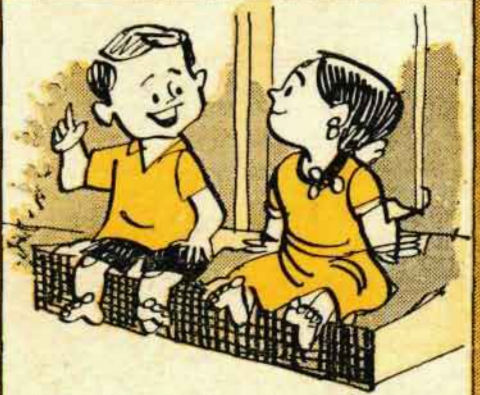

అక్కయ్య తలుపుచాటున దాంకుంది. బావ ఎంత పిలిచినా పలకలేదు. అప్పుడు రంగడికి ఒక అణాయిస్తే, అక్కయ్య ఎగ్గిరి గంతేసి అవతలికి వచ్చింది.

యావండీ, యావండీ, బాబయ్యగారూ మరే మోసేం మా బామ్మగారేమోనూ మిమ్మల్ని ప్పది మతాబాలానూ, ఇరవై ఫది టపా సులూ అప్ప అడిగి తెచ్చి పెట్టమందండి...

“చెల్లాయ్! కొత్తరకం లెక్కచెప్పా చెప్పావా? ఒక ఎండలో ఫది టపాసులూ, యాభై మతాబాలూ, ఎండబెట్టారు. అక్కడ చిచ్చు బుడ్డి కాల్చేస్తే, ఎన్ని మిగుల్తాయ్ చెప్పవ్—”

నేరానికి బహుమానం!

విసుగుచెందని విక్రమార్కుడు తిరిగి చెట్టు వద్దకు వెళ్ళి, శవాన్ని దించి భుజాన వేసుకుని, ఎప్పటిలాగే మౌనంగా శ్మశానంకేసి నడవసాగాడు. అప్పుడు శవంలోని బేతాళుడు, "రాజా, నీవు పైన వేసుకున్న పనిని కొనసాగించటంలో ఇంత పట్టుదల చూపుతున్నావుగదా, నీ పట్టుదలకు ప్రేరణ ఎక్కడినుంచి వస్తున్నదీ నాకు బోధపడటంలేదు. సాధారణంగా అంతరాత్మ ప్రేరణకు గురి అయినవాళ్ళు కార్యసాధనలో అంతులేని దీక్ష ప్రదర్శిస్తారు. కాని అలాంటి వారిలో కూడా చాలామంది రామభద్రుడిలాగా తమ దీక్షను మధ్యలోనే విడిచిపెట్టుతారు. నీవు మాత్రం ఎంతకూ నీ పట్టు విడవకుండా ఉన్నావే. నీకు శ్రమ తెలియకుండా ఉండగలందులకు ఆ రామభద్రుడి కథ చెబుతాను విను," అంటూ ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు:

బేతాళు కథలు

అయోధ్యానగరంలో రామభద్రుడనే షీత్రియ యువకుడుండేవాడు. అతను బొత్తిగా ఏ ఆధారమూ లేనివాడు. అందుచేత ఎవరివద్దనైనా కొలువు చేసుకుని బతుకుతూ వచ్చాడు. అటువంటి పనికూడా అతనికి నిలకడగా ఒకటి కుదరలేదు. దారిద్ర్యదేవత అతన్ని వెన్నంటే తిరుగుతున్నది. ఇలా ఉండగా రామభద్రుడికి ఒక కొత్త పని దొరికింది. అయోధ్యకు చాలా దగ్గరలోనే ఒక వృద్ధ షీత్రియుడుండేవాడు. ఆయన పేరు విరూపాక్షుడు. ఆయన ఎంతో సంపన్నుడై ఉండీకూడా ముసలితనంలో మోడుపడిన చెట్టులాగా అయిపోయాడు.

ఆయనకుండిన ఒక్క కొడుకూ మరణించాడు. ఇక దగ్గిరబంధువు లేవరూ లేరు.

ఈ విరూపాక్షుడు చాలాకాలంగా అనారోగ్యంతో బాధపడుతున్నాడు. రాత్రింబగళ్లు ఆయనను కనిపెట్టి ఉండి పరిచర్యలు చెయ్యటానికి ఒక మనిషి కావాలి. పరిచర్య చేసేవాణ్ణి ఇంట్లోనే పెట్టుకుని మంచి జీతం కూడా ఇస్తారు.

రామభద్రుడికి ఇది మంచి ఉద్యోగమే. కాని ఆ విరూపాక్షుడు అమిత కోపిష్టి అనీ, ఆయనకింద ఒక్క పూట పనిచెయ్యటం కూడా ఎంతో కష్టమనీ, ఆయనకు రోగం వచ్చిన తరువాత ఎంతోమంది పనిలోకి వచ్చి, ఆయనచేత తన్నులూ, తిట్లూ, శాపవాదాలూ పడలేక పని మానుకుని వెళ్ళిపోయారనీ రామభద్రుడు విన్నాడు.

“అసలే రోగి, అందులోనూ ముసలివాడు. నాకు తగినంత సహనం ఉండి ఆయన చెప్పినట్టల్లా చేస్తే ఆయన ఏమీ అనడు,” అనుకుని రామభద్రుడు విరూపాక్షుడికి సేవ చెయ్యటానికి సమ్మతించాడు.

అయితే రామభద్రుడికి ఈ పని మానవ మాత్రులవల్ల అయేపని కాదని త్వరలోనే తెలియవచ్చింది. విరూపాక్షుడు చాలా దుర్మార్గుడు. ఆయన కోపం వెరికోపం. తనకు సేవ

ఏమాత్రం సరిగా జరగలేదని తోచినా నోటికి వచ్చినట్టు తిట్టేస్తాడు, చేతిలో ఏదీ ఉంటే అది గిరవాటు వేస్తాడు.

ఆయన రామభద్రుణ్ణి ఏదో మిషమీద అస్తమానం తిట్టి, శాపనార్థాలు పెట్టేవాడు, ఒక్కొక్కప్పుడు కర్ర తీసుకుని కొట్టేవాడు: అతణ్ణి మనిషిలాగా చూసేవాడే కాదు; అమిత క్రూరంగానూ, రాక్షసుడులాగానూ ప్రవర్తించేవాడు.

ఒకనాడు రామభద్రుడు తన యజమాని చేత తన్నులు తిని, ప్రాణం విసిగి, వెళ్ళి పోవటానికి మూటా ముల్లే సద్దుకోసాగాడు. విరూపాక్షుడు కాళ్ళబేరానికి వచ్చి, "అంత కోపం దేనికిరా? వెళ్ళిపోవద్దురా! నేనింకా ఎంతోకాలం బతకనురా! నేను కళ్ళుమూసే దాకా ఎలాగైనా నన్ను కనిపెట్టి ఉండక పోతే దిక్కులేని చావు చస్తానురా!" అని బతిమాలాడు.

రామభద్రుడు మెత్తబడి, తన మనసు మార్చుకుని, ఉండిపోయాడు. కాని విరూపాక్షుడు కొంచెంకూడా మారలేదు. రామభద్రుడికి చివాట్లా, శాపనార్థాలూ మరింత ఎక్కువ అయ్యాయి.

గ్రామంలో ఉండే పెద్దలు అప్పడప్పుడూ వచ్చి విరూపాక్షుణ్ణి చూసి, ఆయనతో అవీ

ఇవీ మాట్లాడి, వెళ్ళేటప్పుడు రామభద్రుడితో, "బాబూ, ఆ ముసలివాణ్ణి నాలుగు రోజులపాటు జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి ఉండు. వెనకటి నొకర్లలాగా కాక నువ్వు కాస్త బుద్ధి మంతుడివిలాగున్నావు!" అనేవాళ్ళు.

అప్పడప్పుడూ వైద్యుడు వచ్చి చూసి మందిచ్చి, దాన్ని ఏయే వేళలప్పుడు, ఏయే అనుపానాలతో ఇవ్వాలో రామభద్రుడికి చెప్పేవాడు.

మిగతా సమయాల్లో రామభద్రుడికి తన యజమాని దౌర్జన్యం భరించటం తప్ప మరొక అనుభవం ఉండేదికాదు. అతనికి స్వేచ్ఛ అనేది ఎట్లా ఉంటుందో జ్ఞాపకం

రాకుండా పోయింది. ఏ రాక్షసుడి గుహలోనో బందీగా చిక్కినట్టుగా అతను బాధపడేవాడు.

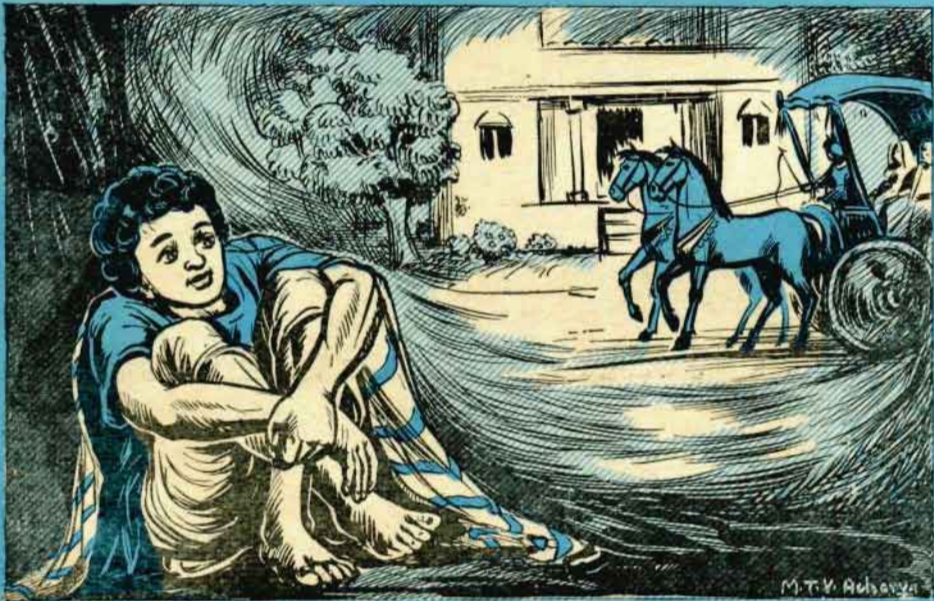
ఈ బాధతోనే ఒక ఏడాది గడిచింది. రామభద్రుడికి ఆయోధ్యానగరం వెళ్లాలనే కోరిక నానాటికీ తీవ్రమయింది. అతన్ని విరూపాక్షుడు తలలో వుండులాగా సలుపు తున్నాడు. అది ఆలా ఉంచి, అతనికి రావలి సిన జీతం అయిదువందల వరహాలు పేరు కుని ఉన్నాయి. వాటితో తాను ఎన్ని సుఖాలైనా అనుభవించవచ్చు.

విరూపాక్షుడి ఇంటికి అప్పుడప్పుడూ వచ్చే పెద్దలతో రామభద్రుడు, "బాబూ, నేను వెళ్ళిపోదామనుకుంటున్నాను. బాబు

గారికి సేవ చెయ్యటానికి మరొకణ్ణి ఏర్పాటు చేయించండి," అన్నాడు.

"ఒరే, నాయనా, ఈ వానాకాలం గడిచే దాకా ఓపిక పట్టి ఉండు, ఇంతకాలం ఉండనే ఉన్నావు. మీ యజమానికి ఈ మూడు నెలలూ గడిస్తే తరవాత ఇంకొకణ్ణి పెట్టటం సంగతి చూద్దాం," అన్నారు విరూపాక్షుడి మిత్రులు.

రామభద్రుడు సరేనన్నాడు. కాని ఆరోజు కారోజు గడుస్తున్నకొద్దీ వాడి వేదన హెచ్చి పోతున్నది. విరూపాక్షుడి సేవలో వాడు చితికి నజ్జులుపోతున్నాడు. వాడి మనస్సంతా మారిపోయింది. ఇప్పుడు వాడికి తన యజ

మాని వయస్సు చూసి గౌరవంగాని, రోగం చూసి జాలికాని లేదు. తాను మంచి జీతం తెచ్చుకుంటున్నానన్న తృప్తికూడా ఏమీ లేదు. విరూపాక్షుడి నుంచి తెంచుకుని ఎప్పుడు పోదామా అన్న ఆరాటం తప్ప వాడికి మరేదీ లేదు.

చివరకు వాడు ఎంత తెగబడ్డాడంటే తనకు రావలసిన డబ్బు కూడా వదులుకుని ఏ రాత్రివేళో ఎవరితోనూ చెప్పకుండా పారి పోదామనుకున్నాడు. కాని ఇంతలోనే ఒకటి జరిగింది: ఒకనాడు విరూపాక్షుడు గ్రామాధికారిని పిలిపించి రహస్యంగా ఆయన చేతిలో ఒక పత్రం పెట్టాడు.

అది ఆయన మరణ శాసనం. తన అనంతరం తన ఆస్తి ఎవరెవరికి చెందాలో ఆ పత్రంలో ఉంది.

ఈ సంగతి తెలిశాక రామభద్రుడు, "ఇక ఈ ముసలివాడు అట్టేకాలం బతకడు. ఇన్నాళ్లు ఈ నరకం భరించి ఇప్పుడు పారిపోతే నలుగురూ నన్ను ఏమంటారో! ఇంకా కొద్దిరోజులు ఈ బాధలన్నీ భరిస్తాను," అనుకున్నాడు.

కొద్దిరోజులు గడిచాయి. విరూపాక్షుడి సేపలో రామభద్రుడికి సరిగా నిద్ర లేదు. రాత్రివేళ రెండుసార్లు ఔషధం ఇవ్వాలి. మధ్యకాలంలో కూడా రామభద్రుడు కన్ను

మూయగానే ముసలివాడు ఏదో ఒక వంక పెట్టి లేపుతుంటాడు.

ఒక రాత్రి రామభద్రుడు తన యజమాని పెట్టిన కేకకు లేవలేదు. విరూపాక్షుడు కోపావేశంలో వెర్రివాడులాగా అయిపోయి తన మంచం పక్కనే ఉన్న నీళ్ళచెంబు రామ భద్రుడి తలకెసి విసిరాడు.

రామభద్రుడు నిద్రమత్తులోనుంచి తుళ్లి పడి లేచాడు. ఒక క్షణంపాటు వాడికి తల పైన అయిన గాయం బాధా, మొహంనిండా తడి తప్ప మరేమీ తెలియలేదు. ఆ తరువాత తన యజమాని తిట్టుతూ ఉండటం విని విచించింది. రామభద్రుడికి కోపంతో ఒళ్ళు

తెలియలేదు. వాడు ఒక్క దూకున వెళ్ళి విరూపాక్షుడి మొహాన్ని రెండుచేతులా గట్టిగా మూశాడు. విరూపాక్షుడు కొద్దిసేపు గిలగిలా కొట్టుకుని నిశ్చలంగా ఉండిపోయాడు.

తన యజమాని చచ్చిపోయాడని రామ భద్రుడికి వెంటనే అర్థంకాలేదు. అర్థమయ్యాక వాడు నలుగురినీ పిలుచుకు వచ్చాడు. కొంచెం అలస్యంగా వైద్యుడు కూడా వచ్చాడు. "ఎప్పుడో పోవలిసినవాడు! గట్టి ప్రాణం కనక ఇంతకాలం బతికాడు!" అన్నారందరూ.

ఒక్కరుకూడా రామభద్రుడు హత్య చేశాడని అనుకోలేదు. వాడుమాత్రం పశ్చాత్తా

పంతో కుమిలిపొసాగాడు. వాడి విచారం చూసి అందరూ అదంతా వాడి స్వామిభక్తి అని అనుకున్నారు.

గ్రామాధికారి పెద్దలందరి ఎదటా విరూపాక్షుడి మరణ శాసనం చదివాడు. విరూపాక్షుడు తన యావదాస్త్రీ రామభద్రుడి పేర రాసేశాడు!

ఈ సంగతి తెలియగానే రామభద్రుడి మనసు మరింత క్షోభపడింది. విరూపాక్షుడి సొత్తు చిల్లిగవ్వకూడా తాను ముట్టుకో రాదనుకున్నాడు. "ఈ సొత్తు నాకు వద్దు," అంటే అందరూ కారణాలు అడుగుతారు. తాను హత్య చేసిన సంగతి బయట పడు

తుంది. అందుచేత విరూపాక్షుడి ఆస్తి తీసుకుని దాన్ని రహస్యంగా బీదలకూ, దైవ కార్యాలకూ పంచిపెట్టి తన దారిన తాను పోదామనుకున్నాడు.

రామభద్రుడికి ఇంత ఆస్తి వచ్చినందుకు గ్రామంలో ఎవరూ అసూయపడలేదు. "ఆ రామభద్రుడు మనిషికాదు, దేవుడు! లేకపోతే ఆ కర్కోటకుడికి ఇంకెవరు అలా సేవచేస్తారు? ఎంత దుర్మార్గుడు! ఎటువంటి రాక్షసుడు! అటువంటివాణ్ణి రామభద్రుడు చివరిదాకా అంటిపెట్టుకుని ఉన్నాడంటే అది నిజంగా మరొకరివల్ల అయేపని కాదు!" అని అందరూ రామభద్రుణ్ణి మెచ్చుకున్నారు.

అందరూ తన యజమానిని నానా మాటలూ అంటూంటే రామభద్రుడు ఆయనను వెనకవేసుకుని వచ్చి, "ఆయన మాట పెళుసుగాని మనసు చాలా మంచిది!" అని సమర్థించవలసివచ్చింది. గ్రామస్తులు రామభద్రుణ్ణి మరింతగా మెచ్చుకున్నారు.

కొద్దికాలానికి రామభద్రుడి మనసు చిత్రంగా మారిపోయింది. అతను తనకు సంక్రమించిన అస్తిని దానధర్మాలకింద ఖర్చుచేసే ఆలోచన మానేసి, పెళ్ళి చేసుకుని, ఆ గ్రామంలోనే భార్యా బిడ్డలతో సుఖంగా కాపరం చేశాడు.

బేతాళుడికథ చెప్పి, "రాజా, హత్య చేశానని బాధపడిన రామభద్రుడి మనసు మారటానికి కారణమేమిటి? వాడు తాను చేసినది మంచిపని అనుకున్నాడా? లేక, డబ్బుపై గల వ్యామోహం వాడి అంత రాత్రును జోకొట్టినదా? ఈ ప్రశ్నకు సమా

ధానం తెలిసికూడా చెప్పకపోయావో నీ తల పగిలిపోతుంది," అన్నాడు.

దానికి విక్రమార్కుడు, "రామభద్రుడు బుద్ధిపూర్వకంగా హత్య చేయలేదు. విరూపాక్షుడి సేవలో వాడి బుద్ధి నలిగిపోయి అది వినాడే వశం తప్పింది. అయితే వాడి అంత రాత్రు మటుకు వాడు హత్యచేశాడని నిర్ణయించి తీర్పు చెప్పింది. అందుచేత వాడు మానసికంగా బాధపడ్డాడు. అయితే అంత రాత్రు నిర్ణయంకన్న బలవత్తరమైనది లోకం యొక్క నిర్ణయం. లోకం వాణ్ణి సజ్జనుడని తీర్పు ఇచ్చింది. అందువల్ల అంతరాత్మ ఇచ్చిన తీర్పు తుడిచిపెట్టుకు పోయింది. వాడు తిరిగి మనశ్శాంతి పొంది మామూలు మనిషిలాగా జీవితం గడిపాడు," అన్నాడు.

రాజుకు ఈవిధంగా మోసభంగం కలగగానే బేతాళుడు శపంతోసహా మాయమై మళ్ళీ చెప్పెక్కాడు. —(కల్పితం)

రత్నావళి

సింహళదేశపు రాజైన విక్రమబాహువుకు రత్నావళి అనే కుమార్తె ఉండేది. ఆమెను పెళ్ళాడినవాడు సార్వభౌముడౌతాడని ఒక సిద్ధుడి ద్వారా యౌగంధరాయణుడికి తెలిసింది. యౌగంధరాయణుడు వత్సరాజైన ఉదయన మహారాజుకు మంత్రి, రాజు యొక్క శ్రేయస్సు కోరినవాడు. అందుచేత ఆయన, "మీ కుమార్తెను ఉదయన మహారాజు కిచ్చి వివాహం చేయండి," అని సింహళ రాజుకు కబురు పంపాడు.

అయితే సింహళరాజు ఉదయన మహారాజు భార్య అయిన వాసవదత్తాదేవికి పినతండ్రి. తన కుమార్తె అయిన రత్నావళిని ఉదయనుడికిచ్చి పెళ్ళిచేస్తే వాసవదత్తమనసుకు బాధ కలుగుతుందని భావించి ఆయన ఈ కోరికను తోసిపుచ్చాడు.

కాని కొంతకాలానికి వాసవదత్త లావాణకంలో అగ్నిహోత్రంపాలయి మరణించి

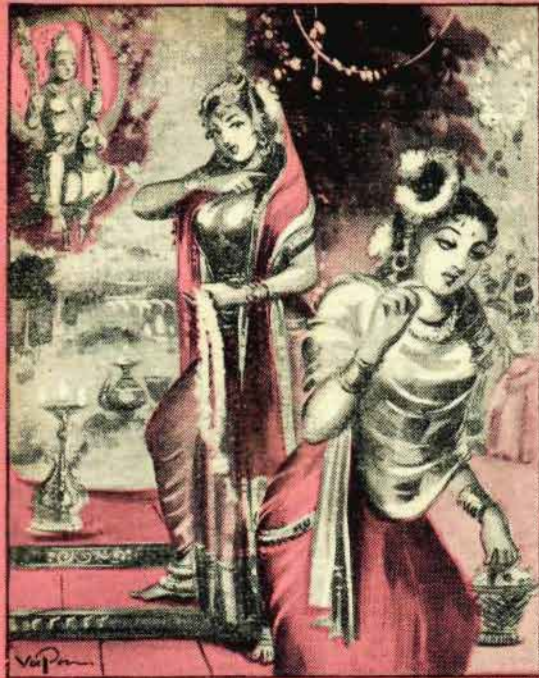
నట్టు పాక్కిన అసత్య వార్త సింహళానికి చేరింది. వెంటనే సింహళరాజు తన కుమార్తెను ఉదయనుడికిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యటానికి సుముఖుడై, ఆమెనూ, తన మంత్రి అయిన పసుభూతినీ, యౌగంధరాయణుడి దూతనూ ఒక నౌకలో ఎక్కించి కొశాంబీ నగరానికి పంపాడు.

నౌక సముద్ర మధ్యంలో ఉండగా పెద్ద తుపాను వచ్చింది. నౌక కాస్తా తునాతునకలైపోయింది. అదృష్టవశాత్తూ రత్నావళికి ఒక కొయ్యపలక చిక్కింది. అమె దాని సహాయంతో ప్రాణాలు కాపాడుకున్నది. ఆ స్థితిలో ఉన్న రత్నావళిని సముద్రయానం చేస్తున్న కొశాంబీ వర్తకుడొకడు చూసి, ఆమెను కాపాడి తనవెంట తెచ్చి యౌగంధరాయణుడికి అప్పగించాడు.

యౌగంధరాయణుడు రత్నావళిని తన రాజుకు భార్యగా మాట్లాడేటప్పుడు

శ్రీ హర్ష నాటక కథ

ముందుగా రాజు అనుమతి పొందలేదు. అందుచేత ఆయన ఇప్పుడు రత్నావళికి సాగరిక అని పేరు పెట్టి, వాసవదత్తకు పరిచారికగా నియమించి కాగలదానికి ఎదురు చూడసాగాడు.

వసంతోత్సవం వచ్చింది. రాణి వాసవదత్తాదేవి మకరందోద్యానంలో రక్తాశోక వృక్షం దగ్గర తన చెలికత్తెలతోసహా మన్మథ పూజ చేస్తూ ఉన్నది. ఉదయనుడు తన వేడుక చెలికాడైన వసంతకుడితో అక్కడికి బయలుదేరాడు.

సాగరిక మన్మథపూజ చేసేచోట ఉండటం చూసి వాసవదత్త కంగారు

పడింది. ఎందుకంటే తన కొత్త చెలికత్తె తన భర్త కళ్లపడకుండా ఇంతకాలమూ ఆమె జాగ్రత్తపడింది. ఆమె సాగరికతో, "సాగరికా, నువ్వుకూడా ఇక్కడే ఉన్నావా? మిగిలినవాళ్ళంతా ఒళ్లు తెలియని స్థితిలో ఉన్నారు. నీవు వెళ్లి గోరువంకను చూసుకో. పూజాద్రవ్యాలు కాంచనమాల పట్టుకుంటుందిలే!" అన్నది.

సాగరిక కు ఆకాభంగమయింది. ఈ దేశంలో మన్మథపూజ ఎలా చేస్తారో చూద్దామని ఆమె అనుకున్నది. దేవిగారి అజ్ఞానక అక్కడినుంచి కదిలింది, కాని చాటున ఉండి పూజకు పూలు కోసుకుని, ఎలాగైనా మన్మథపూజ చూసి మరీ పోదామనుకున్నది.

ఆమె పూలు కోసుకునే సమయంలో ఉదయనుడూ, వసంతకుడూ వచ్చారు. వాసవదత్త మన్మథపూజ పూర్తిచేసి తరవాత భర్తను పూజచేయ నారంభించింది. పూలు కోసుకోవటం పూర్తిచేసి సాగరిక ఒక చెట్టు చాటునుంచి తొంగి చూసేసరికి వాసవదత్త ఉదయనుణ్ణి పూజ చేస్తూవుండటం ఆమె కంటబడింది.

ఉదయనుడి అంద చందాలు చూసి సాగరిక ముగ్ధురాలై తనలో, "ఓహూ!

ఈ దేశంలో మన్మథుడే స్వయంగా వచ్చి పూజ చేయించుకుంటాడులాగుండే!" అనుకున్నది. ఎవరైనా వచ్చి తనను చూస్తారని భయపడుతూ కూడా ఆమె అక్కడి నుంచి వెళ్ళిపోలేకపోయింది. ఉదయనుట్టి ఎంతసేపు చూసినా ఆమెకు తనివి తీరలేదు.

సాగరిక హృదయం ఆ క్షణంనుంచి ఉదయనుడితో నిండిపోయింది. ఆమె కదళి వనానికి పోయి అక్కడ కూచుని చిత్ర ఫలకంమీద ఉదయనుడి రూపు చిత్రించ సాగింది. అంతలో, గోరువంక గల పంజరాన్ని పట్టుకుని సుసంగత అనే చెలికత్తె అక్కడికి వచ్చింది. సాగరిక తాను రాసిన చిత్రపును దాచటానికి ప్రయత్నించింది గాని లాభం లేకపోయింది.

సుసంగత ఉదయనుట్టి చిత్రపులో గుర్తించికూడా, "సాగరికా, ఈయన ఎవరు?" అని అడిగింది.

"మన్మథుడు," అని సాగరిక చెప్పింది.

"ఇతని పక్కన రతిదేవిని చిత్రపైగాని ఈ చిత్రపు పూర్తికాదు. ఆ పని నేను చేస్తాను," అంటూ సుసంగత ఉదయనుడి చిత్రం పక్కనే సాగరిక రూపు చిత్రించింది.

"అదేమిటి నా బొమ్మ వేస్తున్నావు?" అన్నది సాగరిక.

"నీవు ఎలాటి మన్మథుణ్ణి చిత్రించావో నేను అలాటి రతిదేవిని చిత్రించాను. తప్పే?" అన్నది సుసంగత.

సుసంగత తనకు ఇష్టరాలు, తన రహస్యం కొంతవరకు తెలుసుకోనే తెలుసు కున్నది, అందుచేత సాగరిక ఆమెకు జరిగిన సంగతి యావత్తూ చెప్పేసి తాను రాజును ప్రేమిస్తున్నానన్నది

ఇంతలో కేకలు వినపడ్డాయి. ఏదో కొతి గొలుసు తెంచుకుని అటుగా వస్తున్నట్టు తెలుసుకుని వారిద్దరూ పొదలమాట్లున దాక్కున్నారు. ఈ గందరగోళంలో గోరు వంక పంజరంనుంచి తప్పించుకుని పారి

పోయింది. సుసంగతా, సాగరికా దాన్ని వెతుక్కుంటూ ఎడంగా వెళ్ళారు.

ఆ సమయంలోనే రాజు, వసంతకుడూ అటుగా వచ్చారు. వారు వచ్చే దారిలో ఒక పాగడచెట్టుపైన చేరిన గోరువంక, తాను అంతకు పూర్వం విన్న స్త్రీల సంభాషణ యావత్తూ పలకసాగింది. ఆ సంభాషణ అంతా విన్న మీదట రాజుకు ఈవిధంగా అర్థమయింది: ఎవరో ఒక సుందరి తాను ప్రేమించినవాణ్ణి చిత్రించి, అతను ఎవరని అడగగా మన్మథుడని తన స్నేహితురాలితో అన్నది. ఆ తరువాత ఆ స్నేహితురాలు మొదటి సుందరి రూపును కూడా చిత్రించి

రతిదేవి అన్నది! ఈ కథ విని వసంతకుడు సంతోషంతో చప్పట్లు చరిచేసరికి గోరువంక పాగడచెట్టుమీది నుంచి ఎగిరిపోయింది.

వసంతకుడు మూర్ఛుడై పారదోలకపోయి నట్టయితే గోరువంక ఇంకా ఏమి చెప్పేదో గదా అనుకుంటూ రాజు కదళిగృహం ప్రవేశించి చిత్రఫలకాన్ని చూశాడు. అందులో తన రూపంతోబాటు ఎన్నడూ చూడని ఒక సుందరి రూపు ఉండటం చూసి రాజు ఆమెను గొప్పగా వర్ణించసాగాడు. ఈలోపుగా కదళివనానికి తిరిగి వస్తున్న సుసంగతా, సాగరికా అగి రాజు మాటలు విని లోపల ఎంతో ఆనందం పొందారు

"చిత్రఫలకం వాళ్ళవద్ద ఉన్నది వెళ్ళి తెచ్చుకో! దానికోసమేగదా మళ్ళీ వచ్చాము," అన్నది సుసంగత. కాని సాగరిక రాజు ఎద టికి వెళ్ళటానికి బిడియపడింది.

చేసేది లేక సుసంగత రాజు ఎదటికి వెళ్ళి చిత్రఫలకం ఇవ్వమన్నది. రాజు మాట మార్చబోయాడు. "మీ మాటలన్నీ విన్నాను. చిత్రఫలకం ఇవ్వకపోతే దేవిగారితో అంతా చెప్పేస్తాను," అన్నది సుసంగత.

"కోప్పడకు, నేను వేళాకోళానికే మాట్లాడాను. ఇంద, ఈ ఆభరణం తీసుకో!" అన్నాడు రాజు.

"నేనూ నవ్వులకే బెదిరించాను. నాకు ఏ ఆభరణమూ అక్కర్లేదు. నిజంగా కోపం వచ్చిన సాగరిక చాటున ఉన్నది. వెళ్ళి మంచి చేసుకోండి!" అన్నది సునంగత.

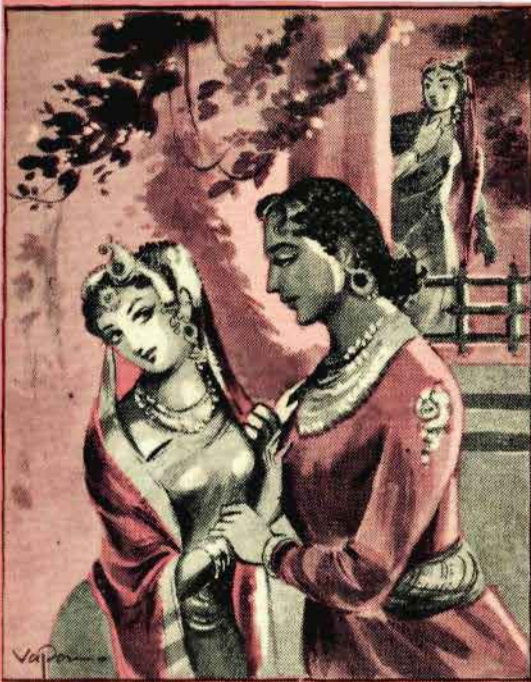
"ఏదీ? ఎక్కడ?" అంటూ రాజు సాగరికను సమీపించి, ఆమె చెయ్యి పట్టుకుని తన ప్రేమను చెప్పుకున్నాడు. ఇంతలో వాసవదత్త తన చెలికత్తె అయిన కాంచన మాలతో సహా అటుగా వచ్చింది. సాగరికా, సునంగతా ఎటో వెళ్ళిపోయారు.

దురదృష్టవశాత్తూ చిత్రఫలకం వాసవదత్త కంటపడ్డది. దానిపై తన భర్త రూపూ, సాగరిక రూపూ ఉండటం చూసి వాసవ

దత్తకు అనుమానమూ, అసూయా కలిగాయి. "మీ పక్కన ఉన్న స్త్రీని ఎవరు చిత్రించారు?" అని ఆమె అడిగితే రాజు, "నేనే ఊహించి చిత్రించాను," అన్నాడు.

కాని వాసవదత్త ఆ మాట నమ్ములేదు. అయినా ఆమె భర్తను ఏమీ అనకుండా అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయింది. ఆ తరువాత వాసవదత్త సాగరికను గురించి కట్టుదిట్టాలు చేసింది. రాజు సాగరికపైన గల ప్రేమచేత మనోవ్యాధిలో పడ్డాడు. అందుకని వసంతకుడు రాజునూ సాగరికనూ ఒకచోట చేర్చటానికి ఒక ఎత్తు వేశాడు: సాగరికకు వాసవదత్త దుస్తులు ధరింపజేసి ఒకనాటి

సాయంకాలంవేళ మాధవీలతా మంటపానికి తిసుకురమ్మని సుసంగతతో చెప్పాడు.

ఈ సంగతి ఒక చెలికత్తెద్వారా వాసవదత్తకు తెలిసింది. ఇది నిజమో కాదో తెలుసుకుందామనె ఉద్దేశంతో సాయంకాలంవేళ ఆమె మాధవీలతామంటపం వద్దకు వచ్చింది. రాజు మనకచీకటిలో ఆమెను చూసి, వాసవదత్త దుస్తులు ధరించిన సాగరికే అనుకుని, తనకు సాగరికపైన గల మోహమంతా వాసవదత్తకు విన్నవించుకున్నాడు. ఆ మాటలు విని మండిపోయి ముఖంమీది మేలిముసుగు తిసివేసి, "నేను సాగరికలాగా కనిపిస్తున్నానా?" అన్నదామె.

రాజు బిత్తరపోయాడు, వాసవదత్తను ఎన్నోవిధాల క్షమాపణ వేడుకున్నాడు. ఆమె మనసు మెత్తబడలేదు. భర్తను క్షమించకుండానే ఆమె అక్కడినుంచి బయలుదేరింది. ఇంతలో నిజంగా సాగరికే వాసవదత్త వేషంతో అక్కడికి వచ్చింది.

సాగరికను చూసి రాజు పొందిన ఆనందానికి మేరలేదు.

ఇంతలో వాసవదత్తకు తన భర్తమీద జాలి కలిగి అతనితో రాజీ పడటానికి తిరిగి వచ్చి, రాజు సాగరికతో ప్రేమాలాపాలు ఆడుతూ ఉండటం ప్రత్యక్షంగా చూసింది.

ఇక ఉపేక్షించి లాభంలేదనుకుని వాసవదత్త సాగరికను అంతఃపురంలో ఎవరికీ తెలియకుండా నిర్బంధంలో పెట్టేసింది. తనకు ఏదో కీడు రానున్నదని శంకించి సాగరిక తన రత్నహారాన్ని తన సఖి అయిన సుసంగత కిచ్చి, ఎవరైనా బ్రాహ్మణుడికి దానమివ్వమని చెప్పింది. సుసంగత ఆ రత్నహారాన్ని వసంతకుడి కిచ్చింది.

సాగరిక ఏమయిందో, బతికి ఉన్నదో లేదోకూడా తెలియక అలమటించే రాజుకు తన వయస్కుడి మెడలో రత్నహారం చూసే సరికి ఆనందమూ, దుఃఖమూ కూడా రెట్టింపు అయ్యాయి.

ఇంతలో వాసవదత్త స్వదేశమైన ఉజ్జయినినుంచి సంవరణసిద్ధి అనే ఐంద్రజాలి కుడు వచ్చినట్టు తెలిసింది. సాగరిక మాయ మైనప్పటినుంచి విచారంలో ముణిగిఉన్న తన భర్త మనసు రంజింపజెయ్యటానికి గాను వాసవదత్త ఐంద్రజాల ప్రదర్శనం ఏర్పాటుచేసింది. ఐంద్రజాలికుడు చాలా గట్టివాడు. అతను రాజుకూ, వాసవదత్తకూ, మిగిలినవాళ్ళకూ అకాశంలో బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులనూ, దేవతలనూ, నృత్యంచేసే అప్పరసలనూ చూపి, చూచేవారికి ఆనందాశ్చర్యాలు కలిగించాడు.

అయితే ఈ ఐంద్రజాల ప్రదర్శనం పూర్తి కాకమునుపే యౌగంధరాయణుడు రాజు గారిని చూడటానికి ఎవరినో పంపాడు. ఈ వచ్చిన వాళ్లు మరెవరో కాదు, సింహళ మంత్రి వసుభూతి, యౌగంధరాయణుడు సింహళానికి పంపిన దూతా.

ఓడ పగిలినప్పుడు వీరుకూడా ప్రాణాలు దక్కించుకుని కొంచెం అలస్యంగా కొకాంటి నగరం చేరుకున్నారు.

రాజుగారు ఐంద్రజాలికుడితో, "నీ ప్రదర్శనం కొంచెంసేపు ఆపవోయ్!" అన్నాడు.

"తమ చిత్తం, నేను తమకు చూపవలసిన వేడుక ఇంక ఒకటే ఉన్నది. తరువాత

చూపుతాను," అని ఐంద్రజాలికుడు అవతలికి వెళ్ళాడు.

వసుభూతి అక్కడికి వస్తూనే వసంత కుడి మెడలో ఉన్న రత్న హారం చూసి, "ఇది మా రాజకుమార్తె హారలాగే ఉన్నదే!" అనుకున్నాడు. ఆయన రాజుతో జరిగిన సంగతులన్నీ చెప్పి, రత్నావళి రాజును వివాహమాడే ఉద్దేశముతో ఓడ యెక్కి వస్తూ, సముద్రమధ్యంలో ఓడ పగిలి ఆమె చనిపోయిన సంగతి చెప్పాడు.

రత్నావళిని తనకు పెళ్లి చెయ్యాలని యౌగంధరాయణుడు ప్రయత్నాలు చేశాడని తెలిసి రాజు ఆశ్చర్యపడ్డాడు. ఎందు

కంటే రాజుకు ఆ గొడవ ఏమీ తెలియదు. వాసవదత్త మాత్రం తన చెల్లెలు సముద్రంలో మునిగిపోయిందని విని కంట తడిపెట్టింది.

సరిగా ఇదే సమయంలో అంతఃపురంలో మంటలు లేచాయి. హాహాకారాలు విని వచ్చాయి. వాసవదత్త కంగారుగా, "కాపాడండి! కాపాడండి!" అని అరిచింది. రాజు ఆమెతో, "భయపడకు!" అన్నాడు.

"అదికాదు. సాగరికను అంతఃపురంలో గిలుసులతో బంధించి ఉంచాను. ఆమెను రక్షించండి!" అన్నది వాసవదత్త.

రాజు సాహసించి మంటలలో జొరబడ్డాడు. రాజువెంట మిగిలినవారు కూడా వెళ్లారు. రాజు ఆ భీభత్సంలో సాగరిక ఉన్నచోటు తెలుసుకుని ఆమెను బంధ విముక్తురాలిని చేసి ఇవతలికి తెచ్చాడు. కాని తీరా చూస్తే ఎక్కడా మంటలుగాని, మంటల జాడలుగాని లేవు. అంతా ఇంద్ర

జాలం! వెళ్లిపోయేటప్పుడు ఇంద్రజాలికుడు ఇంకోక్క. వినోదం చూపించాలని అన్నాడే — అదే ఇది.

ఈ ఇంద్రజాలంతోనే అన్ని చిక్కులూ గట్టెక్కాయి. వసుభూతి సాగరికను చూడగానే ఆమె తమ రాజకుమార్తె అయిన రత్నావళి అని పోల్చుకున్నాడు. రత్నావళి తన భర్తను పెళ్ళాడటానికి వాసవదత్త సంతోషంతో ఒప్పుకున్నది.

యౌగంధరాయణుడికి సాగరిక రత్నావళి అని తెలిసికూడా బయటపెట్టలేదు. రాజుగారు ఆమెను పెళ్ళాడటానికి ఒప్పుతాడో ఒప్పుడోనన్న శంకే దానికి కారణం. చివరకు ఇంద్రజాలికుణ్ణి పంపకం చేసినవాడు కూడా యౌగంధరాయణుడే! ఇన్ని చేసినప్పటికీ యౌగంధరాయణుడి ఉద్దేశం తమ రాజు రత్నావళిని పెళ్ళాడి సార్వభౌముడు కావాలనే! అందుచేత రాజు వాసవదత్త అయినను క్షమించారు.

పూర్వం తెనాలిలో రామకృష్ణుడని ఒక అబ్బాయి వుండేవాడు. బడి మానేసి ఎప్పుడూ ఆట లాడుతూ పూరంతా తిరిగేవాడు.

ఒరోజు వాళ్ళ నాన్నగారి స్నేహితుడు చూసి "రామకృష్ణా, నీకు సిగ్గులేదు? చిన్నపిల్లలతో ఆడుతున్నావా!" అని కోప్పడ్డాడు.

"నీలాటి పెద్దపిల్లలు ఆడుకోడానికి రారుకదా," అన్నాడు రామకృష్ణుడు. "నీకోసం మీ నాన్న వెతుకుతున్నాడు," అన్నాడు ఆయన.

"ఎందుకూ? చచ్చి ఆన్నం తినేసి వచ్చానుగా," అన్నాడు రామకృష్ణుడు. "ఆన్నం పెట్టడాని క్లాదు. బిల్గోకి వెళ్ళావేలేదే అని," అన్నాడాయన

శాస్త్రులవారెంత చెప్పినా రామకృష్ణుడు విన లేదు. "ఒక ముడియ కూడా ఆడుకోనిను," అంటూ అక్కడినించి బయలుదేరాడు.

ఆ అల్లరి పిల్లాడి మరుకుదనం చూస్తూన్న ఒక సిద్ధుడు "వత్సా! ఇటు రా," అని పిలిచాడు. "ఒక్కమారు అటు కట్టి ఇటురా," అన్నాడు.

“నువ్వు మాట కట్టి జపం చేసుకోరాదూ,” అన్నాడు రామకృష్ణుడు. “అలాగే నాయనా. కాళీ

గుడికి రా నాటే,” అన్నాడు సిద్ధుడు. “నీ పేరేమిటి నాయనా?” “నా పేరు రామకృష్ణుడు. మా నాన్న రామయ్యగారు. మాది కొండీనగ్గన గోత్రం.” “నీకు మంత్రం ఉపదేశిస్తాను. ఇది జపిస్తే కాళీ ప్రత్యక్షమై నీకు కావలసిన వరం....” “నాకు కావలసిన దిస్తుందా? నేనడిగినదిస్తుందా?”

“అసాధ్యుడివి. భయంలేదు. నీకు కావలసిందే నువ్వు ఆడుగుతావులే,” అన్నాడు సిద్ధుడు. “అవిడ ఇస్తేగిస్తే విద్యలే ఇమ్మంటానులే.” సిద్ధుడు రామకృష్ణుడికి మంత్రం ఉపదేశించాడు. “భక్తి శ్రద్ధలతో జపంచెయ్యి, నాయనా,” అని చెప్పాడు. “విద్యను, ఇంకొకళ్ళకి ఇవ్వాలి. నువ్వు

తగినవాడివని నాకు తోచింది. విద్యాకాలివై వర్తిల్లు నాయనా,” అని దీవించి సిద్ధుడు వెళ్ళిపోయాడు.

తరవాత రామకృష్ణుడు భక్తితో మంత్రం జపించాడు. కాళికాదేవి వెయ్యి తలలతో ఎనిమిది చేతులతో ప్రత్యక్షమైంది.

దేవిని చూడగానే రామకృష్ణుడు దణ్ణం పెట్టే బదులు పకాలున నవ్వాడు. దేవికి కోపం వచ్చింది. వెంటనే ఆతను చెంపలేసుకుని....

“అపరాధం తల్లీ—మన్నించు. మా అందరికీ ఒకటే తలవుంది. అయినా జలుబు చేస్తే సంభాళించుకుందుకు రెండు చేతులు చాలవు.

మరి నీకు వెయ్యి తలలు ఎనిమిదే చేతులు వున్నాయకదా, జలుబు చేస్తే ఎలాగా అని.” దేవికి కోపం పోయింది. ఆమె నవ్వింది.

“ఈ పాత్రలో వున్న పాలు తాగితే నర్త విద్యలూ, ఇందులో వున్న పెరుగు తాగితే నకల సంపదలూ లభిస్తాయి. నీకేది కావాలో కోరుకో.”

“అమ్మా నేను మానవుడిని. విద్యులేదు. ఏదీ కావాలి” ఎంచుకోవడానికి ముందు ఆ రెండు పాత్రలూ ఒక్కమారు నా చేతికిస్తే—”

అంటూ దేవి చేతుల్లోంచి ఆ రెండూ అందుకుని రెండూ ఒక్కమారే తాగేశాడు. దేవి ఆగ్రహించి “నువ్వు వికటకవి అవుతావు,” అని శపించింది.

రామకృష్ణుడు ప్రార్థించాడు. “నువ్వు అమ్మవీ. నేను ని బిడ్డనీ. కాబట్టి నేను తప్ప చేయాలి, నువ్వు క్షమించాలి.”

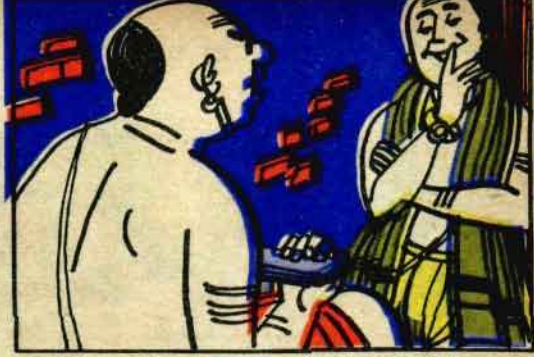

దేవి శాంతించింది. “నువ్వు వికటకవి అయినా రాజగౌరవం పొంది కీర్తి, ధనం కూడా అర్జిస్తావు. వెళ్ళు, వర్ధిల్లు!” అని దీవించింది.

బంగారుమామిడి పళ్ళు

తెనాలి రామకృష్ణుడు పారుగూరు వెళ్లి అప్పడే వచ్చాడు. దారిలో—“ఏమిటి విశేషం! బండ రాములవారు అమరం పని పట్టించారే.”

రాముడికి కోపం వచ్చింది. “పెద్ద, మీరాత్తరే పండితులు ఆసుకుంతునారా? నేనూ బంది తున్నే. నమస్తం ఇప్పుడే చదివేత్తాను.”

“ఒద్దరా నాయనా. ఆ తాటాకు కట్టలు మోసి అలా అరిస్తే, ఇందాక తిన్న బూరెలూ గారెలూ అరిగిపోతాయి. మళ్ళీ ఆకలేస్తుంది.”

“రేపు రాయలవారు నాకు బంగారపు మావిడి పండితరుగా, నేనే కొనుక్కుంటా.” “ఎందు కిస్తారా?” “నే చెప్పను ఛా.”

రాచవీధిలో శంభుశాస్త్రి కనిపించి, “కవి గారూ, బొజ్జ పెరిగే ఉపాయం చెబుదురూ.” “బొజ్జ పెరిగితే పిల్లనిచ్చి పెళ్లిచెయ్యరునుమా.”

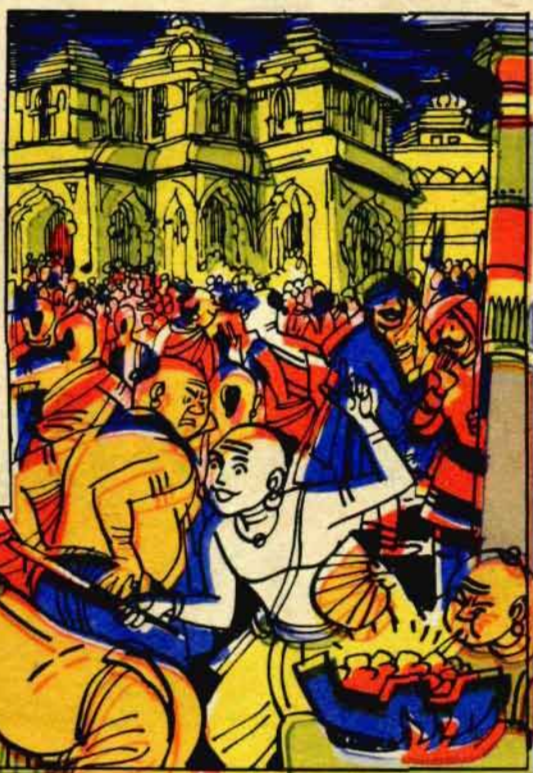
“రేపు రాయలవారు బ్రాహ్మణులందరికీ బంగారపు మావిడిపళ్ళు దానమిస్తున్నారు. వేసం కుదరకపోతే బాగుండదు.”

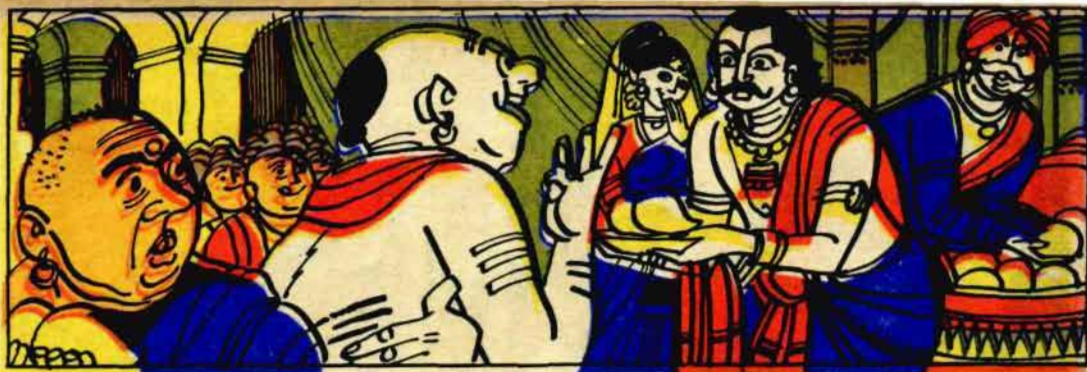
అల్లసాని పెద్దనగారింటికి వెళ్ళగానే రామకృష్ణుడు ఈ సంగతి అడిగాడు. “అవును రామకృష్ణా, రేపు ఆయన తల్లి నాగాంబ పుణ్యతిథి. ఆమెకు మామిడిపండ్లు ఇష్టమట, అందుకని బ్రాహ్మణులందరికీ బంగారపు మామిడిపండ్లు ఇస్తున్నారు,” అన్నారు పెద్దనగారు.

ఆవేళకి అక్కడే ఉన్న రాజగురువు తాత చారులవారు, “ఇది అపదానికి నువ్వే ఏదైనా ఉపాయం చెయ్యాలి రామకృష్ణా,” అన్నారు.

ఆ మర్నాడు కోటగుమ్మం దగ్గర కోలాహలంగా ఉంది. తెనాలి రామకృష్ణుడు బంగారు పళ్ళు కావలసిన వాళ్ళంతా ముందు తనదగ్గర వాతలు పెట్టించుకోవాలన్నాడు. ఎన్ని చురకలు అయితే అన్ని పళ్ళు ఇస్తారని ఆశపెట్టాడు. అందరూ శక్తికొద్దీ వాతలు వేయించుకుంటున్నారు.

రాజుగారి భవనంలో బ్రాహ్మణులంతా వరుసగా వచ్చి సువర్ణఫలాలు తీసుకొని కృష్ణదేవరాయలను దీవించి వెళ్తున్నారు. బండరాముడు పండు తీసుకొని వెళ్ళక, “నాకు మూడు పల్లు ఇవ్వాలంది. మూడు వాతలున్నాయిగా,” అన్నాడు.

రాయలవారు “ఏమిటిది? వాతలేమిటి? ఎవరు పెట్టారు!” అన్నారు. అక్కడున్నవారు, “తెనాలి రామకృష్ణ కవి,” అని అరిచారు.

రాయలవారికి చాలా ఆగ్రహం కలిగింది. “రామ కృష్ణ కవిగారిని తక్షణమే నభామందిరానికి తీసుకురా!” అని భటునికి ఆజ్ఞ ఇచ్చారు.

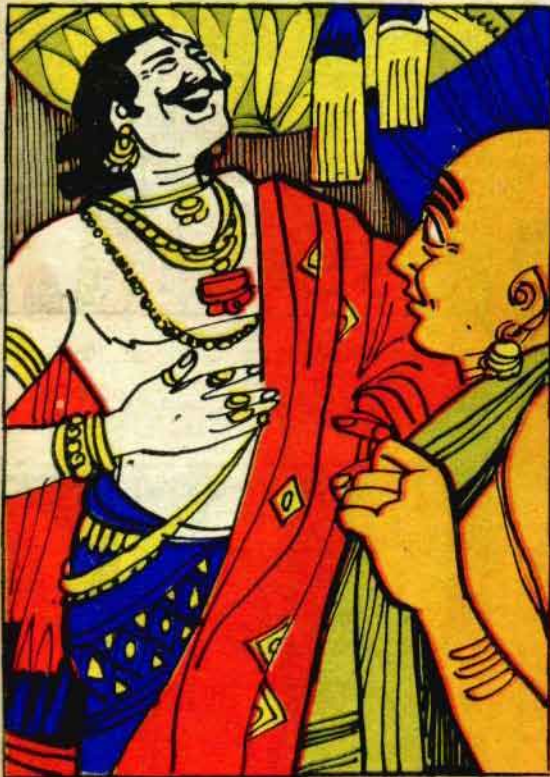
శ్రీమన్మహారాజు, రాజపరమేశ్వర దీరుదానికి తుడు అయిన కృష్ణదేవరాయలను “విజయోస్తా” అని దీవిస్తూ రామకృష్ణుడు వచ్చాడు

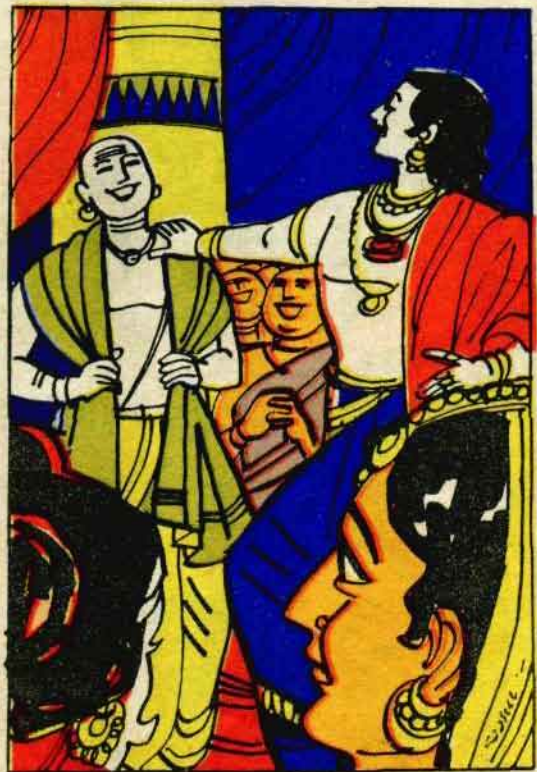
“బ్రాహ్మణులకు వాతలు ఎందుకు పెడుతున్నారు?” అని రాయలవారు, రామకృష్ణుణ్ణి కోపంగా ప్రశ్నించారు.

ఈ ప్రశ్నకు రామకృష్ణుడు విమాత్రం భయపడక, “మహాప్రభూ! మా తల్లిగారు వాత రోగంతో చనిపోయారు—

—నేడే అవిడ అప్రేక్షం. ఆందువల్ల అమె ఆత్మ శాంతి కోసం బ్రాహ్మణులకు దక్షిణగా వాతలు పెడుతున్నాను,” అన్నాడు రామకృష్ణుడు.

దబ్బును ఇలా దండుగ చేయడం తగదని చెప్పడానికే రామకృష్ణుడు ఇంత పని చేశాడు. రాజుగారు మెచ్చుకున్నారు.

"సోమరి నాగు"

పూర్వం గజదొంగలుగా ప్రసిద్ధికెక్కిన వారిలో చాలామంది ప్రజాకంటకులు కారు. వాళ్లు సామాన్య ప్రజలకు ఒక్కొక్కప్పుడు తోడ్పడేవారుకూడా. దొంగతనాలు చెయ్యటం లోనూ, పట్టుపడకుండా తప్పించుకోవటం లోనూ వారికి గల నేర్పును ఆబాలగోపాలం ఎంతో గొప్పగా చెప్పుకునేవారు. అలాటి దొంగ రెండువందల ఏళ్లక్రితం చీనాదేశం లోని సూచోవ్ నగరంలో ఉండేవాడు. వాడి అసలు పేరే మిటో ఎవరికీ తెలియదు. అందరూ వాణ్ణి "సోమరి నాగు" అని పిలిచే వాళ్లు. వాడు ఒక్కొక్కప్పుడు రోజుల తరబడి నిద్రపోయేవాడట. ఈ పేరును ఆ దొంగ స్వయంగా పెట్టుకున్నాడంటారు.

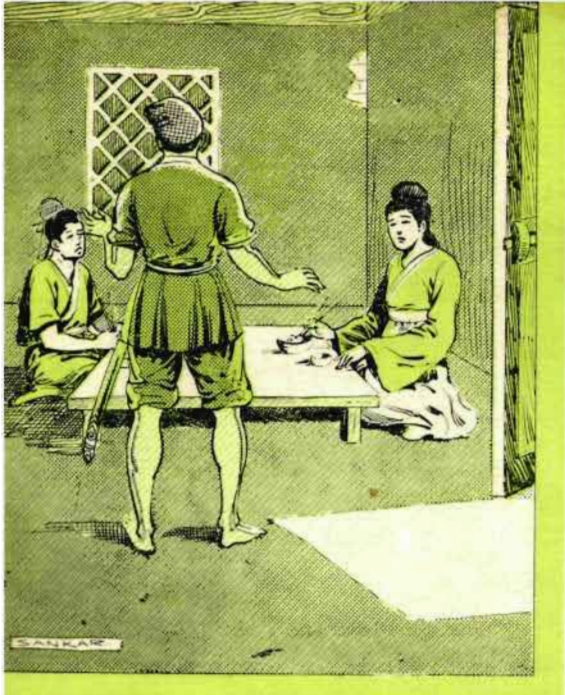
"సోమరి నాగు" గురించి అనేక కథలున్నాయి. వాడు ఎన్నడూ పేదలను దోచలేదు, అక్రమంగా ధనం సంపాదించి కూడ బెట్టిన వారినీ, దుర్మార్గులనూ మాత్రమే

దోచి, తాను సంపాదించినది ఎప్పటికప్పుడు పేదలకు పంచాడు. అందుచేత, ఎన్ని దొంగ తనాలు చేసినా వాడికి సొంత ఆస్తి అంటూ చిల్లిగవ్వకూడా వినాడూ లేదు. ఒక్కసారి కూడా వాణ్ణి అధికారులు పట్టుకోలేదు. అయితే వాడు గజదొంగ అని అందరికీ తెలుసు. ఒక్కొక్కసారి అధికారులు సయితం వాడి సహాయం పొందారు.

ఈ విచిత్రమైన దొంగను గురించిన కొన్ని కథలు చెప్పుకుందాం :

ఒకసారి ఒక ధనికుడు ఒక సాలెవాడి వద్ద వెయ్యి పలాల వెండి దాచబెట్టినట్టు సోమరి నాగుకు తెలియవచ్చింది. వాడు దాన్ని ఎలాగైనా కాజెయ్యాలనుకుని ఆ రాత్రి దొంగతనానికి వచ్చాడు. అయితే వాడు చీకటిలో పొరపాటుపడి ఒక పేద వాడి ఇంట్లో ప్రవేశించాడు. ఆ ఇంట దాక్కువటానికి కూడా ఒక బల్ల తప్ప

చీనా జానపద కథ

ఇంకేమీ లేదు. సోమరి నాగు ఆ బల్లకింద ముడుచుకు కూచున్నాడు.

కొద్దిసేపటికి ఇల్లుగలవాడూ, అతడి భార్య భోజనానికి కూచున్నారు. భర్త దిగులుగా భార్యతో, "బాకీ తీర్చే గడువు ముగిసింది. దగ్గిర చిల్లి గవ్వ లేదు. అత్తహత్య తప్ప మరొక మార్గం కనబడదు," అన్నాడు.

"అత్తహత్య చేసుకోవద్దు. నన్ను అమ్మేస్తే వచ్చే డబ్బుతో చిన్న వ్యాపారం చేసుకోవచ్చు," అన్నది భార్య. ఇద్దరూ కన్నీరు కార్చసాగారు.

అంతలో సోమరి నాగు బల్ల కిందినుంచి ఇవతలికి దూకి, "భయపడకండి. నేను

పొరపాటున మీ ఇంట ప్రవేశించాను. మీరు చూడగా ఇక్కట్టులో ఉన్నట్టున్నారు. మీకు రెండువందల పలాల వెండి ఇస్తాను. ఏదైనా వ్యాపారం చేసుకోండి. అంతేగాని అఘాయిత్యానికి దిగవద్దు," అని చెప్పి బయటికి వెళ్ళిపోయాడు.

మరి కాస్సేపటికి వారి గుమ్మం వెలపల దభేలుమని చప్పుడయింది. తలుపు తెరిచి చూస్తే ఒక మూటా, అందులో రెండు వందల పలాల వెండి ఉన్నాయి. దానితో ఆ దంపతులు ఒడ్డెక్కటమే గాక సోమరి నాగు పేరు ఒక పలకపైన రాసి బతికి నన్నాళ్లా దానిని పూజించారు.

సోమరి నాగు బాల్యస్నేహితుడొకడు పెద్దవాడై ఉన్నదంతా పోగొట్టుకుని పూర్తిగా పకీరు అయిపోయాడు.

ఒకనాడు వాడు వీధిలో ఎదురయేసరికి సోమరి నాగు తన కళ్ళను తానే నమ్మలేక పోయి, "ఏమిటి ఇలా మారిపోయావు?" అని అడిగాడు. వాడు తన కష్టాల సంగతి చెప్పుకున్నాడు.

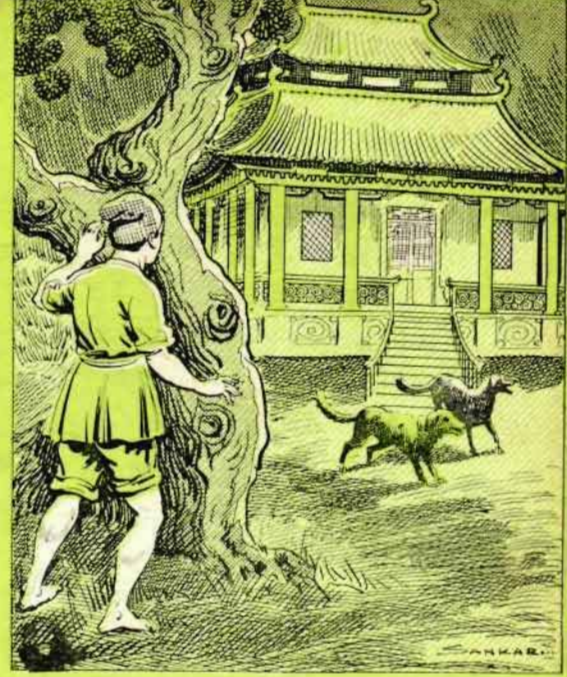
"ఎవరితోనూ ఆనకు. నేను రేపు ఒక ధనికుడి ఇంట దొంగతనం చెయ్యబోతున్నాను. నా వెంట వచ్చావంటే నీకు కొంత డబ్బు ఇస్తాను!" అన్నాడు సోమరి నాగు.

స్నేహితుడికి ప్రాణం లేచివచ్చింది. ఎందుకంటే నాగు గజదొంగ అనీ, అడి తప్పడనీ వాడికి తెలుసు. మర్నాడు వాడు సోమరి నాగు వెంట ఒక అధికారి ఇంటికి వెళ్ళాడు. తన మిత్రుణ్ణి ప్రహరీగోడ వెలపల ఉండమని సోమరి నాగు ఒక చెట్టు ఎక్కి ఇంటి ఆవరణలోకి దూకాడు.

చాలాసేపు గడిచిందిగాని సోమరి నాగు తిరిగి రాలేదు. ఇంతలో, ప్రహరీగోడకింద నక్కి కూచున్న స్నేహితుడిపైకి కుక్కలు మొరుగుతూ వచ్చి పడ్డాయి. వాడు గోడ వెంబడే పరిగెత్తసాగాడు. కాస్సేపటికి తడిసి ముద్ద అయిన సోమరి నాగు వచ్చి వాణ్ణి కలుసుకుని దీనంగా, "నీకోసం ఇవాళ నేను వచ్చి నంత పని అయింది. ఆ ఇంట బంగారం కుప్పలు తెప్పలుగా ఉంది. నేను కొంత తీసుకుని వస్తుండగా కుక్కలు మొరి గాయి. జనం లేచి నా వెంట పడ్డారు. బంగారం అవతల పారేసి ప్రాణాలతో బయటపడ్డాను," అన్నాడు.

"నీవంటి గజదొంగే ఇంత ఇరుకున పడ్డాడంటే నా గీత సరిగా లేదన్నమాట!" అంటూ మిత్రుడు నిట్టూర్చాడు.

"విచారించకు. త్వరలోనే నీకు సహాయం చేస్తాను," అన్నాడు సోమరి నాగు.

తరవాత ఒకనాడు సోమరి నాగుతో మిత్రుడు, "దీనం గడవక నానా అగచాట్లూ పడిపోతున్నాను," అన్నాడు.

"నేను అనాడే ఒక పెట్టె తస్కరించాను. దాన్ని అప్పుడే నీకిస్తే ఆ అధికారి మనుషులు నిన్ను పట్టుకుంటారేమోనని ఆ పెట్టెను ఆ ఆవరణలోనే ఉన్న నీళ్ళ గుంటలో పడేశాను. అధికారి ఏ కారణం చేతనో కిక్కురుమనకుండా ఊరుకున్నాడు. అందుచేత ఈ రాత్రి మనం వెళ్ళి తెచ్చుకుందాం," అన్నాడు సోమరి నాగు.

ఆ ప్రకారమే నాగు ఆ రాత్రి ఆ పెట్టెను పట్టుకొచ్చాడు. దానినిండా బంగారమూ,

వెండి ఉన్నాయి. అందులో ఒక్క పలుకు కూడా సోమరి నాగు ఉంచుకోక, అంతా తన మిత్రుడి కిచ్చేస్తూ, "దీనితో మంచి అస్తి సంపాదించుకుని ఖతికి ఉన్నన్నాళ్ళూ సుఖపడు. నాలాగా బైరాగివి మాత్రం కాకు," అన్నాడు.

అతని స్నేహితుడు ఆ డబ్బుతో వ్యాపారం చేసుకుని కొన్నాళ్ళకు గొప్ప ధనవంతుడయ్యాడు.

సోమరి నాగు ఎన్నో యుక్తులూ, విద్యలూ నేర్చినవాడు. వాడు రకరకాల చప్పుళ్ళు అనుకరించేవాడు. అనేక యానలతో మాట్లాడేవాడు, ఎవరిని పడితే వారిని అనుక

రించేవాడు. ఇటువంటి విద్యలు వాడికి అవసరానికి ఉపయోగపడేవి.

ఒకనాడు వాడు ఒక ఇంట జొరబడి దుస్తులుంచే గది తలుపు తెరిచిఉండటం చూశాడు. వాడికా దుస్తులు కాజెయ్యాలని బుద్ధిపుట్టింది. కాని వాడా గదిలో ప్రవేశించాడో లేదో ఇంటివారు పడుకోబోతూ దాసీ దాన్ని పంపి ఆ గది తలుపుకు తాళం వేయించారు. సోమరి నాగు ఆ దుస్తుల గదిలో చిక్కుకుపోయాడు.

తలుపు తాళం తెరిస్తేగాని తాను బయట పడే దారి లేదని తెలియగానే వాడొక ఉపాయం పన్నాడు. తన వంటినిండా

SANKAR

వీలయినన్ని బట్టలు చుట్టుకుని, మరికొన్ని బట్టలు మూట కట్టి తలుపుకు అడ్డంగా పెట్టి, ఎలుక బట్టలు కొరుకుతున్న చప్పుడు చేశాడు. ఇంటి యజమాని ఆ చప్పుడు విని, "బట్టల కొట్టులో ఎలుక చేరినట్టుంది. తాళం తీసి దాన్ని బయటికి తరిమి మళ్ళీ తాళం వెయ్యి," అని దాసీని ఆజ్ఞాపించాడు.

దాసీది దీపంతో వచ్చి తలుపు తాళం తీసింది. అది తలుపులు బయటికి లాగ గానే బట్టల మూట బయటికి దొర్లింది. దానితోబాటు సోమరి నాగు కూడా బయటికి దొర్లుతూ, దాసీ చేతిలో ఉన్న దీపాన్ని కింద పడగొట్టాడు.

దాసీది కెప్పున అరిచింది. ఆలస్యం చేస్తే మనుషులు వచ్చి పడతారని, సోమరి నాగు దాసీదాన్ని పడదోసి, మూట పట్టుకుని బయటికి పరిగెత్తాడు. యజమాని పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి చీకట్లో దాసీదాన్ని చూసి దొంగ అనుకుని చావగొట్టాడు. దాని పొలి కేకలకు ఇంటిల్లిపాతీ వచ్చారు. దీపం వెలిగించి తెచ్చినాకగాని నిజం తెలియలేదు. ఇంటి యజమానికి దొరికినది దాసీదేగాని దొంగ కాదని బయటపడేసరికి దొంగ తప్పించుకు పోనేపోయాడు.

మరొకసారి ఒక ధనికుడు ఒక సిల్కు వస్త్రానికి పెద్ద మొత్తం బయటగా

ఇచ్చాడు. ఆ డబ్బు కాజెయ్యాలని సోమరి నాగుకు పుట్టింది. వర్తకుడు ఆ సొమ్మును తానూ భార్య పడుకునే మంచం లోపలి తట్టున దాచి ఉంచి రాత్రిళ్ళు కాపాడు కుంటూ వస్తున్నాడు.

సోమరి నాగు ఒక రాత్రి ఆ వర్తకుడి పడక గది ప్రవేశించి మంచంమీద కాలు పెట్టి ఎక్కి డబ్బుపెట్టెను అందుకున్నాడు.

ఇంతలో వర్తకుడి భార్య మేలుకుని మంచంపైన ఏదో ఉన్నట్టు అనుమానించి చీకట్లో తడివి, దొంగ కాలు దొరికేసరికి గట్టిగా పట్టుకున్నది. వెంటనే ఆమె భర్తను లేపి, “ఇడుగో దొంగ! కాలు పట్టు కున్నాను!” అని చెప్పింది.

అదే సమయంలో సోమరి నాగు వర్తకుడి కాలు పట్టుకుని గట్టిగా గిల్లాడు. వర్తకుడు బాధతో, “అయ్యయ్యా! అది నా కాలు!” అని కేకపెట్టాడు. భార్య కంగారు పడి తాను పట్టుకున్న కాలుకాస్తా వదిలి

పెట్టింది. మరుక్షణమే సోమరి నాగు పెట్టెతో నహా బయటికి వెళ్ళిపోయాడు.

తరవాత భార్యభర్తలు తర్జనభర్జన చేసు కున్నారు. “నేను పట్టుకున్నది దొంగాడికాలే! ఆకారణంగా నాచేత వదిలించివావు!” అన్నది భార్య.

“ఇంకా నయం! నా కాలు ఇంకా సలుపుతూనే ఉంది!” అన్నాడు భర్త.

“నీ కాలు లోపలివేపు ఉంది. నేను పట్టుకున్న కాలు బయటివేపు ఉంది. పైన నేను కాలు గిల్లలేదు!” అన్నది భార్య.

“అలా అయితే దొంగాడే ఒకవేళ నా కాలు గిల్లాడేమో! నువు వాడి కాలు విడవ కుండా ఉండవలసింది,” అన్నాడు భర్త.

“అమ్మయ్యా అని గావుకేక పెట్టేసరికి హడలిపోయాను,” అన్నది భార్య. వాళ్ళు ఈ వితర్కం మానేసి డబ్బుపెట్టెకోసం చూసుకుంటే అది అప్పడే పోయింది.

—(ఇంకా వుంది)

మరొక పార్లమెంట్ వచ్చింది. తాతయ్య పిండా ర్ బోసినట్టున్న వెన్నెలలో పడకకుర్చీలో కూచుని, నన్యం పెద్దపట్టు పట్టి పీల్చి, ఒక స్లోకం చదివాడు:

“వస్తుమ బ్రహ్మసృష్టేమ
స్థావరేమ చరేమచ
సఫలం దృశ్యతే సర్వం
విఫలం నైవ దృశ్యతే.”

చుట్టూ కూచున్న పిల్లలు, “అ స్లోకానికి అర్థమేమిటి, తాతయ్యా?” అని ఏక కంఠంగా అడిగారు.

“అ స్లోకానికి అర్థం చెప్పమంటున్నారా? వినండి. బ్రహ్మదేవుడు సృష్టిచేసిన వస్తువులలో కదిలేవి, కదలనివి ఎన్నో ఉన్నాయి గదా, వీటిల్లో వృథా అయినది ఒక్కటిన్నీ లేదు; ఏదో ఒక విధంగా అన్ని ఉపయోగం గలవేనూ అని అ స్లోకానికి అర్థం,” అన్నాడు తాతయ్య.

“ఈ సంగతి ఎవరు చెప్పారు, తాతయ్యా?... ఏదన్నా కథ చెప్పి, తాతయ్యా?” అన్నారు పిల్లలు.

“ఇంకో కథ దేనికి? ఈ విషయం గురించే కథ చెబుతాను వినండి,” అంటూ తాతయ్య ఇలా చెప్పాడు:

వెనకటికి అంగపాలుడనే రాజు అంగ దేశాన్ని పాలిస్తూ ఉండేవాడు ఆయన ఏంచే శాడో తెలుసా? సృష్టిలో ఉపయోగకరమైన వేవి, పనికిమాలినవి ఏవి అని చాలాకాలం దీర్ఘంగా పరిశోధనలు చేశాడు. చివరకు ఏంతెల్పుకున్నాడంటే, సృష్టిలో దోమలూ, సాలిళ్ళూ తప్ప మిగిలినవన్నీ ఏదో ఒక విధంగా ఉపయోగపడేవేనూ అని నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఇంకేముంది? అది మొదలు ఆయన తన రాజ్యంలో ఎక్కడ దోమలున్నా, ఎక్కడ సాలిళ్ళున్నా చంపెయ్యవలసిందని,

తన సైనికులకూ ఉద్యోగస్థులకూ ఉత్తరువు
లిచ్చాడు.

ఇది రాజ్యంలోని ప్రజలకు కూడా బాగానే
వున్నట్టు తోచింది.

అందుచేత వారు రాజుగారి చర్య చూసి
చాలా సంతోషించారు.

ఇంతలో ఏమయిందనుకున్నారు? హఠా
త్తుగా అంగదేశంపైకి శత్రువులు వచ్చి
పడ్డారు. అంగపాలుడు యుద్ధానికి సిద్ధంగా
లేనందువల్ల అతడు కొద్దిమంది నమ్మకస్తు
లైన సేవకులను వెంటబెట్టుకుని అడవు
లోకి పారిపోయాడు.

ఆ రాత్రి రాజూ, సేవకులూ అడవిలోనే
పడుకుని నిద్రపోయారు.

కాని ఒకరాత్రివేళ దోమలు వారిని కుట్టి
నిద్ర లేపాయి.

ఇదీ ఒకందుకు మేలే అయింది.
ఏమంటే, రాజును వెతుకుతూ శత్రువులు
అడవి అంతా ఘులిస్తున్నారు.

ఆ అలికిడి విని రాజు, అక్కడ ఉండటం
ప్రమాదమని గ్రహించి అప్పటికప్పుడే తన
సేవకులతో సహా బయలుదేరి చాలా
దూరం వెళ్ళి అక్కడ ఒక కొండ గుహలో
దాక్కున్నాడు.

తెల్లవారేసరికి శత్రువులు రాజును వెతు
క్కుంటూ ఆ గుహదగ్గిరికి వచ్చారు. అయితే
సాలిళ్ళు ఆ గుహకు అడ్డంగా గూడు అల్లిన
కారణంచేత అందులో ఎవరూ ఉండి
ఉండరనుకుని వారు వెళ్ళిపోయారు.

అప్పుడు అంగపాలుడికి తన తప్పు
తెలిసివచ్చింది.

దోమలు తనను నిద్ర లేపి శత్రుభయం
ఉన్నదని తెలుసుకోవటానికి ఎంతో
ఉపయోగపడ్డాయి. సాలిళ్ళు సాక్షాత్తు
అతడి ప్రాణాలనే కాపాడాయి.

"ఇందువల్ల సృష్టిలో పనికిరానిదంటూ
లేనేలేదని రుజువయిందేగదా?" అన్నాడు
తాతయ్య.

“అన్యాయం సార్—నూటికి నున్నా మార్కు లిచ్చారా?”

“నిజమే. అన్యాయమే—ఏంచేస్తాం మరి— నున్నాకన్న తక్కువ ఇంకేం లేదుగదా.”

“వేధప వెదవాని—ఇందాక వా డడ్డు పడకపోతే ఆ నువ్వుగాళ్ళ చితగొట్టి చింతకాయ పచ్చడి చేసేవాణ్ణి.”

“ఎవ డడ్డుపడ్డాడు?”

“ఇంకెవడూ—వాడే ఆ నువ్వుగాడే.”

“మా ఇద్దరిపేర్లూ నూరేసిసార్లు ఇంపోజిషన్ రాయమండం చాలా అన్యాయం సార్. వీడు ఉత్త ‘రాము’. నా పేరేమో వీర వెంకట సత్యనారాయణ వర ప్రసాదమూర్తి....”

“మీ నాడి దివ్యంగావుంది. మరేం భరవా లేదు. గడియారంలాకొట్టుకుంటోంది.”

“మీరు నా వాచి మీదనే చెయ్యిపెట్టి నాడి చూస్తున్నారు.”

చిత్రకారుడు: ఎన్. శంకర నారాయణ

మేవార్ సింహం

రాజపుత్రులు సూర్యవంశానికి చెందినవారు. అత్యుత్తమమైన దేశాధిమానమూ, క్షత్రియ ధర్మమూ వారిలో చివరిదాకా నిలిచి ఉండింది. మన దేశంలో మొగలాయీల పరిపాలన సాగక పూర్వం ఎందరో రాజపుత్ర వీరులు తమ శౌర్య పరాక్రమాల తోనూ, త్యాగబుద్ధితోనూ చరిత్ర ప్రసిద్ధి సంపాదించుకున్నారు. వారిలో మహారాజా ప్రతాపుడు చాలా గొప్పవాడు. అతనే మేవార్ సింహం.

రాజా ప్రతాపసింహుడు మేవార్ రాజ్యానికి అభిషిక్తుడు కావటానికి నాలుగేళ్ళు పూర్వమే—1572 లో—మేవార్ రాజధాని అయిన చిత్రోర్ మొగలుల వశమయింది. అయినప్పటికీ ప్రతాపసింహుడు ఆ రావళీ పర్వతాలలో రాజధాని ఏర్పరచుకుని మొగలాయీ సేనలు మేవార్ ను ఆక్రమించుకుండా నిరోధించుతూ వచ్చాడు.

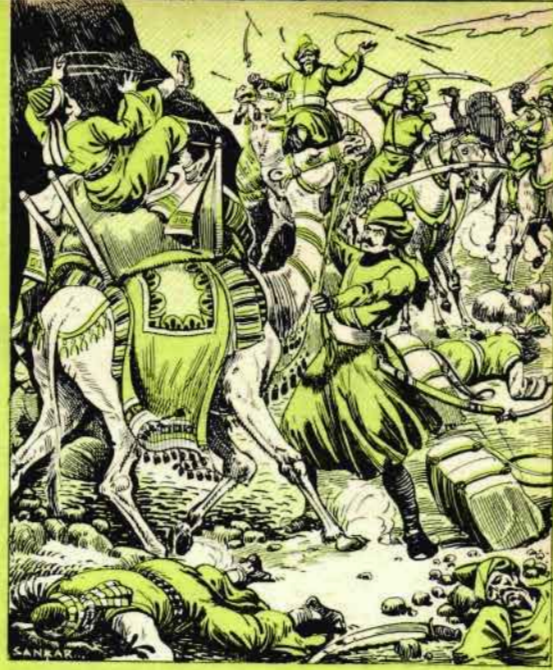
ఆనాటి మొగలాయి చక్రవర్తి అక్బరు. ఆయన రాజా ప్రతాపసింహుణ్ణి తప్ప మిగిలిన రాజపుత్ర రాజులందరినీ తనకు సామంతులుగా చేసుకున్నాడు. ప్రతాపసింహుణ్ణి ఆయన తన ఆస్థానానికి ఆహ్వానించాడు, కాని పొరుషవంతుడైన ప్రతాపుడు అక్బరుకు సామంతుడు కావటానికి సమ్మతించలేదు. దేశ స్వాతంత్ర్యానికాను ఎందరు రాజపుత్రులు తమ రక్తాన్ని ధారపోశారో, ఎంతటి సాహసమైన త్యాగాలు చేశారో ఆయన మరిచిపోలేదు. ఇంత జరిగాక తాను అక్బరుకు సామంతుడై సాఖ్యాలలో ఓలలాడటంకంటే స్వేచ్ఛకోసం అష్టకష్టాలూ పడుతూ పోరాడి వీరమరణం పొందటం మేలని ఆయనకు అనిపించింది.

అక్బరును యుద్ధంలో ఎదిరించి జయించటం దాదాపు అసంభవం. రాజపుత్ర వీరులందరూ అక్బరుకు సామంతులు;

ప్రతాపసింహుడి తమ్ముడు శక్తిసింహుడే అక్కరు ఆస్థానంలో ఉన్నాడు. అక్కరుతో పోరాడటమంటే వీరందరితోనూ పోరాడటమే! తానా ఒంటరిగాడు; యుద్ధాల మూలంగా మేవార్ దేశం పంటలుకూడా లేక పాడుపడి ఉన్నది; ప్రతాపసింహుడికి చెప్పుకోదగిన సేన లేదు, డబ్బు అసలే లేదు.

అయినా ప్రతాపసింహుడు నిరుత్సాహం చెందలేదు, విజయం గురించి కలలు కనటం మానలేదు. దానికి తగ్గట్టుగా ఆయన ప్రజలు ఆయనపట్ల అపారమైన విశ్వాసం కనబరిచారు. వారిలో కొందరైనా మొగలాయీల వంచనకు లోబడి రాజద్రోహం తలపెట్టి ఉండవచ్చు—కాని ఒక్కడుకూడా అలా చేయలేదు.

ఆ కాలంలో సూరత్ విదేశీ వాణిజ్యంలో చాలా ప్రముఖ కేంద్రంగా ఉండింది. వర్తక సామగ్రితో విదేశీ బిడార్లు మేవార్ సరిహద్దు మీదుగా వెళుతూ ఉండేవి. ప్రతాపసింహుడి సర్దార్లు ఈ బిడార్లను దోచసాగారు. ఆ దారిన వెళ్ళటం వర్తకులకు హడలయిపోయింది, సూరత్ రేవు మూసివెయ్యవలసిన వచ్చింది; కాని ప్రతాపసింహుడికి కావలసిన ధనం మటుకు లభించింది. ఆయన ఆరావళీ పర్వతాలలోని తన కమల్యేరు దుర్గాన్ని

బాగా బలపరుచుకున్నాడు. ఆ ప్రాంతం లోని భిల్లులు ఆయనకు అండగా నిలబడి, మొగలాయీ సేనలు తమపైకి వస్తే ఎదిరించి పోరాడటానికి అవసరమైన శిక్షణ పొందారు. కొండదారుల వెంబడి శత్రుసైనికులు వచ్చేటప్పుడు వారిపై దొర్లించటానికి వారు రాళ్ళను పేర్చి ఉంచారు.

ఇలా ఉండగా ఒక సంఘటన జరిగింది. అక్కరు ప్రధాన సేనాని అయిన రాజా మానసింహుడు దక్కను లోని షాలాపూరు జయించి తిరిగి వస్తూ మహారాజాను చూసి పోవటానికి వచ్చాడు. ఉదయ సాగర సరస్సు ఒడ్డున గొప్ప విందు ఏర్పాటయింది.

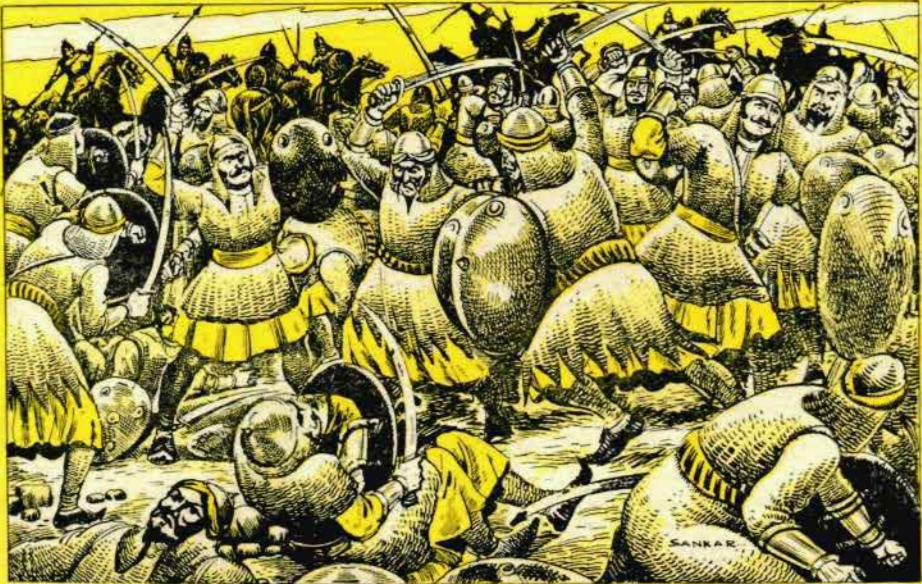
కాని ప్రతాపసింహుడు ఎంతకూ రాలేదు. తనను ఆయన అవమానించాడని మానసింహుడికి అనిపించింది. ఆయన ఆగ్రహ వేశంతో వెళ్ళి అక్కరు పాదుషాతో తనకు జరిగిన అవమానం గురించి చెప్పాడు.

తన ప్రధాన సేనానికి జరిగిన ఈ అవమానానికి ప్రతీకారం చెయ్యకపోతే తన సామంతులైన ఇతర రాజపుత్రులకు తనపై గౌరవం పోతుందని గ్రహించి అక్కరు, తన కుమారుడైన సలీమునూ, మానసింహుణ్ణి నాయకులుగా నియమించి అనేక లక్షల సంఖ్యలో సైనికులను మేవారుపైకి పంపాడు. ఈ సేనలు 1576 జులైలో ఆరా

వళి పర్వతాలలో ప్రవేశించి హల్దీఘాట్ కనుమలో రాజపుత్ర బలాలను ఎదుర్కొన్నాయి.

ప్రతాపసింహుడి వెంట 22 వేలమంది సైనికులు మాత్రమే ఉన్నారు. రోజల్లా అతి దారుణమైన యుద్ధం జరిగింది. రాజస్థానంలో అంతకంటే భీభత్సమైన యుద్ధం ఎన్నడూ జరగలేదని చెబుతారు. ఈ యుద్ధంలో ప్రతాపసింహుడి సైనికులు 14 వేలమంది బలి అయ్యారు; మొగలాయీ సేనలలో జరిగిన నష్టం ఇంకా హెచ్చు.

ప్రతాపసింహుడు సాహసోపేతంగా పోరాడి బాగా గాయపడ్డాడు. ఆయన చేతిలో

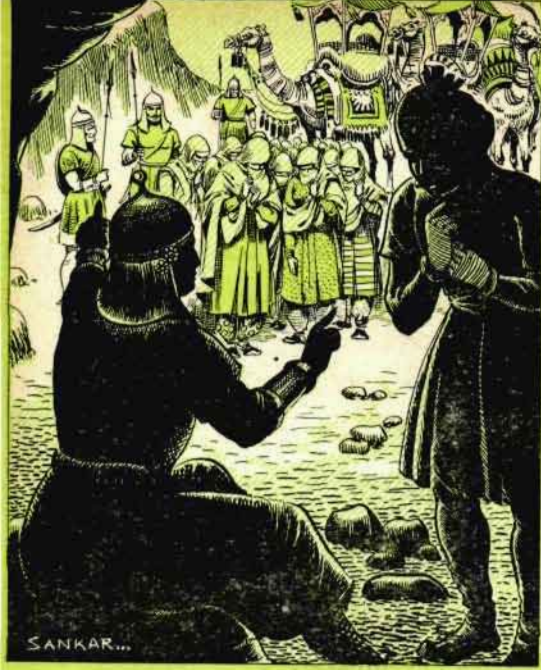
సలిముకు వెంట్రుకవాసిలో చావు తప్పింది. ప్రతాపసింహుడే ప్రాణాపాయ స్థితిలో ఉండగా ఆయన సర్దారొకడు శత్రువులను మధ్యపెట్టటానికి ఆయన రాజలాంఛనాలను బలాత్కారంగా తీసుకుని తాను ధరించి ఇంకొక దిక్కుగా పారిపోసాగాడు. శత్రువులు అతనిని ప్రతాపసింహు డనుకుని ఎదిరించి చంపారు. కాని ప్రతాపసింహుడు మటుకు తనను చుట్టుముట్టిన శత్రువుల మధ్యనుంచి బయట పడగలిగాడు.

యుద్ధరంగంనుంచి పారిపోతున్న ప్రతాపసింహుణ్ణి ఇద్దరు మొగలు సర్దార్లు చూసి గుర్తించి వెంబడించారు. ప్రతాపుడి గుర్రం

“చేతక్” అప్పటికే అలిసిపోయి ఉన్నది. ఆరోజే ప్రతాపసింహుడు ఆ మొగలు సర్దార్ల చేత చావవలసింది, కాని ప్రతాపుడి తమ్ముడైన శక్తిసింహుడు ఎక్కడినుంచో వచ్చి మొగలు సర్దారులనిద్దరినీ చంపి తన అన్నను రక్షించాడు. ఇద్దరూ అలింగనం చేసుకున్నారు. శక్తిసింహుడు ఇకముందు తన అన్న పక్షాన ఉండేటట్టు ప్రమాణం చేశాడు.

అన్నదమ్ములిద్దరూ కలుసుకున్నచోటనే “చేతక్” పడిపోయి ప్రాణాలు వదిలింది. ప్రతాపసింహుడు తన తమ్ముడి గుర్రాన్ని, “ఓంకార్” అనేదాన్ని ఎక్కి కొండలలోకి వెళ్ళిపోయాడు. “చేతక్” పడిపోయిన చోట

ఇప్పుడొక స్మారకచిహ్నం, అరుగులాటిది ఉన్నది. ఇది హల్ద్విఘాట్ కు పదిమైళ్ళ దూరాన ఉన్నది.

వానాకాలం గడవనిచ్చి మొగలు బలాలు కమల్మేరు దుర్గాన్ని ముట్టడించాయి. దుర్గం లోని నూతిలో ఎవరో విషం కలిపారు. ఆ కారణంచేత ప్రతాపసింహుడు దుర్గంలో నిలవటం అసాధ్యమయింది. ఆయన తన కుటుంబంతోసహా కొండలపాలూ, అడవుల పాలూ అయి హరిశ్చంద్ర నలమహారాజులు పడిన కష్టాలన్నీ పడ్డాడు.

ఆ దశలోకూడా ఆయనకు ప్రతీకార చింత పోలేదు. మొగలు బలాలు దొరికి

నప్పుడల్లా నిర్మూలిస్తూ ఉండేవాడు. మొగలు సేనానాయకులలో ఒకడైన ఫరీద్ఖాన్ అనే వాడు మహారాణా ప్రతాపునుగాని, ఆయన శవాన్నిగాని పట్టి తెస్తానని మహమ్మదు ప్రవక్తపై ఒట్టుపెట్టుకున్నాడు. కాని దైవికంగా ఈ ఫరీద్ఖాన్ బందీగా దొరికిపోయి ప్రతాపుడి ఎదట నిలబడే దుస్థితి ఏర్పడింది. ప్రతాపుడు అతన్ని ఏమీ చెయ్యక నిరాయుధుణ్ణి చేసి పంపేశాడు.

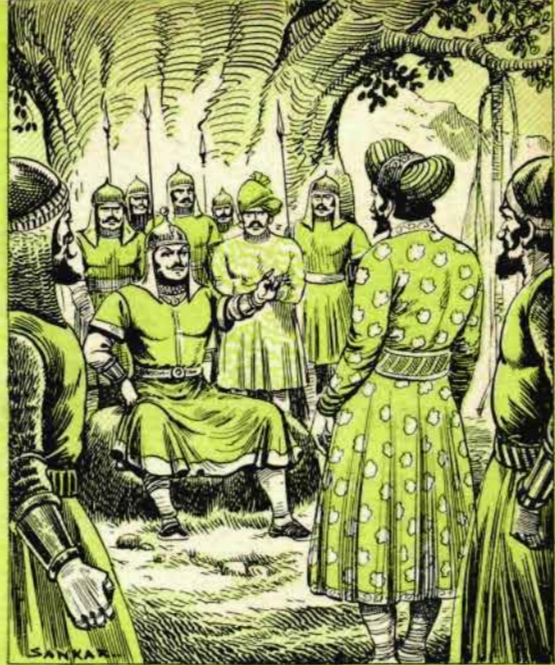
ఇలాగే మరొకసారి ఖాన్ ఖానా అనే ఒక గొప్ప మొగలు సామంతు అంతఃపుర స్త్రీల బృందం ప్రతాపుడి మనుషులకు ఖైదీలుగా దొరికారు. మహారాణా వారిని ఎంతో మర్యాదగా ఆదరించి, రక్షకులను వెంట ఇచ్చి ఖాన్ ఖానా వద్దకు పంపాడు. ప్రతాపుడి ఔదార్యాన్ని మెచ్చుకుంటూ ఖాన్ ఖానా రచించిన గీతాలు ఇప్పటికీ ఉన్నాయి. ఈ గీతాలను అక్కరుపాదుషా కూడా చదివాడు.

ఈ రోజులలోనే ఒక మేవార్ కవి పాదుషా కొలువుకు వెళ్ళి అక్కరు ముందు పంగి సలాము చేసేటప్పుడు తన తలపాగా తీసేశాడట. అలా చేశావేమని అక్కరు అడిగితే, "ఈ తలపాగాను నాకు మహారాణా ప్రతాపసింహుడు బహూకరించాడు. ఆయన ఎవరికీ తల వంచినవాడు కాదు. ఆయన

ఇచ్చిన తలపాగాను నా తలతోబాటు ఎలా వంచను?" అని అడిగాడట. వెంటనే అక్కరు సంతోషించి నిండు దర్బారులోనే మహారాజా శౌర్య పరాక్రమాలను ప్రశంసించాడట.

అయినా కొండలలో భిల్లులమధ్య ప్రతాపసింహుడు దుర్బటమైన జీవితం గడుపుతున్నాడు. ఆయన భవిష్యత్తు అగమ్యగోచరంగా ఉన్నది. ఈ స్థితిలో ఆయన అక్కరుతో సంధి చేసుకున్నట్టయితే ఆయన కష్టాలు గట్టెక్కుతాయి. సంధి చేసుకోక తాను సాధించేది ఏమీ లేదనికూడా ఆయనకు తోచి ఉండవచ్చు.

ఏమైనప్పటికీ, ప్రతాపసింహుడు సంధికి సుముఖుడుగా ఉన్నాడన్న వార్త వేగుల వారి ద్వారా అక్కరుకు చేరింది. అక్కరు అనందానికి మేరలేదు. ఆయన విందులూ వేడుకలూ జరిపించాడు. కాని అక్కరువద్ద ఖైదీగా ఉన్న రాజపుత్ర యువకులలో పృథ్వీరాజు అనేవాడు ఈ పుకారు నమ్మక, "ప్రతాపసింహుడు మొగలు సామ్రాజ్యమంతా ఇచ్చినా రాజీకి ఒప్పుకోడు!" అన్నాడు. అక్కరు పంపుతున్న రాయబారి చేతికి అతను కొన్ని పద్యాల రాసి ఇచ్చాడు. ప్రతాపసింహుడు. ఆ పద్యాలను చదువు

కుని ఆవేశపూరితుడై, "పాదుషాతో నేను రాజీవడటం అసంభవం," అని రాయబారితో చెప్పేశాడు.

మేవారును తిరిగి గెలుచుకునే ఆశ పూర్తిగా అంతరించటంవల్ల ప్రతాపసింహుడు తన దేశాన్ని విడిచిపెట్టి సింధూనది అవతల ఏదైనా రాజ్యం స్థాపించుకుందామని అలోచన చేసి సకుటుంబంగా బయలుదేరాడు.

ఈ పరిస్థితిలో ఆయనకు ఒక కొత్త అప్తడు తటస్థపడ్డాడు. ఈ వ్యక్తి భామాషా అనే సంపన్నుడు, ఉదయపూరు నివాసి. ఆయన దేశంకోసం తన సర్వస్వాన్ని ధార

పోయ నిశ్చయించుకుని, గుర్రంపైనే మహారాణాను వెతుక్కుంటూ సింధూనదికేసి బయలుదేరాడు. ఆయనకు మహారాణా అందాడు. భామాషా తన ధనాగారపు తాళపుచెవుల గుత్తిని ప్రతాపసింహుడి కాళ్ళవద్ద పెట్టి, "మేవారుకు విమోచనం కలిగించండి!" అని ప్రార్థించాడు. అతని కోరికను నిరాకరించటం ప్రతాపసింహుడికి అసంభవమయింది.

భామాషా అంతులేని ధనాన్ని కురిపించాడు. ప్రతాపసింహుడు దాని సహాయంతో గొప్ప బలాన్ని సమకూర్చుకుని చడిచప్పుడూ లేకుండా మేవారుపైకి తరలివచ్చాడు. మొగలులు ఈ దాడి జరుగుతుండని కలలోకూడా ఊహించలేదు; ప్రతాపసింహుడు సింధూనది దాటి వెళ్లిపోయాడనే వారి ఉద్దేశం. ప్రతాపసింహుడు ఒక్కొక్క మొగలు సైనిక శిబిరంపైనే పడి అక్కడి బలాలను నిర్మూలించాడు. కమల్పేర్

సైనిక శిబిరంలోని మొగలు సైనికులలో ఒక్కడుకూడా ప్రాణాలతో మిగలలేదు. త్వరలోనే చిత్రేర్, మండల్ ఘర్ దుర్గాలు తప్ప మిగిలిన దుర్గాలన్నీ తిరిగి ప్రతాపసింహుడికి చేజిక్కాయి. 1586 అఖరుకల్లా మేవార్లోనుంచి శత్రువులు చాలావరకు తరిమివేయబడ్డారు. ప్రతాపసింహుడు రాజామానసింహుడి రాజ్యాన్ని కూడా కొల్లగొట్టాడు.

ఆ సమయంలో అక్బరు బెంగాలులోనూ, ఇతరత్రా జరిగే తిరుగుబాట్లతో సతమతమవుతూండటంవల్ల మేవార్ జోలికి రాలేదు. ప్రతాపసింహుడు తనకు తోడ్పడిన సర్దార్లకు జాగీర్లిచ్చి బహూకరించాడు. ఆయన కనిన కలలు వాస్తవమయాయి. 1596 దాకా మేవారును ఆయన అవిఘ్నంగా పాలించి ఆ తరవాత కన్నుమూశాడు.

ఈనాటికీ మహారాణా ప్రతాపసింహుడి అసమాన శౌర్య పరాక్రమాలను గురించి, వీరకృత్యాలను గురించి పాటలు పాడతారు.

బూరెలమూకుడు పిల్ల

కైరేనగరంలో గోహా అనే పేరుగల ప్రసిద్ధ హన్య గాడు వుండేవాడు. అతడికి ఒక రోజున బూరెలు తినాలనిపించింది. పొరుగింటికి వెళ్ళి ఇంటివాణ్ణి బూరెల మూకుడు అరువడిగాడు. ఇంటివాడు బూరెల మూకుడు తెచ్చి గోహాకు ఇచ్చాడు.

గోహా తనకు కావలసిన నన్ని బూరెలు వండు కుని తృప్తిగా తిన్నాడు. తరవాత ఆ బూరెల మూకుడులో ఒక బుల్లి బూరెల మూకుడు పెట్టి పొరుగింటి వాడికి ఇచ్చేస్తూ, “మీ బూరెల మూకుడు పిల్లను పెట్టింది,” అన్నాడు.

పొరుగింటి వాడికి ఆశ వుట్టి తన బూరెల మూకు యును మళ్ళీ గోహాకు అరువిచ్చాడు. కాని అది మళ్ళీ తిరిగి రాలేదు. పొరుగింటివాడు వెళ్ళి తన బూరెల మూకుడు అడిగేసరికి గోహా, “నీ బూరెల మూకుడు చచ్చి పోయింది. వుట్టినదానికి చావు తప్పదుగదా!” అన్నాడు.

దేవం ఆత్మకథ

మూది సూర్యవంశం. అగ్ని మా ఇష్టదేవత. మా సహాయంతోనే అంధకార యుగపు మానవులు ముందుకు నడిచారు. మమ్మల్ని చూస్తే చీకటి బెదిరి పారిపోతుంది....నేను దీపాన్ని!

మా కులదేవత అయిన అగ్నిదేవుడికి సర్వభక్షకుడనే బిరుదు ఉన్నది. కాని మేము కొద్ది ఇంధనాలను మాత్రమే ఆరగిస్తాం. ఇంధనం ఏదైనప్పటికీ దానిలో సూర్యుడి శక్తి చేరి ఉన్నట్టయితేనే మాకు ఉపయోగపడుతుంది.

అదికాలంనాటి మానవులు మమ్మల్ని ఎరగరు. మావల్ల పొందే ప్రయోజనాలకోసం అగ్నినే ఆశ్రయించేవారు. తనవల్ల మనుషులకు ప్రయోజనం పరిమితంగా ఉన్నదని

గ్రహించి అగ్నిదేవుడే వారికి మమ్మల్ని ప్రసాదించాడు.

మమ్మల్ని ఆ కాలపు మానవులు దివిటిల రూపంలో తమవెంట తీసుకుపోయి చీకటిని జయించారు, తాము పనిచేసే కాలాన్ని పెంచుకున్నారు, తమ జీవితాలను విస్తరించుకున్నారు. మేము చేసిన మేలుకు వారు మాపట్ల ఎంతో భక్తి, కృతజ్ఞతా చూపారు. మమ్మల్ని జ్ఞానానికి, వికాసానికి చిహ్నాలుగా చెప్పుకున్నారు.

మా సహాయంతో మనుషులు చీకటిని పారదోలి తమ పనులు చేసుకోవటమే గాక, అగ్నిని ఎప్పటికప్పుడు సృష్టించుకోగలిగారు కూడా. అంతకుపూర్వం నిత్యాగ్ని హోత్రం విధిగా ఉండవలసివచ్చేది. మేము అగ్ని

కన్న తక్కువ ఇంధనం కోరతాం, తక్కువ వేడి కలిగిస్తాం, ఎక్కువ కాంతి నిస్తాం. అందుచేత నిత్యాగ్ని హోత్రం ఉంచుకునే దానికన్న నిత్యదీపం ఉంచుకోవటం మనుషులకు ఎక్కువ సౌకర్యంకదా!

మేము మనుషులకు ఎన్నివిధాల ఉపయోగపడ్డామో చెప్పటం తేలికకాదు. చీకటిలో అంతబాగా చూడలేని జంతువులను మనుషులు మా సహాయంతో వేటాడారు. రాత్రివేళ సంవరించే క్రూరమృగాలను మా సహాయంతో భయపెట్టారు.

* * *

మనుషులతోనూ, జీవితంతోనూబాటు మేముకూడా పరిణామం చెందాం. ముందు దివిటీల రూపంలో ఉండేవాళ్ళం. పీచును

చమురులో ముంచి ఏ కర్రకో చుట్టి వెలిగించేవారు. తరవాత కర్రలకు బదులు కంచుకాగడాలు వచ్చాయి.

కాగడాలూ దివిటీలూ గృహదీపాలుగా పనికిరావు. వాటిలో ఇంకా అగ్ని అంశ జాస్తిగా ఉన్నది; పొగ జాస్తి. గృహదీపాలు అయినాక మా అందం హెచ్చింది. కాల్చిన మట్టి ప్రమిదెలలో చమురు పోసి అందులో వత్తి వేసి వెలిగిస్తే మేము మంచి కాంతితో, పొగ లేక మండుతూ ఎంతో ఆకర్షవంతంగా ఉండేవాళ్ళం. మమ్మల్ని చూస్తే ఆకాలపు వాళ్ళకు—మరి ఆడవాళ్ళకు—ఎంత ముద్దంటే ఎవరన్నా చక్కనివాళ్ళను చూసి నవ్వుడు, “ఎంత అందమే! చితిపి దీపం పెట్టవచ్చు!” అనేవాళ్ళు.

మేము మనుషుల కళ్ళకు అందంగానే గాక చల్లగా ఉండేవాళ్ళం. అందుకే మా సెగకు చేతులు పట్టి కళ్ళకద్దుకునేవారు. ఇందువల్ల వాళ్ళు మామీద భక్తి చూపి నట్టూ అయేది, వాళ్ళ కళ్ళకు చలవగానూ ఉండేది.

గృహదీపాలు వచ్చిన తరువాత మాకోసం ఎంతెంత అందమైన ప్రమిదెలూ, సెమ్మాలూ తయారుచేశారో మీరు ఊహించలేరు. పేదలు మట్టి ప్రమిదెలతో సరి పెట్టుకున్నప్పటికీ సంపన్నులు కంచుతో దీపపు కుదుళ్ళూ, బుడ్డిలూ, సెమ్మాలూ తయారుచేశారు. ఒకే సారి నాలుగైదు వత్తులు వెలిగించే కుదు ళ్ళుండేవి. అనేక వత్తులు వెలిగించటానికి వీలైన సెమ్మాలుండేవి.

ఏనాడో ఇరవైనాలుగు శతాబ్దాలక్రితం కూడా రోముదేశంలో ఎంతో అందమైన పాత్రలు, పింగాణి చేసిన మట్టిపాత్రలు, దీపాలుగా ఉపయోగించేవారు. వాటిమీద రకరకాల బొమ్మలూ, దృశ్యాలూ మలిచే వారు. వాటిని పట్టుకు తీసుకుపోవటానికి వీలుగా ఉంగటాలు విర్పాటు చేసేవారు.

అన్నట్టు, ఆ కాలంలోనే మమ్మల్ని ఒక రకం గడియారాలుగా ఉపయోగించే వారంటే మీరు నమ్మగలరా? విథెన్స్ లో ఎక్రాపలిస్ అనే ఆలయం ఉండేది. అందులో బంగారంతో చేసిన దీపంలో అఖండం వెలుగుతూఉండేది. పాత్రనిండా చమురు పోస్తే అఖండం పూర్తిగా విడదీ పాటు వెలిగేది. వాళ్లు ఏటా ఒకే రోజున

పాత్రను నించేవారు. ఇందువల్ల వారికి ఆ అఖండంలోని నూనెనుబట్టి కాలమానం తెలిసేది!

ఆ కాలపు రోమనులే మమ్మల్ని సులువుగా లాంతర్లు చేసేశారు. లాంతర్లను వాళ్లు కంచుతో తయారుచేసి, జ్యోతి ఆరిపోకుండా అడ్డాలు అమర్చి, పైనుంచి పట్టుకునేటట్టుగా ఏర్పాటుచేసి ఎక్కడికైనా తీసుకుపోవటానికి, దూరాలకు తగిలించటానికి వీలుగా చేసుకున్నారు.

లాంతర్లు వచ్చాక వాటిపైన చాలా శతాబ్దాలపాటు మానవులు తమ పనితనమంతా ప్రదర్శించారు. ముఖ్యంగా చీనా, జపాను దేశాలవాళ్లు లాంతర్లు చేసే విద్యను ఒక కళగా అభ్యసించారు.

లాంతర్లను మరింత కాంతివంతంగా చెయ్యటానికి బర్నర్లు, గాజు చిమ్మీలూ, కాంతిని ప్రతిఫలించే అద్దాలలాటి రేకులూ అవీ కనిపెట్టారు....

మేము ఈపయోగించే ఇంధనాలలో కూడా ఎన్నో మార్పులు వచ్చాయి. మొదట్లో ఆముదం, నువ్వులనూనె మొదలైన నూనెలూ, కొవ్వపదార్థాలూ వాడేవారు.

ఆ తరువాత కిరసనాయిలు అనే మట్టి నూనె వచ్చింది. లాంతర్లు అభివృద్ధి కావటం చేత మట్టినూనె మంచి ఇంధనం అనిపించుకున్నదే గాని నిజానికి అది నూనెలంత మంచి ఇంధనం కాదు.

కొవ్వ మైనమూ గట్టి ఇంధనాలు. మెనపు వత్తులను ఎక్కడికైనా సులువుగా

పట్టుకుపోవచ్చు. నూనెలాగా వాటికి పాత్రలు అక్కర్లేదు.

తరవాత వాయు ఇంధనం వచ్చింది. మట్టినూనెనే వాయురూపంలోకి మార్చి దాని సహాయంతో గాస్ లైట్లపంటివి వెలిగిస్తే తెల్లని, దేదీప్యమైన కాంతి వస్తుంది.

ఆ తరవాత అన్నిటికన్నా చిత్రమైన ఇంధనం వచ్చింది. అది విద్యుచ్ఛక్తి. విద్యుద్దీపాలు ఇప్పుడు మాలోకెల్లా చాలా గొప్ప దీపాలు. విజిల్లో ఎన్ని కులాలు! ఫిలమెంటు దీపాలనీ, ట్యూబ్ దీపాలనీ, ఆర్క్ లైట్లనీ—ఎన్నో రకాలు, రంగు రంగులుగా వెలిగేవి—ఉన్నాయి.

అసలు కాంతి అంటే విద్యుద్దీపాలదే కాంతి! వీటిలో కళ్లు చెదిరే కాంతి గలవి

ఉన్నాయి, అనేక మైక్లడూరం కాంతిని ప్రసరించగలవి లైట్ హౌసెస్లో, సెర్పిలైట్ల రూపంలో ఉన్నాయి.

స్టూడియోలలో సినిమాలు తియ్యటానికి, థియేటర్లలో సినిమాలు చూపటానికి చాలా కాంతివంతమైన దీపాలను ఉపయోగిస్తున్నారు. ఈనాడు దీపాలను ఎన్ని లక్షల విధాలుగా ఉపయోగిస్తున్నారో మీరు ఊహించనుకూడా లేరు.

మాలో కొన్ని క్షణిక దీపాలు! మీ ఇంట్లో టార్పిలైట్ ఉన్నదా? అది అవసరమైతేనే వెలిగి ఆరిపోతూ ఉంటుంది. సిగరెట్లు వెలిగించే లైటరు చూశారుగదా—అదొక క్షణిక దీపం. ఒక సెకండులో వెయ్యోవంతు సేపు మాత్రమే వెలిగే ఫ్లోవర్లైట్లను ఫాటోలు

తీసేవాళ్లు ఉపయోగిస్తున్నారు....మనుషులలో ఉన్నన్ని కులాలు ఈనాడు మాలోనూ ఉన్నాయి!....

మాకూ మీకూ అనాదిగా ఉన్న సంబంధంలో మాత్రం మార్పేమీ లేదు. మమ్మల్ని చూడగానే మీ మనసు పొంగిపోతుంది; మీకు సంతోషం పొంగివచ్చినప్పుడల్లా మమ్మల్ని పెట్టుకుని దీపోత్సవం చేసుకుంటారు.

పెళ్ళిళ్ళూ, వేడుకలూ జరిగినప్పుడు, చూడండి, మామూలుకన్న ఎంత హెచ్చుగా దీపాలు వెలిగిస్తారో!

ఎవ్వో దేశాలలో దీపోత్సవాలు ఏటా జరుగుతాయి. ఈ దేశంలో దీపావళి అలాటి పండగ. చీనాలో సంవత్సరాది తరవాత

వచ్చే పూర్ణిమనాడు దీపోత్సవం చేస్తారు. ఈ దేశంలోకూడా కొన్ని ప్రాంతాల కార్తిక పూర్ణిమనాడు దీపోత్సవం జరుపుకుంటారు.

క్రీస్తు పూర్వం అయిదో శతాబ్దంలో రోములో ఉండిన హిరోడోటస్ అనే ప్రసిద్ధ చరిత్రకారుడు ఈజిప్టు దేశంలోని సయీస్ అనేచోట ఒక దీపోత్సవం చూసి ఆశ్చర్యపడ్డాడట—రోమనులు దీపోత్సవాలు ఎరగరులొగుంది. ఆయన అన్ని దీపాలు ఒక్కసారిగా చూడలేదట.

ఈ దేశంలోమటుకు ఇది అనాదిగా వస్తున్న ఉత్సవం. ఇదుగో మళ్ళీ వచ్చింది! ఉల్లాసంగా పండగ జరుపుకోండి—మేమంతా వచ్చి వేడుక చేస్తాం; వేడుక చూస్తాం!

తగిన అతిథ్యం

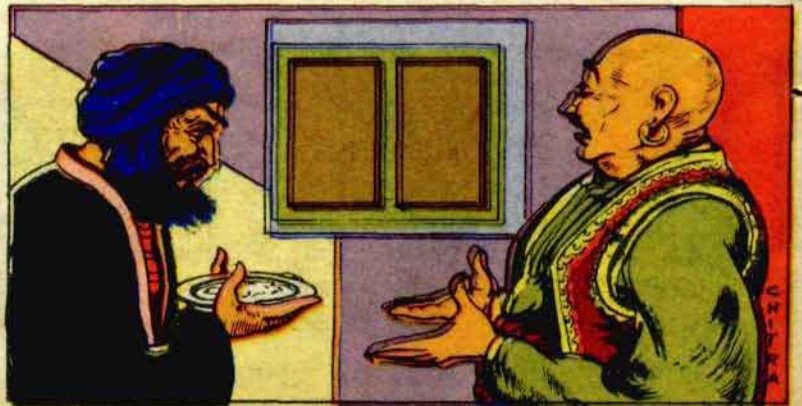

గోహ భోజనప్రియుడు. ఒకనాడు ఎరిగున్నవాడొకడు అతనికొక కోడిని దానం చేశాడు. గోహ ఎంతో సంతోషపడి, ఆ కోడిని వండించి, కృతజ్ఞతాపూర్వంగా ఎరిగున్నవాణ్ణి భోజనానికి పిలిచాడు. భోజనం చేసి అతిథి వెళ్ళిపోయాడు.

కాస్తేపటికి ఆ అతిథి పక్క ఇంటివాడు వచ్చి తలుపు తట్టాడు. గోహ అతనికి కూడా భోజనం పెట్టి వంపాడు. తరవాత ఇంకొకడు చూడావిడిగా—

“మీకు కోడి ఇచ్చినవాడి స్నేహ తుడి స్నేహతుణ్ణి!” అంటూ గదిలోకి ప్రవేశించాడు. “అలాగా, చాలా సంతోషం. ఇది ఆ కోడిని ఉడకబెట్టిన నీరుకు చెల్లెలు! అరగించండి!” అన్నాడు గోహ.

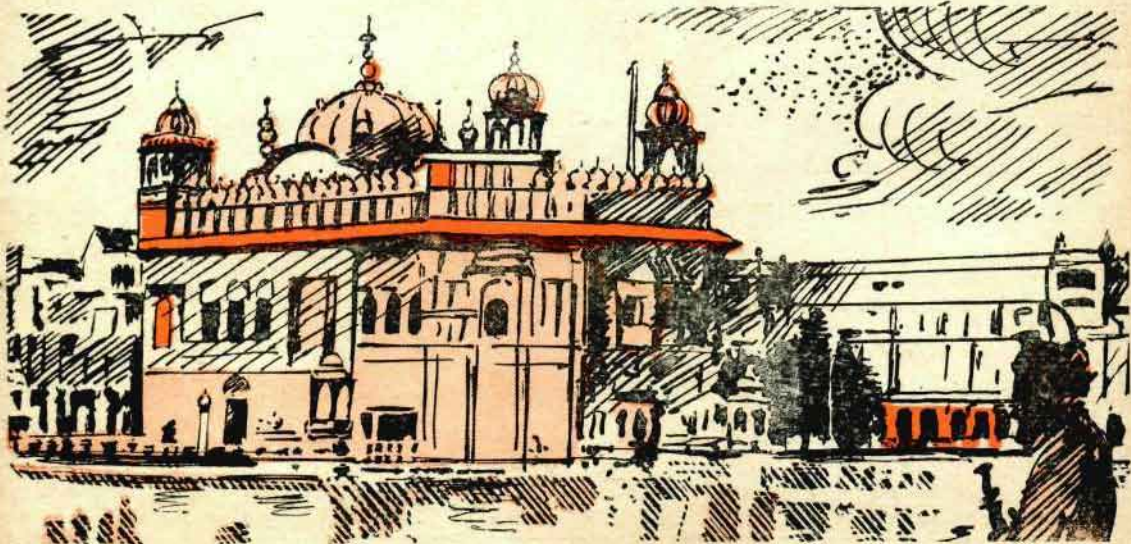

స్వర్ణదేవాలయం - అమృతసర్

సిక్కుమతస్తులకు ప్రధానమయిన స్వర్ణదేవాలయం పంజాబులోని అమృతసర్లో వున్నది. సిక్కుల నాలుగవ గురువైన రామదాసు అక్కరు చక్రవర్తినుంచి యిప్పటి అమృతసర్ పట్టణం వున్న ప్రదేశాన్ని సంపాదించి, అక్కడ ఈ పవిత్రమైన స్వర్ణదేవాలయానికి వునాది వేశాడు. తరువాత గురు అర్జునదేవ్ సరస్సు తవ్వించి, దాని మధ్య దేవాలయాన్ని నిర్మించాడు. పంజాబును విలీన సిక్కుమతస్తుడు రంజిత్ సింగ్ (1780 - 1839) ఈ దేవాలయ గుమ్మటానికి, కలశానికి రాగితోడుగులు చేయించి, వాటి మీద బంగారు రేకు తాపడం చేయించాడు.

ఈ స్వర్ణదేవాలయంలో ఒక పట్టు ఆచ్ఛాదనంకింద సిక్కుల పవిత్ర మతగ్రంథం—గ్రంథ్ సాహెబ్—వుంచబడింది. గురు-కాబాగ్ అన్న చోట సిక్కుమతస్థాపకుడైన గురునానక్ జీవిత చరిత్రకు సంబంధించిన చిత్రాలు అనేకం చిత్రించబడి వున్నవి.

స్వర్ణదేవాలయానికి దాదాపు యాభై గజాల దూరంలో, 'అకాల్ తక్త' అన్న పేరు గల భవనం వున్నది. ఇది సిక్కుమతస్తులకు ఎంతో చరిత్ర ప్రాముఖ్యత గల కట్టడం. ఇక్కడనే సిక్కు గురువులు సభ తీర్చి, మతానికి సంబంధించిన వివిధ సమస్యలపై చర్చలు చేసి, తీర్పులిస్తూండేవారు.

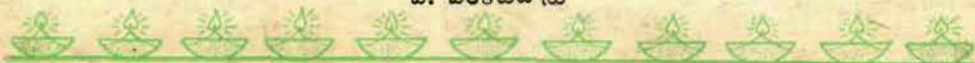
పూర్వం గోదావరీతీరాన ఉండిన ప్రతిష్ఠాన దేశానికి రాజధాని సుప్రతిష్ఠితమనే నగరం. ఆ నగరంలో సోమశర్మ అనే బ్రాహ్మడుండే వాడు. ఆయనకు ఇద్దరు కుమారులూ, శ్రుతార్థ అనే కుమార్తె ఉండేవారు. శ్రుతార్థ అన్నలకు తెలియకుండా కీర్తిసేనుడనే నాగకుమారుణ్ణి గాంధర్వ వివాహం చేసుకుని, గుణాఢ్యుడనే కుమారుణ్ణి కన్నది.

గుణాఢ్యుడు పసివాడై ఉండగానే తల్లి, మేనమామలూ చనిపోయారు. అప్పుడా కుర్రవాడు దక్షిణదేశానికి పోయి, సకల విద్యలూ నేర్చి, కీర్తిమంతుడై, అనేకమంది శిష్యులను సంపాదించుకుని వారితోకూడా సుప్రతిష్ఠితానికి తిరిగి వచ్చాడు.

ఆ సమయంలో ఆ నగరాన్ని సాతవాహన మహారాజు విలుతున్నాడు. నగరమంతా నాగరికతతోనూ, సుఖ సంపదలతోనూ తులతూగుతున్నది. గుణాఢ్యుడు రాజభవనానికి

వెళ్లి తన రాక గురించి శిష్యులద్వారా వర్తమానం పంపాడు. అతన్ని ఆస్థానంలోకి రమ్మన్నారు. గుణాఢ్యుడు సాతవాహన మహారాజును ఆశీర్వదించాడు. మహారాజు రత్నసింహాసనంపైన దేవేంద్రుడులాగా కూచుని ఉన్నాడు. ఆయన చుట్టూ ఉండిన సభికులు గుణాఢ్యుడి ప్రతిష్ఠ గురించి రాజుకు తెలిపారు. సాతవాహనుడు సంతోషించి గుణాఢ్యుణ్ణి తన మంత్రిగా నియమించాడు. గుణాఢ్యుడు పెళ్ళి చేసుకుని అక్కడనే సుఖంగా జీవించసాగాడు.

ఈ సాతవాహనుడు దీపకర్ణి అనే రాజుకు దొరికిన పిల్లవాడు. దీపకర్ణిరాజు భార్య పాము కరిచి చనిపోగా, ఆమెమీది ప్రేమ చేత రాజు మళ్ళీ పెళ్ళాడలేదు. కాని తన అనంతరం రాజు కావటానికి కొడుకు లేడే అన్న చింత ఆయనను బాధిస్తూ వచ్చింది. ఇలా ఉండగా ఒకనాడు దీపకర్ణి వేటాడుతూ

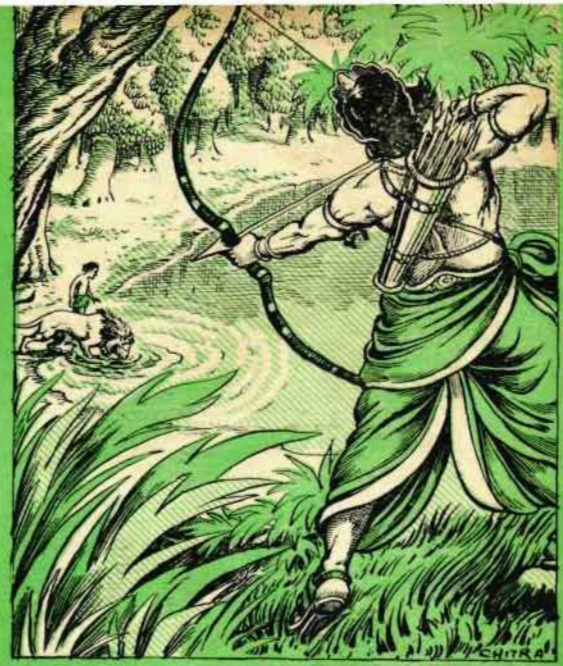
అరణ్యంలో చాలా దూరం వెళ్ళాడు. అక్కడ మిట్టమధ్యాన్నంవేళ ఒక సింహం మీద ఎక్కి వెళుతున్న ఒక కుర్రవాడు కనిపించాడు. ఆ సింహం ఎండకు దప్పిగొని ఉండటంచేత బాలుణ్ణి ఒక కొలనుపక్క దించి, కొలనులో నీళ్ళు తాగబోయింది.

ఆ సమయంలో రాజు సింహాన్ని బాణంతో కొట్టాడు.

ఆ కుర్రవాడికి సాతవాహనుడని పేరు పెట్టి దీపకర్ణి పెంచి పెద్దవాణ్ణి చేశాడు. తరవాత సాతవాహనుడు రాజ్యాభిషిక్తుడై పెద్ద సామ్రాజ్యానికి చక్రవర్తి అయ్యాడు.

అయితే సాతవాహనుడికి సంస్కృతం రాదు, పాండిత్యం లేదు. ఇందువల్ల ఆయనకు చిన్న పరాభవం జరిగింది.

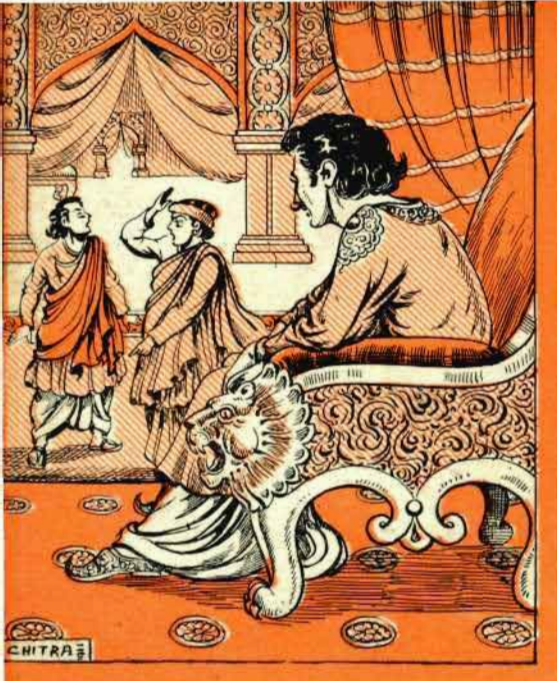
ఒకనాడు సాతవాహనుడు తన రాణులతో వనవిహారం చేసి జలక్రీడలాడుతూ, ఒక రాణిపై నీళ్ళు కొట్టి పీడించసాగాడు. ఆమె అప్పటికే చాలా బడలి ఉండటంచేత, "రాజా, నన్ను నీటితో కొట్టకు," అనటానికి సంస్కృతంలో, "రాజన్, మోదకై స్తాడయ," అన్నది. ఈ మాటను సంధులు విడదీస్తే "మా ఉదకైః తాడయ" అవుతుంది. కాని రాజుకు సంస్కృతం రాని కారణంచేత, తన రాణి మోదకాలు (అంటే

లడ్డూలు) కావాలంటున్నదనుకుని నౌకర్ల చేత లడ్డూలు తెప్పించాడు. వాటిని చూసి ఆ రాణి నవ్వి, "నీకు సంస్కృత సంధులు కూడా తెలియవా?" అని అక్షేపించింది.

ఈ అక్షేపణావమానంతో సాతవాహనుడు కుంగిపోయి తిండికూడా మాని మనోవ్యాధి పాలయినాడు. రాజుకు ఆకస్మికంగా కలిగిన ఈ స్థితి అర్థంకాక అందరూ దిగులుపడ్డారు.

శర్వవర్మ అనే మేధావి ఒకడు రాజు కొలువులో ఉన్నాడు. ఆయనా, గుణాధ్యుడూ కలిసి రాజుయొక్క మనోవ్యాధికి కారణం ఆరా తీశారు. వారు రాజు వద్దకు వెళ్ళి నిజం తెలుసుకున్నారు.

సా త వా హ ను డు గుణా ధ్యు డి తే,
“అయ్యా, శ్రద్ధగా చదువుకున్నవాడు పండి
తుడు కావటానికి ఎంతకాలం పడు
తుంది?” అన్నాడు.

“మహారాజా, వ్యాకరణం అన్ని విద్య
లకూ మూలం. దానిని సామాన్యులు పన్నెం
డేళ్ళు చదువుతారు. నేను మీకు ఆరేళ్ళలో
చెబుతాను,” అన్నాడు గుణాధ్యుడు.

వెంటనే శర్వవర్మ, “మహారాజా, నేను
మిమ్మల్ని ఆరు నెలలలో పండితుణ్ణి చేసే
స్తాను,” అనేశాడు.

గుణాధ్యుడు ఈ మాట విని మండిపడి,
“నీవే అలా చేయగలిగితే నేను మానవులు

వాడుక చేసే సంస్కృత, ప్రాకృత, దేశ
భాషలు మూడింటిలోనూ మాట్లాడటం మానే
స్తాను!” అని ప్రతిజ్ఞ చేశాడు.

“నేను ఆరుమాసాలలో రాజును పండి
తుడుగా చేయలేకపోతే పన్నెండేళ్ళపాటు
నీ పాదరక్షలు నెత్తిన పెట్టుకుని మోస్తాను,”
అని శర్వవర్మ ఎదురు ప్రతిజ్ఞ చేశాడు.

ఈ ఇద్దరి వాగ్వాదంతో రాజుకు తాను
పండితుడౌతానన్న ధైర్యం చిక్కింది.

ఆరు నెలలలో పాండిత్యం సంపాదించి
చటం ఎవరికీ సాధ్యంకాదని శర్వవర్మ
ఎరుగును. అయినప్పటికీ అది సాధ్యం
చేస్తానని ప్రతిజ్ఞ చేసినాక ఆయనకు పుట్టెడు
దిగులు పట్టుకున్నది. ఆయన తన ఇంటికి
వెళ్ళి భార్యతో తాను చేసిన అసాధ్య ప్రతిజ్ఞ
గురించి చెప్పాడు.

“మీరు ఈ చిక్కునుంచి బయటపడా
లంటే కుమారస్వామితప్ప మరెవరూ
తోడ్పడలేరు. ఆయన అనుగ్రహం
పొందండి,” అని భార్య చెప్పింది.

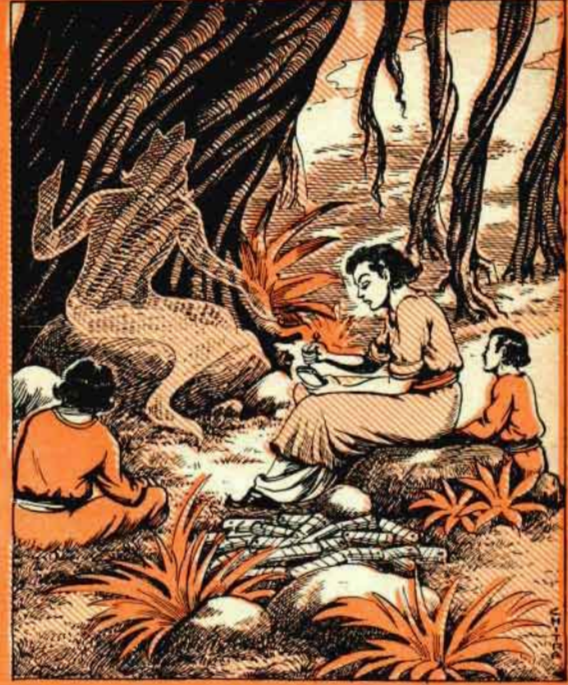
భార్య సలహా ప్రకారం శర్వవర్మ
మర్నాడు చీకటితోనే లేచి కుమారక్షేత్రానికి
బయలుదేరి వెళ్ళాడు. అక్కడ ఆయన
నిరాహరిగా ఉంటూ తీవ్రమైన తపస్సు
చేసి, కుమారస్వామిని మెప్పించి ప్రత్యక్షం

చేసుకుని, రాజు ఏమీ చదువుకోకుండానే పండితుడయేటట్టు వరం పొందాడు.

రాజుకు సకల విద్యలూ అలవడ్డాయని తెలిసి ప్రజలు తమ ఇళ్ళపై జెండాలు ఎగరవేసి ఉత్సవం చేసుకున్నారు. సాత వాహనుడు శర్వపర్యను తన గురువుగా భావించి పూజించి, నర్మదాతీరాన గల భరు కచ్చప దేశానికి ఆయనను రాజుగా చేశాడు. తనకు పాండిత్యం లేదని నవ్వి న రాణిని పట్టపు రాణిగా చేసుకున్నాడు.

రాజభవనంలో గొప్ప సభ జరిగింది. అందులో ఒక బ్రాహ్మడు తాను రచించిన స్తోత్రం ఒకటి చదవగా సాతవాహనుడు దానికి అర్థం చెప్పాడు. సభికులు హర్ష ధ్వనాలు చేశారు.

గుణాధ్యుడు ఓడిపోయాడు. అతను ఇక సంస్కృత, ప్రాకృత, దేశి భాషలలో మాట్లాడటానికి లేదు. మౌనంగా ఉండి అతను రాచకార్యాలు ఎలా చూస్తాడు. అందుకని, మధ్యాన్నంవేళ సభ చాలించే సమయాన అతను రాజుగారికి వెళ్ళివస్తానని సంజుచేసి సెలవు వుచ్చుకున్నాడు. తరవాత అతను ఇద్దరు శిష్యులను మాత్రం వెంటబెట్టుకుని, తపస్సు చేసుకునే ఉద్యేశంతో వింధ్యారణ్యాలలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

అక్కడ అతనికి పికాచాలు కనబడ్డాయి. గుణాధ్యుడు ఆ పికాచాల భాష వింటూ దానిని నేర్చుకుని, మౌనం మానేసి ఆ పైకాచి భాషలో మాట్లాడనారంభించాడు.

ఈ వింధ్యారణ్యంలోనే ఒక మర్రిచెట్టు కింద పికాచాల రాజైన కాణభూతి ఉంటున్నాడు. ఈ కాణభూతిని గుణాధ్యుడు కలుసుకుని పికాచాల భాషలో కుశలప్రశ్న చేశాడు. ఇద్దరికీ స్నేహమయింది. కాణభూతి గుణాధ్యుడికి తన పైకాచి భాషలో విడు కథలు చెప్పాడు. వాటిని గుణాధ్యుడు అదే భాషలో విడేళ్ళపాటు తన రక్తంతో రచించి విడులక్షల గ్రంథం తయారుచేశాడు.

గుణాధ్యుడి శిష్యులైన గుణదేవుడు, నందిదేవుడు అనేవారు ఈ గ్రంథాన్ని సాత వాహన మహారాజుకు అర్పించటం మంచి దని సలహా ఇచ్చారు. గుణాధ్యుడు అందుకు సమ్మతించి తన గ్రంథాన్ని తన శిష్యుల కిచ్చి సాతవాహనుడి వద్దకు పంపించాడు. తానుమాత్రం నగరంలోని ఒక ఉద్యాన వనంలో రహస్యంగా కూచున్నాడు.

గుణాధ్యుడి శిష్యులు గ్రంథాన్ని రాజుకు సమర్పించారు. రాజు దాన్ని చూసి, "గ్రంథం చూడబోతే ఇంత ఉన్నది. ఇదేం భాష? ఈ రక్తాక్షరా లేమిటి? ఇది పాడు కథగా ఉన్నదే!" అన్నాడు.

శిష్యులు ఆ గ్రంథాన్ని తెరిగి పుచ్చుకుని ఉద్యానంలో ఉన్న తమ గురువుగారి వద్దకు వెళ్లి జరిగిన సంగతి చెప్పారు. గుణాధ్యుడు కుంగిపోయాడు. అతను తన శిష్యులతోసహా సమీపాన ఉన్న పర్వతానికి వెళ్లి అక్కడ ఒక అగ్నిగుండం చేసి తన గ్రంథంలోని

ఒక్కొక్క పత్రాన్నే పైకి చదివి ఆ అగ్ని గుండంలో వేయసాగాడు. గుణాధ్యుడు చదివే గ్రంథాన్ని వినటానికి ఆ చుట్టు పక్కల గల పశుపక్ష్యులన్నీ తిండి మాని వచ్చి చుట్టూ మూగాయట.

కొంతకాలానికి సాతవాహనుడికి నీరసం పట్టుకున్నది. వైద్యులు పరీక్షించి, రాజుగారు తినే వేటమాంసం బలహీనంగా ఉంటున్న దని తెల్పారు. వేటమృగాలు నీరసించటానికి కారణం అవి తిండి మాని గుణాధ్యుడి రచన వింటూ ఉండటమేనని తెలిసింది.

అదే గ్రంథాన్ని తనకు గుణాధ్యుడు పంపినప్పుడు తాను స్వీకరించనందుకు సాత వాహనుడు పశ్చాత్తాపపడి, తానే స్వయంగా బయలుదేరి గుణాధ్యుడుండేచోటికి వెళ్లి ఆ గ్రంథాన్ని తన కిమ్మని ప్రాధేయపడ్డాడట. అప్పటికి ఆరులక్షల గ్రంథం కాలిపోయి లక్ష గ్రంథం మాత్రం మిగిలినదట. అదే బృహత్కథ, ఈ నాటికి ప్రసిద్ధం గా ఉన్నది.

5. సింహాచల క్షేత్రము

సింహాచల క్షేత్రము విశాఖపట్టణమునకు దాదాపు పదిమైళ్ళ దూరమున నున్నది.

కృతయుగమున లోకకంటకుడగు హిరణ్యకశిపుడు, విష్ణుశత్రువై విష్ణుభక్తులను హంసించుచుండెను. అట్టి హిరణ్యకశిపుని కుమారుడయిన ప్రహ్లాదుడు విష్ణుభక్తుడై తండ్రి మాటలను ధిక్కరించగా హిరణ్యకశిపుడు కోపావేశమున కుమారుడనియును ఎంచక, “వీనిని తూర్పు సముద్రమున పడ వేయు,”డని ఆజ్ఞాపించెను. ఆజ్ఞానుసారము హిరణ్యకశిపుని భటులు ప్రహ్లాదుని తూర్పు సముద్రమున త్రోయగా అతడు శ్రీమన్నారాయణుని ప్రార్థించెను. అప్పుడు శ్రీమన్నారాయణుడు వైకుంఠము నుండి సింహాచల పర్వతముపై కురికి ప్రహ్లాదుని రక్షించి, అతడి నివాసమైన అహోబలమునకు పంపివైచెను.

మరునటి దినమున శ్రీమన్నారాయణుడు అహోబలమునకు పోయి అచ్చట ఉగ్ర సరసింహావతారమును దాల్చి హిరణ్యకశిపుని లొమ్మును చీల్చి పథించెను. పిదప ప్రహ్లాదుని అహోబల సామ్రాజ్యమునకు పట్టాభిషిక్తుని

గావించి, “ప్రహ్లాదా! నీ యిచ్చ వచ్చినపుడు నీ మనుమడికి ఈ రాజ్యమును వప్పచెప్పి, నిన్న నీకు దర్శనమిచ్చిన పర్వతమున నీ పిన తండ్రి యగు హిరణ్యకుని సంహరించిన వరాహ రూపముతోనూ, నీ తండ్రిని చంపిన సరసింహ రూపముతోనూ ఉన్న నన్ను దర్శించిన, నీకు మోక్షమును ఇచ్చెద,”నని అంతర్ధాన మయ్యెను.

తరువాత ప్రహ్లాదుడును వివాహము చేసి కొని కొంతకాలమునకు, తన మనుమడికి రాజ్యమును వప్పగించి మోక్షార్థియై భగవంతుని ఆజ్ఞానుసారము సింహాచలముకు పోయి, శ్రీహరిని ప్రార్థన చేయగా, ఆయన శ్రీ వరాహ లక్ష్మీ సరసింహస్వామిగా సాక్షాత్కరించెను. ప్రహ్లాదుడు ఆ మూర్తికి సాష్టాంగ దండ ప్రణామములు చేసి భగవద్గీర్ణితమయిన ఒక విచిత్రమయిన విమానమున ఆ స్వామిని సుప్రతిష్ఠించి చేసి అచ్చట నొక పట్టణమును నిర్మించెను. భగవదాజ్ఞచే యిచ్చట నేటికిని గంగా యమునా సరస్వతీ మున్నగు నదులు ధారారూపముగా ప్రవహించుచున్నవని చెప్పుదురు

విశ్వం, మద్రాసు - 26.

[బహుమతి మొత్తం రు. 10/- ఈ నెలాఖరులోగా పంపబడుతుంది.]

గుడ్డి జోన్యం

ఒకసారి ఒక పేదవాడూ, వాడి భార్య పొట్ట చేతపట్టుకుని బాగాదు నగరానికి వచ్చారు. వాళ్లు రోజూ పనికోసం విధులవెంట తిరుగుతూ ఉండటం చూసి ఒక పెద్ద మనిషి పేదవాడితో, “ఎందుకు రోజూ మీరు విధులవెంటి తిరుగుతున్నారు?” అన్నాడు.

“అయ్యా, కూలికోసం తిరుగుతున్నాను,” అన్నాడు పేదవాడు.

“ఏదైనా వృత్తి చేసుకోరాదా?” అన్నాడు పెద్దమనిషి.

“ఏం చెయ్యను? నాకే వృత్తి రాదు,” అన్నాడు పేదవాడు.

“అలా అయితే ఒక గొడ్డలి తీసుకుని సుంకాల కచేరీ దగ్గరికి పోతే కట్టెలు పేళ్లు వేసుకుని నాలుగు డబ్బులు సంపాదించుకో వచ్చునే!” అన్నాడు పెద్దమనిషి.

పేదవాడు మర్నాడు గొడ్డలి తీసుకుని సుంకాల కచేరీ ప్రాంతాలకు వెళ్లాడు.

అక్కడ కట్టెలను పేళ్లుగా నరికి అందువల్ల వచ్చిన కొద్ది డబ్బులతో తన పొట్టా, తన భార్య పొట్టా పోషించుకుంటూ కాలం గడపసాగాడు.

ఒకనాడు పేదవాడి భార్య, “ఇదుగో, నేను హమామ్ కు వెళ్లి స్నానం చేసి రావాలి, డబ్బులుంటే ఇయ్యి,” అన్నది భర్తతో.

పేదవాడు డబ్బులు తీసి ఇచ్చాడు. భార్య స్నానశాలకు వెళ్లింది. అక్కడ గొప్ప గొప్ప వాళ్లంతా వచ్చి స్నానాలు చేస్తున్నారు. తన పేదరికం తలుచుకుని ఆవిడకు చచ్చే సిగ్గయింది.

ఇంతలో నలుగురూ, “ఆస్థాన జ్యోతి ముడి భార్య!” అనుకోవటం విని పేదవాడి భార్య, అందరిలాగే తల ఎత్తి, మెడ నిక్కించి చూసింది. ఆ సమయంలో స్నాన శాలలోకి ఆస్థాన జ్యోతి ముడి భార్య తీవ్ర ప్రవేశించింది.

ఆర్. సత్యనారాయణ

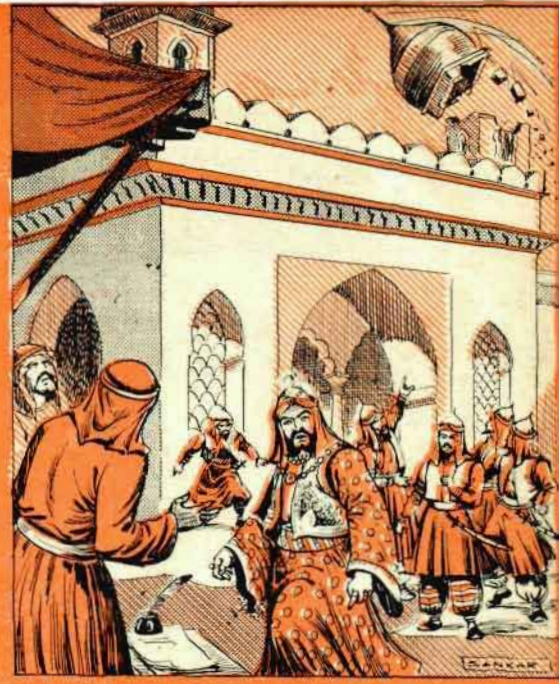
"ఛీ, నా బతుకు ఏం బతుకు! పెళ్లా మయితే అస్థాన జ్యోతిష్కుడి పెళ్లామే కావాలి!" అనుకుంటూ పేదవాడి భార్య స్నానం చేసి ఇంటికి పోయింది. తన భర్త ఇంటికి రాగానే అవిడ "ఇదుగో, నువ్వు వెంటనే అస్థాన జ్యోతిష్కుడి వపుతావా? లేక నన్ను వదిలేసి వెళ్లిపోతావా? ఏదో ఒకటి తెల్పుకో!" అన్నది.

పేదవాడు నిర్ధాంతపోయి, "నాకు చదువే రాదే. నేను అస్థాన జ్యోతిష్కుడు కావటం మెలాగ?" అన్నాడు.

"అదంతా నాకు తెలీదు. అస్థాన జ్యోతిష్కుడివి అయిగాని నీ మొహం నాకు చూపకు!" అన్నది భార్య.

చేసేది లేక పేదవాడు కాగితాలూ, కలమూ, సిరాబుడ్డి పట్టుకుని స్నానశాల వద్దకు వెళ్లి ద్వారంవద్ద కూచుని, నలుగురికీ కనిపించేలాగా "యంత్రాల" బొమ్మలు గీయసాగాడు.

కాస్సేపట్లో స్నానశాలకు ఖలీఫాయే స్వయంగా వచ్చాడు. అందరూ ఆయన చుట్టూ మూగి అవీ ఇవీ యాచిస్తూండటం చూసి పేదవాడు, "ఏలినవారు ఒక్కసారి ఇలా దయచేస్తారా?" అని ద్వారంవద్ద నుంచి అడిగాడు. ఏ బుద్ధిన ఉన్నాడో

ఖలీఫా స్నానశాలలోనుంచి ద్వారంవద్దకు వచ్చాడు. ఆ క్షణంలోనే స్నానశాల కప్పు కాస్తా కూలిపడింది.

"కాస్త అయితే ఖలీఫాగారి ప్రాణం పోయిఉండేది! ఆ జ్యోతిష్కుడెవడో చాలా గొప్పవాడై ఉండాలి, ఖలీఫాగారికి పెద్ద గండం తప్పించాడు!" అని అందరూ పేద వాణ్ణి మెచ్చుకున్నారు. అక్కడ చేరిన వారంతా తమదగ్గిర ఏదీఉంటే అది పేద వాడికి బహూకరించారు. ఖలీఫా మాట వేరే చెప్పనక్కర్లేదు.

ఈ బహుమానాలన్నిటినీ వట్టించుకుని పేదవాడు ఇంటికి వెళ్లి, "ఓయ్, చూశావా

ఈ బహుమానాలన్నీ?" అన్నాడు సంతోషంతో.

"ఎవడిక్కావాలి ఈ బహుమానాలు? నువ్వు ఆస్థాన జ్యోతిష్కుడివి అయ్యావా, లేదా? అది ముందు చెప్పు!" అన్నది భార్య.

పేదవాడు బిక్కమొహం వేసి, "ఇంకా లేదు," అన్నాడు.

"అయితే నీ మొహం నాకు చూపించకు!" అన్నది భార్య. పేదవాడు వెళ్ళి పోయి స్నానశాల బయట మళ్ళీ తిష్టవేశాడు.

ఒకరోజు ఖలీఫాగారి వజ్రపుటుంగరం పోయింది. ఎంత వెతికినా కనిపించలేదు. చివరకు ఎవరో, "ఆ హమామ్ ద్వారంవద్ద

కూచునే జ్యోతిష్కుడు చాలా గట్టివాడు. ఖలీఫాగారి ప్రాణాలు కాపాడాడు కూడానూ. ఈ దొంగతనం అతనివల్లనే బయటపడాలి!" అన్నారు.

ఇంకేముందీ? ఖలీఫా పేదవాణ్ణి పిలిపించి తన వజ్రపుటుంగరం ఎక్కడ ఉన్నదీ కనిపెట్టమన్నాడు.

"ఏలినవారు నాకు కొంచెం వ్యవధి ఇవ్వాలి," అన్నాడు పేదవాడు, ఏమి చెయ్యటానికి తోచక.

"రెండు రోజులు తీసుకో కావాలిస్తే," అన్నాడు ఖలీఫా. ఈలోపల బాగాదు వదిలి పారిపోదామనుకున్నాడు పేదవాడు. కాని ఖలీఫా మనుషులు అతణ్ణి రాజమందిరం లోనే ఒక పెద్ద గదిలో బంధించి అతనికి కావలసిన ఆహారం వగైరాలన్నీ అక్కడికే తెచ్చిపెట్టారు.

పేదవాడికి మతి పోయినట్టయింది. అతను రోజల్లా కిటికీ దగ్గర నిలబడి బయట ఉన్న మైదానంకేసి చూస్తూ ఉండిపోయాడు. ఆ మైదానంమీద కొన్ని పెద్ద బాతులు కనిపించాయి. వాటిలో ఒక బాతు కుంటిది. అది జబ్బుగాకూడా ఉన్నట్టు పేదవాడి కళ్ళకు కనిపించింది. పేదవాడు దాన్ని చూసి, "ఇదీ, పాపం, నాలాగే ఉంది,"

అనుకున్నాడు. అతను రెండురోజులూ దాన్నే చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

మూడోరోజున ఖలీఫా మనుషులు వచ్చి గది తలుపు తెరిచి, పేదవాణ్ణి ఖలీఫావద్దకు తీసుకుపోయారు. "నా ఉంగరం ఏమయింది? దాని ఆచోకి నీకేమైనా అంతు చిక్కిందా?" అని ఖలీఫా అడిగాడు.

"ఏలినవారు కరుణించాలి. నేనీ రెండు రోజులూ ఒక కుంటి బాతును తప్ప ఇంకేమీ చూడలేదు," అన్నాడు పేదవాడు.

"కుంటి బాతు" అని అతను అంటుండగానే ఖలీఫా మనుషులు పరిగెత్తుకుంటూ పోయి కుంటి బాతును పట్టుకుని దాని

పొట్ట కొయ్యగా, అందులో ఖలీఫా పోగొట్టుకున్న వజ్రపుటుంగరం దొరికింది.

ఆ ఉంగరాన్ని ఒక దాసీదీ దొంగిలించి, ఎక్కడా దాచటానికి లేక, ఒక బాతువేత మింగించి, గుర్తుగా ఉండగల్గుదులకు దాని కాలొకటి విరిచింది.

పేదవాడి జ్యోతిష ప్రజ్ఞకు ఖలీఫా మెచ్చుకుని అంతులేని బహుమతులిచ్చాడు. పేదవాడు ఇంటికి పోయి, "ఎలాటి బహుమతులు తెచ్చానో చూడు," అన్నాడు భార్యతో.

"నాకు బహుమతుల మాట చెప్పకు. ఆస్థాన జ్యోతిషుడి వయావా లేదా?" అన్నది భార్య.

"ఇంకా లేదు," అన్నాడు భర్త విచారంగా మొహంపెట్టి.

"అయితే నాకు నీ మొహం చూపించకు!" అన్నది భార్య.

పేదవాడికి ప్రాణం విసిగిపోయింది. నేరుగా ఖలీఫాను అడిగేసి లేదనిపించుకుందామనుకుని బయలుదేరి వెళ్ళాడు. ఖలీఫాగారు మిద్దెమీద కూచుని ఉన్నాడు. ద్వారపాలకులు పేదవాణ్ణి అక్కడికి తీసుకుపోయారు.

"ఏలినవారిని ఒక్కటి కోరదామని వచ్చాను. తమరు కరుణించినట్లయితే నాకు తమ అస్థాన జ్యోతిష్కుడుగా ఉండాలని ఉంది," అన్నాడు పేదవాడు. ఆ సమయానికి ఒక నౌకరు ఒక సంచిలో ఏదో పెట్టుకుని ఖలీఫావద్దకు వస్తూ దూరాన కనిపించాడు.

"ఆ వచ్చేవాడు ఏం తెస్తున్నాడో చెబితే నిన్ను అలాగే అస్థాన జ్యోతిష్కుడుగా పెట్టుకుంటాను," అన్నాడు ఖలీఫా.

పేదవాడి గుండె జారిపోయింది.

"ఏలినవారు మన్నించాలి! తమరిని హమాము నుంచి బయటికి రమ్మన్నాను. ఆ సమయానికి కప్పు కూలింది. కుంటి బాతు కనబడిందన్నాను. దాని పొట్టలో వజ్రపుటుంగరం దొరికింది. కుందేలు ఎంతయు క్తిగలదైతే ఏంలాభం, వేటగాడి ఉచ్చులో పడక తప్పదు!" అన్నాడు పేదవాడు.

ఇంతలో నౌకరు దగ్గరికి వచ్చి మూటలో ఉన్న కుందేలును ఖలీఫాకు చూపించాడు.

"శబాష్! శబాష్! నీకంటే గొప్ప జ్యోతిష్కుడు ప్రపంచంలో ఉంటాడనుకోను. నిన్ను ఈ క్షణంనుంచే మా అస్థాన జ్యోతిష్కుడుగా నియమిస్తున్నాను!" అన్నాడు ఖలీఫా సంతోషంగా.

పేదవాడి రొట్టె విరిగి నేతిలో పడింది. అతడు ఇంటికివచ్చి సంగతి చెప్పగానే, భార్య పొందిన అనందానికి అంతే లేదు.

ఫోటోవ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రు. 10 లు

1961 జనవరి సంచికలో ప్రకటింపబడే ఫోటోలకు నమూనాలు

★ పై ఫోటోలకు నరికిన వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగానీ, చిన్న వాక్యంలోగానీ కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.)

★ నవంబర్ నెల 10-వతేదీ లోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎంత మాత్రమూ పరిశీలించబడవు.

★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న సెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రు. 10/లు బహుమానం.

★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డుపైన వ్రాసి, ఈ ఆడ్రసుకు పంపాలి:- చందమామ ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26.

నవంబర్ నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి ఫోటో: ఇన్ని టీకప్పులకు....

రెండవ ఫోటో: ఇద్దరే ఆతిథులా!

పంపినవారు: వి. వరదాచార్యులు,

C/o వి రామానుజాచారి, సీతారాం బాగ్, H. No.13-1-1/53, హైదరాబాద్.

బహుమతిమొత్తం రు. 10/- ఈ నెలాఖరులోగా పంపబడుతుంది.

ప్రశ్నోత్తరాలు

CHITRA

1. దారపు సీతారామస్వామి రెడ్డి, రెయ్యపాడు
 మామగారూ! మాంసాహారి వృక్షములు ఆఫ్రికాఖండములో యున్నవని
 మా మిత్రుడంటాడు—నాకు ఆశ్చర్యం! మీ ఆభిప్రాయం?
 తమ ఆకులలో చిక్కిన కీటకాలను అట్లాగే పట్టేసి జీర్ణంచేసుకునే చెట్లున్నాయి.
2. యులకల ఖడ్గపాల్, ఏలూరు
 చందమామకు కథలు, హాస్యమైన బొమ్మలు, ఛోటో వ్యాఖ్యలు పంపా
 లంటే, చందమామలో ఏమన్నా సభ్యులుగా చేరవలెనా?
 ఏమీ అవసరంలేదు. చందమామకు చందా కట్టటం తప్ప ఇంకొక రకమైన సభ్యత్వం
 ఏమీ లేదుకూడా.
3. కుంపట్ల సత్యంబాబు, రాజమండ్రి
 అన్నయ్యా, ఆకాశంలో మెరిసే మెరుపు చాల కాంతివంతంగా వుంటుంది
 గదా! ఆ కాంతి ఎలా కలుగుతుంది?
 విద్యుచ్ఛక్తివల్ల ఆ కాంతి ఏర్పడుతుంది.
4. వై. పద్మాజీరావు, విజయనగరము
 స్థలపురాణం శీర్షికలో ప్రకటించిన, శింగరాయకొండ అను కథ కేవలము
 కల్పితమా? నిజమా?
 మిగిలిన స్థలపురాణాల వంటిదే శింగరాయకొండ కూడానూ.
5. యం. రాజేశ్వర్ రావు, హన్మకొండ
 జీవము ఉద్భవించినపుడు మొట్టమొదట పురుషుడా? లేక స్త్రీయా? వీరిలో
 ఎవరు మొదట జన్మించిరి?
 తొలి ప్రాణులలో స్త్రీ పురుష విచక్షణ లేదు. అవి స్వయంభువులు. ఒక ప్రాణి పెరిగి
 రెండుగా విభజన పొందుతుంది. జీవరాసుల పరిణామంలో స్త్రీ పురుష విచక్షణ వచ్చింది.
 అదా, మగా అన్నవి రెండూ ఒక్కసారే వచ్చాయి.

6. కె. వి. సత్యనారాయణాచారి, మొగల్తూరు
అన్నయ్యగారూ ! చిత్రకథ మేము వ్రాయవచ్చునా ?
రాయవచ్చు.

7. తొండపు వెంకటసీతారామయ్య, తాడికొండ
అకాశమునుండి అకస్మాత్తుగా చుక్క యేటవాలుగా పడిపోతూ, మధ్య
లోనే మాయమౌతుంది. అది ఎక్కడ పడినట్టు ? ఏమౌతుంది ?

వాటిని రాలుడు చుక్కలంటారు. అయితే అవి నిజంగా చుక్కలు కావు. వాటి అనలు
పేరు ఉల్కలు. మనం చూసే ఉల్కలలో చాలాభాగం ఏ మినపగింజ ప్రమాణంలోనో వుండి
అతి వేగంగా గాలిపొరలోకి ప్రవేశించేటప్పుడు గాలి రాపిడికి బూడిద అయిపోతాయి. చాలా
అరుదుగా ఉల్కలు సొంతం కాలకుండా నేలపై పడటం జరుగుతుంది.

8. పెనుగొండ వీరరాఘవరావు, రాజమండ్రి

అక్టోబరు నెల చందమామలో ప్రకటించిన 'నాగానందం' నాటక కథలో,
మలయవతి తల్లి జీమూతవాహనుడికి ఎర్రబట్టలు పంపినట్టు వున్నది. ఆ ఎర్ర
బట్టలు ఎందుకు పంపవలసి వచ్చింది ? సొంత కూతురుని విధవరాలు చేయుటకు
ఏ తల్లియైనా సాహసిస్తుందా ?

మలయవతి తల్లి జీమూతవాహనుడికి ఎర్రబట్టలు పంపినది వధ్యచిహ్నంగా కానేకాదు.
అందులో అత్తగారి లాంఛన ఏదో వున్నట్టు కనిపిస్తుంది. ఆ లాంఛనను నాటకకర్త యుక్తిగా
వాడుకున్నాడు.

9. డి. సుబ్రహ్మణ్యం, పెద్దాపురం

చందమామలో ప్రచురించు ఫోటో వ్యాఖ్యలకు సంబంధించిన మాటలు
ముందుగానే మీరు నిర్ణయించి వుంచెదరా ? లేక....?

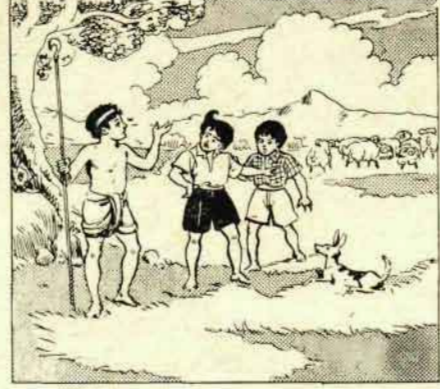
మీరు పంపే వ్యాఖ్యలలోనుంచే ఉత్తమమైనదానిని ఏరుతాం.

10. కుమారి పి. పద్మ, నంద్యాల

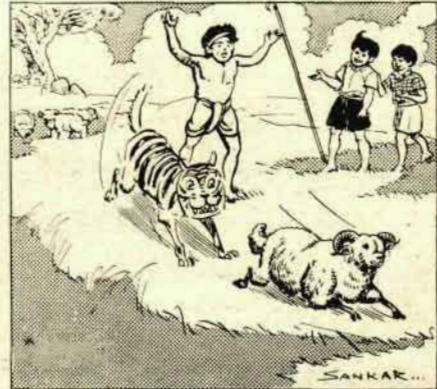
చందమామలో బొమ్మలు వేసే శంకర్, ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికలో
బొమ్మలు, కార్టూనులూ వేసే శంకర్ ఒకరేనా ?

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికలో బొమ్మలు వేసే శంకర్, చందమామలో హాస్యచిత్రాలు
మాత్రమే వేస్తున్నారు. కథలకు చిత్రాలు వేసే శంకర్ వేరు.

చిత్రకథ

దాసూ, వాసూలు అడుకునే తోట ప్రాంతాల మేస్తూండే గర్రెపాటేళ్ళలో ఒకటి, రోజూ వాళ్ళను చూడగానే వెంటబడేది. ఈ సంగతి గర్రెలుకాచే కుర్రాడితో చెబితే, "అబ్బో, ఆ పాట్టేలు మహా పోట్లది. పులివైనా ఢీకొట్టేస్తుంది. మీరొక్కా," అన్నాడు. ఒకరోజున దాసూ వాసూలు "టైగర్"కు చారల తువ్వలు చుట్టి, ముఖానికి పులిబొమ్మ అట్ట కట్టి, గర్రెపాటేలు మీదికి యిసుక్కొలిపారు. "టైగర్" దగ్గరకు రావటం చూస్తూనే, ఆ పోట్ల పాటేలు తారుకుని మందనుంచి పారిపోసాగింది. గర్రెలు కాచే కుర్రాడు లబోదీబో మంటూ దాని వెంటబడ్డాడు. దాసూ వాసూలు నవ్వుకున్నారు.

◀ చీలమండ
బెణికిందా?

◀ కొంచెం

అమృతాంజనము

రాయండి

◀ వెంటనే గుణం
కనిపిస్తుంది

మీకు ఆమృతాంజనము ఎప్పుడు కావలసివస్తుందో మీకే తెలియదు.
ఇంట్లో ఎప్పుడూ ఒక బుడ్డిని ఉంచండి. ఎంతైనా నమ్మకమైనది.

అమృతాంజన్ లిమిటెడ్

14/15, లబ్ చర్చి రోడ్డు, మద్రాసు-4 బొంబాయి-1, కలకత్తా-1, న్యూ ఢిల్లీ

సంతోషదాయకమైన ఈ దీపావళి
పర్వకాలమున అందరకూ మా
స్నేహపూర్వకమైన శుభాకాంక్షలు

పి. మునిరత్నం నాయుడు & సన్స్

కాగితములు, స్టేషనరీ వ్యాపారులు

స్థాపితం: 1913

10, స్ప్రింగ్ స్ట్రీట్ :: మదరాసు - 1

ఫోన్:

55213

తంతి:

“STATIONERS”

హెడ్డాఫీసు:

వేలారు

దీపావళీ శుభసమయమున పూజనీయులైన
మా అభిమాను లందరకూ హృదయపూర్వక అభినందనలు

ఫోమ్రా బ్రదర్స్

‘ఫోమ్రా హృత్’

392, మింటు స్ట్రీట్ :: మదరాసు-1.

ఫోన్ నం. 3845-3078

తండ్రి: ‘PHUMBHRA’

★

గృహోపయోగములకు పారిశ్రామిక కార్యములకు
సమస్తమైన ఎలక్ట్రిక్ పరికరములు
సప్లయ చేయగలము.

రావోయి చిన్నోడ...
రావోయి సిగ్గెల

రూ. 10 లు ఏ బ్యాంకులో ఆదా చేదామా అని భయ
మెందుకు? విన్నయమెందుకు నీకు. నమ్ము బి.ఓ.
బి.లో నీవే గౌరవమైన కాతాదారుడవు. స్నేహ
భావంతో సహకార సేవ చేయుటయే మా ధర్మము. నీ
మొత్తమంతా కొంచెమైనా సరే మా కది చిన్నదికాదు.

ది ఇండియన్ ఓవర్ సీస్
బ్యాంక్ లిమిటెడ్

సెంట్రల్ ఆఫీస్: మద్రాసు

యమ్. సిటి. ముత్తయ్య
చెయిర్ మెన్

పి. వి. దొరైకన్ను
జనరల్ మేనేజరు

అంధ్ర పులింగి వారు
సమర్పించు

మనగిసి చిన ముగ్గు

నాటకం: శాంతం
సంగీతం: పద్మవతి
త్రీ త్రీ ఇబ్రహీం, టిమ్మసంగి
నిర్మాతలు: ఎ.టి.రాఘవన్ & ఎ.వెంకటేశ్వరరావు

విడుదల: 1955

మానవుని విభాసం

అలా నిలిపే, అన్యాయం చేసే విభాసం — నవ జగజ్జయలేరి మ్రోయించే,
రివిరి యనుమన తెలం రీయించే విభాసం, మేలు కొలిపే మేలు నలిపే విభాసం
— విభాత వైభాతకమై విడుదలగించే, కుట్ర నంసాదకమై వ్యధ
చురపించే విభాసం. చాలు నడిపే చాలు చులచే విభాసం — ఎదారిలో చున
నన్యం విరియించే జడంబువుల నవకత్తులు తెరలించే విభాసం..
ఆ అర్థం పరమార్థం, ఆ రూపం రేపటి లోకం. అవకాశాలూ హర్షద్యమలూ
పిండిన లోకం. ఈ పరిణామంలో ...
నేడూ, నిన్నటివలెనే, మా ఉత్పత్తులు మీ గృహాల కుట్రలకి, అలౌకికానికి,
ఆనందానికి ఉపకరిస్తాయి. వైగా మా నేటి కృషికి మరొక లక్ష్యం
రేపు - రేపటి మీ పెరిగే జీవన ప్రమాదాలతో పెరిగే అవసరాలను తృప్తిపరచడం.
అందుకై మేము విస్తృత సేవా సౌకర్యాలతో, కొత్త కొత్త ఊహలతో,
కొత్త కొత్త ఉత్పత్తులతో శయ్యారుగా వుంటాము.

నేడూ, లేపు... హిందుస్థాన్ లీవర్ గ్రహములకు నేను చేయుచున్నది

PR-6-50 TL

దీపావళి శుభసమయాన
మా అభిమాను లందరకూ
అభినందనము లర్పిస్తున్నాము

అందమైన ముద్రణకు

నెల్ సన్ ప్రైవులనే

ఉపయోగించండి

నెల్ సన్ అండ్ కో
(ది ఫైన్ ఆర్ట్స్ ట్రైప్ ఫౌండ్రీ)

స్థాపితము: 1916

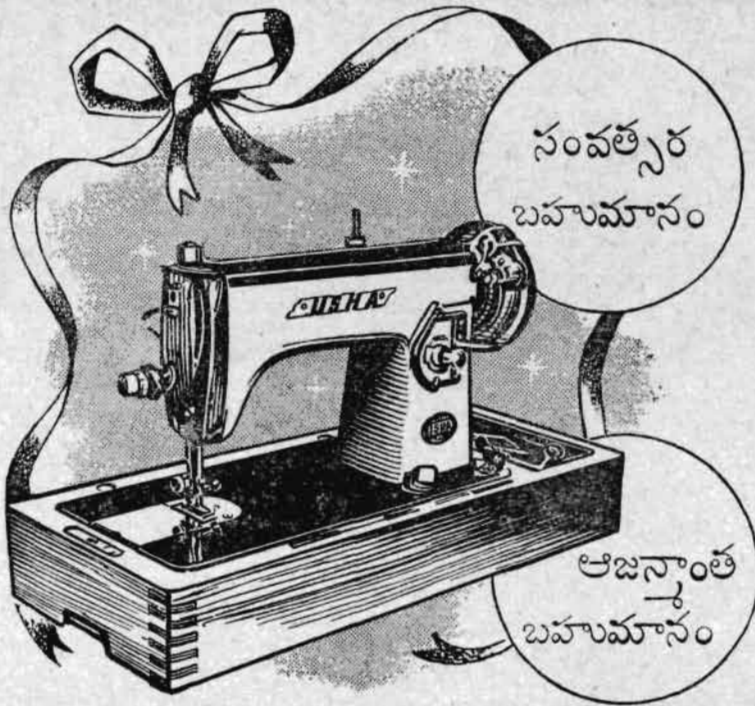
చూశై: మద్రాసు - 7: ఫోన్: 2722

ప్యాక్టరీ:—నం. 1, నెల్సన్ మానిక్యమొదలియార్ రోడ్డు,

అమింజికరై, మద్రాసు - 27: ఫోన్: 62036

★

“చందమామ” నెల్ సన్ ప్రైవులతోనే ముద్రింపబడుతున్నది

సంవత్సర
బహుమానం

ఆజన్మాంత
బహుమానం

వండుగ సమయాలలో కుట్టు మెషీన్లు బహుమానంగా
యిచ్చే ఈ క్రొత్త అలవాటు ఎందుకు ఏర్పడింది? మీ
కుటుంబము వాటిమీద మోజుపడి వాటిని పొగడుతారనా?
మీ ప్రేమ సాత్రులు వాటిని మెచ్చుకొని, ప్రేమించి, వాటితో
కాలక్షేపము చేస్తారనా? తప్పకుండా, నిజమేను. అంతేకాక,
ఇవి భాగ్యపు చిహ్నాలు, తరుణమునకు తగిన బహుమానము—
మీ కుటుంబమునకు. ఈ సంవత్సరము క్రొత్త ఉపా
ప్రీములైన్స్ మార్కెటులో మీ కుటుంబమునకు ఆశ్చర్యము
కలుగజేయుదు—ఇవి నెలలయికి ఎక్కువ విదేశములలో వాటి
సొగసైన డిజైనుకు, కార్య పటుత్వమునకు పొగడ్త నందినవి.
ఛారితరదేశమందివ్వుడు మొదటి
సారిగా అమ్మబడుచున్నవి.

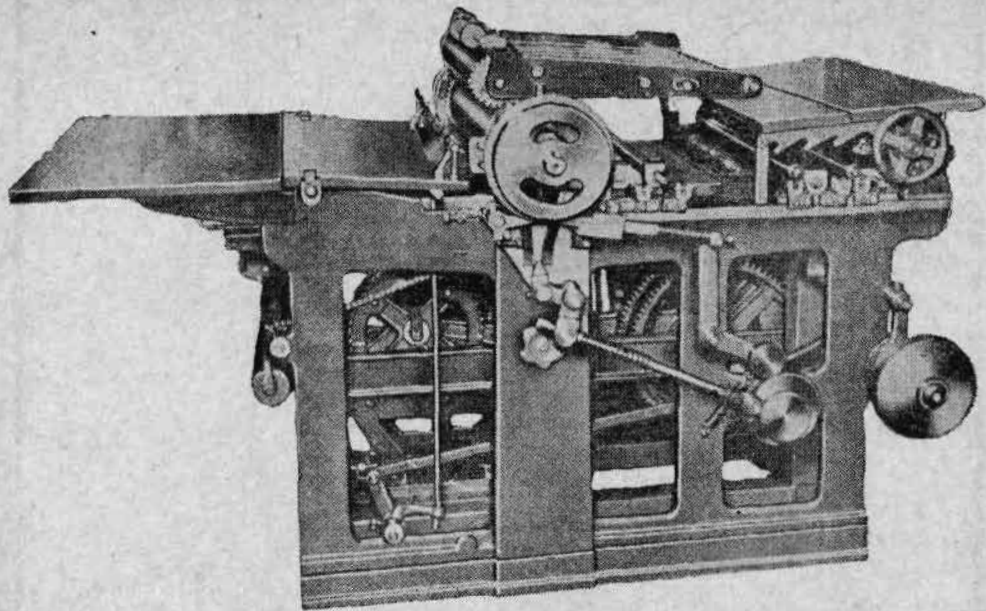
డా. పా.

కుట్టు మెషీన్లు

తే ఇంజనీరింగ్ వర్క్స్ లిమిటెడ్, కలకత్తా-31.

7854/75

తొలుతగా భారతదేశంలో తయారైన స్టాప్ సిలిండర్ ప్రెస్సు

మొట్టమొదట భారతదేశంలో తయారైన 'స్టాండర్డు' స్టాప్ సిలిండర్ ప్రింటింగ్ మిషన్, సెంగిల్ డెమి సైజు, —గియర్డ్ ఇంకర్స్, ఫ్లయర్ డెలివరీ, మరియు డబిల్ గాగ్ చక్రములతో సహా; కాగితపు పూర్తి పరిమాణం 19½ అం. × 25½ అం.

ఫోన్: 55096

తెలి: PRINTMACHO

పూర్తి వివరములకు:

ది స్టాండర్డ్ ప్రింటింగ్ మెషినరీ కంపెనీ,

120/81, సెంబుదాన్ స్ట్రీట్, మద్రాసు - 1.

★

తయారుచేయువారు:

ది స్టాండర్డ్ వర్క్ షాప్స్,

సెంబియమ్, మద్రాసు - 11.

★

దిగువ సామానులను మేము తయారుచేసి సప్లయ్ చేయగలము:

ఫెపర్ కటింగ్ మిషన్లు, వైర్-స్ట్రీచింగ్ మిషన్లు, హార్డ్ ప్రెస్సులు, పర్ఫోరేటింగ్ మిషన్లు, డై-స్టాంపింగ్ మిషన్లు, స్టాండర్డ్ ప్లేటెస్ ప్రెస్సులు, కటింగ్ మరియు క్రిసింగ్ మిషన్లు మొదలైనవి.

కె. కె. సబాపతి & కో.,

తండ్రి : "పెయింట్స్ వేర్"

తపాలు పెట్టె నం. 546

పెయింట్ల వర్తకులు, అర్చిస్తు బ్రష్లు - అర్చిస్తుల
పరికరాలు, డ్రైకలర్లు దిగుమతిదారులు

318, రాసప్పశెట్టి వీధి, మద్రాసు - 3

అన్ని రకముల నాణ్యమైన పెయింట్లు, ఎనామిల్లు,
వార్నిములు, బ్రష్లు, డ్రై కలర్లు, అవిశ నూనె,
డిస్టెంపర్లు, ఫిన్లెలు వగైరాలకు ప్రాకిస్తులు.
అప్సొలైట్ నింటెటిక్ ఎనామిల్స్ కి ప్రధాన ప్రాకిస్తులు.

డీలర్లకు, పి. డబ్ల్యు. డి. కంట్రాక్టర్లకు, స్టూడియోలకు, బస్,
లారీల బాడీ నిర్మాతలు, మొదలగువారికి సప్లయిదారులు.
ఆర్డర్లు దయచేయించ కోరుతున్నాము.

GP

అందమునకు ముఖవర్చస్సుకు

రాజా స్నో

రాజా

టాల్క్ పౌడర్

రాజా

కస్టూరి సోప్

RAJA BAR SOAP FOR EASY WASHING

MANYAM & CO., BANGALORE - 20.

WHITE & COLOURED BONDS - MANIFOLDING WHITE & COLOUR
LEDGER CREAMLAID - WHITE & COLOUR PRINTING ETC.

Manufactured by:

BALLARPUR PAPER & STRAW BOARD MILLS LTD.,

SOLE DISTRIBUTORS FOR SOUTH INDIA

JAI DAYAL KAPUR,

PHONE: 21738

2, ANDERSON STREET,

GRAMS: JAIKAPSO

MADRAS - 1

RAJ BANDHU INDUSTRIAL COMPANY

NO. 2, ANDERSON STREET, (1st FLOOR)

MADRAS - 1.

“ARCHLITE”

EXERCISE NOTE BOOK &
ACCOUNT BOOK MANUFACTURERS

దీపావళి శుభాకాంక్షలు!

యం. సి. సుందరరాజన్ అండ్ కంపెనీ

290, లింగిసెట్టి వీధి, మదరాసు - 1.

టెలిగ్రాం: VISHNU

ఫోను: 4562

పోస్టుబాక్సు: 182

కళాయి, ఇనుపగొట్టాలు, పైపు ఫిట్టింగులకు
జి. కె. డబ్లియూ, ఆరుపలకల బొట్టలు, నట్లు
వగయిరాలకు సంప్రదించండి కళింగ
పైపులకు డ్రిస్టిబ్యూటర్లు

బ్రాంచీలు:

కాటూరివారి వీధి, విజయవాడ - 1 ★ జైలురోడ్డు, కోయంబత్తూరు
6, గోడౌను వీధి, బెంగళూరు సెటీ

అద్వితీయమైన నాణ్యము! అతి సరసమైన మూల్యము!!

ఐ రిస్
సిరాలు

FOR *Costly* PENS
Iris
INKS

ఫాస్టెన్ కలములకు పేరెన్నిక కన్నవి.

1, 2, 4, 12, 24 బెస్సుల ప్యాకింగులలో లభించును.

కయారుచేయువారు:

రీ సెర్పి కెమికల్ తెబొరెటరీస్

మద్రాసు-4 ★ న్యూఢిల్లీ-1 ★ బెంగళూరు-3

గజ్జి దురద

మీ చర్మములోగల కొట్లకొలది నూళ్ళురంధ్రములలో అనేక విధములగు క్రిమి జాలములు దాగియుండి చర్మమునకు దురద, పగుళ్ళు, కలిగించుటయే కాక, గజ్జి, చర్మము రాలుట, చ్యూరము మంట, చీడ, తామర, పాడ, మొటిమలు, పాదములలో దురద, తదితర లక్షణములను పుట్టించును. సాధారణ చికిత్సలద్వారా క్రిములు నశించకుండుటచే తాత్కాలిక ఉపశాంతి మాత్రమే కలుగును. శాస్త్రోక్తముగా తయారైన నిక్సోడెర్మ్ (NIXODERM)తో వెంటనే క్రిములు నశించుటయే గాక మీ చర్మము మృదువుగాను, శుభ్రముగాను ఉండుటకు ఈ మందు తోడ్పడగలదు. చర్మవ్యాధులకు కారణమైన క్రిములను నిశ్చయముగా సంహరించు నిక్సోడెర్మ్ (NIXODERM)ను నేడే మీ కెమిస్టువద్ద కొనండి.

(N. 30-1 TEL.)

ఉబ్బసము రొమ్ముపడిశము

జలుబు అరికట్టు విధము

ఈపిరి బిగడియుట, దగ్గు, శ్లేష్మము, గొంతునొప్పి, ఉబ్బసము, రొమ్ము పడిశము, జలుబు మరియు తాపజ్వరము మొదలగు వ్యాధులతో బాధపడు వేలకొలది రోగులు యిక వీటికి భయపడ నపునరము లేదు. అమెరికా దేశపు ఆధునిక ఔషధముతో శాస్త్రోక్తముగా తయారైన ఈ మందు, గుండె, ముక్కు మొదలగు భాగములకు రక్తముద్వారా వ్యాపించి శ్లేష్మమును హరించును. మీకు వెంటనే ఈపిరి బాగుగా నలుపును. దగ్గు శ్లేష్మము తగ్గి పసిబిడ్డవలె నిద్రించగలరు. పూర్తిగా తృప్తి నిచ్చుటకు గ్యారంటీ యివ్వబడిన మెండకో (MENDACO) ను మీ కెమిస్టువద్ద కొనండి.

(M. 33-1 TEL.)

ఇప్పుడు
నడుస్తోంది

క్నకాక్షుడు

నిర్మాత.. నల్లపరెడ్డి గోపాలరెడ్డి.

మాటలు, పాటలు.. నారపరెడ్డి
సంగీతం.. M. రంగారావు..

దర్శకుడు.. యోగానంద్.

* పోస్ట్ డిస్ట్రిబ్యూషన్, టీవీ రీమిక్స్ * పోస్ట్ డిస్ట్రిబ్యూషన్, వైజా, మహారాష్ట్ర * శ్రీ శైవ్, కుష్టుండియా ఫిలిం కంపెనీ

For Dependable

SALES & SERVICE

K. ORR & COMPANY

40, CHINNATHAMBI STREET, MADRAS-1.

Phone: 3519

Grams: 'PRESUNDRY'

PAPER, PRINTING MACHINES,
PRINTING INKS, PRINTERS'
MATERIALS, SAND AND EMERY
PAPER, MATCH CHEMICALS,
STITCH BUTTONS AND ZIPS.

పంట తెగుళ్లను, చీడపురుగులను

సమగ్రముగా

పొదుపుగా

సులువుగా అరికట్టుటకు

మైకో

పెన్సిలైడ్స్ మరియు ఫంగిసైడ్స్ను
వాడండి.

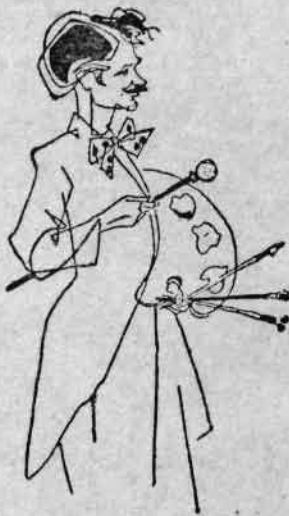
వీటికి ప్రాతిపదికలు డి. డి. టి.,
బి. హెచ్. సి., లిండేన్, ఎండ్రీన్, క్లోరైన్,
హెప్టాక్లోర్, మాలాథియోన్, పారాథియోన్,
రాగి లవణములు మరియు గంధకము.

కొబ్బరి మొదలైనవి, దాన్యం,
జొన్న, మిరియం, పత్తి,
చెరకు, పొగాకు - ఇటువంటి
పంటలకు వృక్షజాతులకు
పట్టే పంటతెగుళ్లను, చీడ
పురుగులను పొరబోలుటకు
ఉపయోగించును.

ది మైసూర్ ఇన్ సెక్టిసైడ్స్ కంపెనీ,

31 - ఎ, నార్త్ బీచ్ రోడ్, మద్రాసు - 1.

ఆధునిక యంత్ర
పరికరములతోను (త
సాంకేతిక
నిపుణులతోను
ఆమరివున్న
బ్రహ్మాండమైన సంస్థ

ఆఫ్ సెట్టు ప్రింటర్సు

ప్రసాద్ ప్రాసెస్ ప్రైవేట్ లి. మదరాసు-26

ప్రతినిధి కార్యాలయాలు:

101, పుష్ప కుంజ్ ఎ, రోడ్, చర్చిగేట్, బొంబాయి - 1. (ఫోన్: 243229)

డి/11, 5 మెయిన్ రోడ్, గాంధీనగర్, బెంగళూరు - 9. (ఫోన్: 6555)

అంతరాష్ట్రీయ ఖ్యాతిగాంచిన భారతీయ నృత్యకారి

కమలా లక్ష్మి

వారి

మెచ్చికు పాతమైనవి..

స్వాస్థ్య

సమూహాలు

వీటికారకు

వన్నెలు..

నాగరికత

శ్రీ వెంకటేశ్వర
సిల్క్ చీరలు

శ్రీ వెంకటేశ్వర
సిల్క్ షాలెన్

శ్రీ లక్ష్మీమణి వస్త్రాలకు
రమ్యమైన శృంగారం

284/1, చిక్ర-వేట, బెంగళూరు-2
ఫోన్-6440
Zల్పాం-ROOPANDIR

MHR201

దీపావళి శుభసమయాన చందమామ పాఠకులకు
మా హృదయపూర్వక అభినందనములు!

★

‘మైసూరు పేపర్ స్టాకిస్టులు’

వి. వి. రావు అండ్ బ్రదర్స్,

రకరకాల కాగితాల వర్తకులు, ఉత్పత్తిదారుల ప్రతినిధులు

ప్రధాన కార్యాలయము:

6 ఎ, వారెన్ రోడ్డు, మైలాపూర్, మద్రాసు - 4

తండ్రి: VIOLETS

::

ఫోన్: 71599

: చిల్లర వ్యాపార వివరములకు :

సం. 17, బుద్రియన్ స్క్విట్, మద్రాసు - 1.

గత ముప్పయ్యేడు సంవత్సరాలుగా మేము సేవించు
కునే భాగ్యం కలిగిన అసంఖ్యాకులగు కాతాదారుల
కున్ను. —ఇప్పటి మా బ్రాంచీల ద్వారాను, ముందు
స్థాపించబోయే బ్రాంచీల ద్వారాను, మేము సేవిం
చుకోగల మరెందరో కాతాదారులకున్ను, ఇవే—మా
హృదయపూర్వక

దీపావళి అభినందనలు!

✽

ది ఆంధ్ర బ్యాంక్ లిమిటెడ్

హెడ్డాఫీసు: మచిలీపట్నం

త్వరలోనే మా బొంబాయి బ్రాంచి తెరవబడుతున్నది

సువాసన

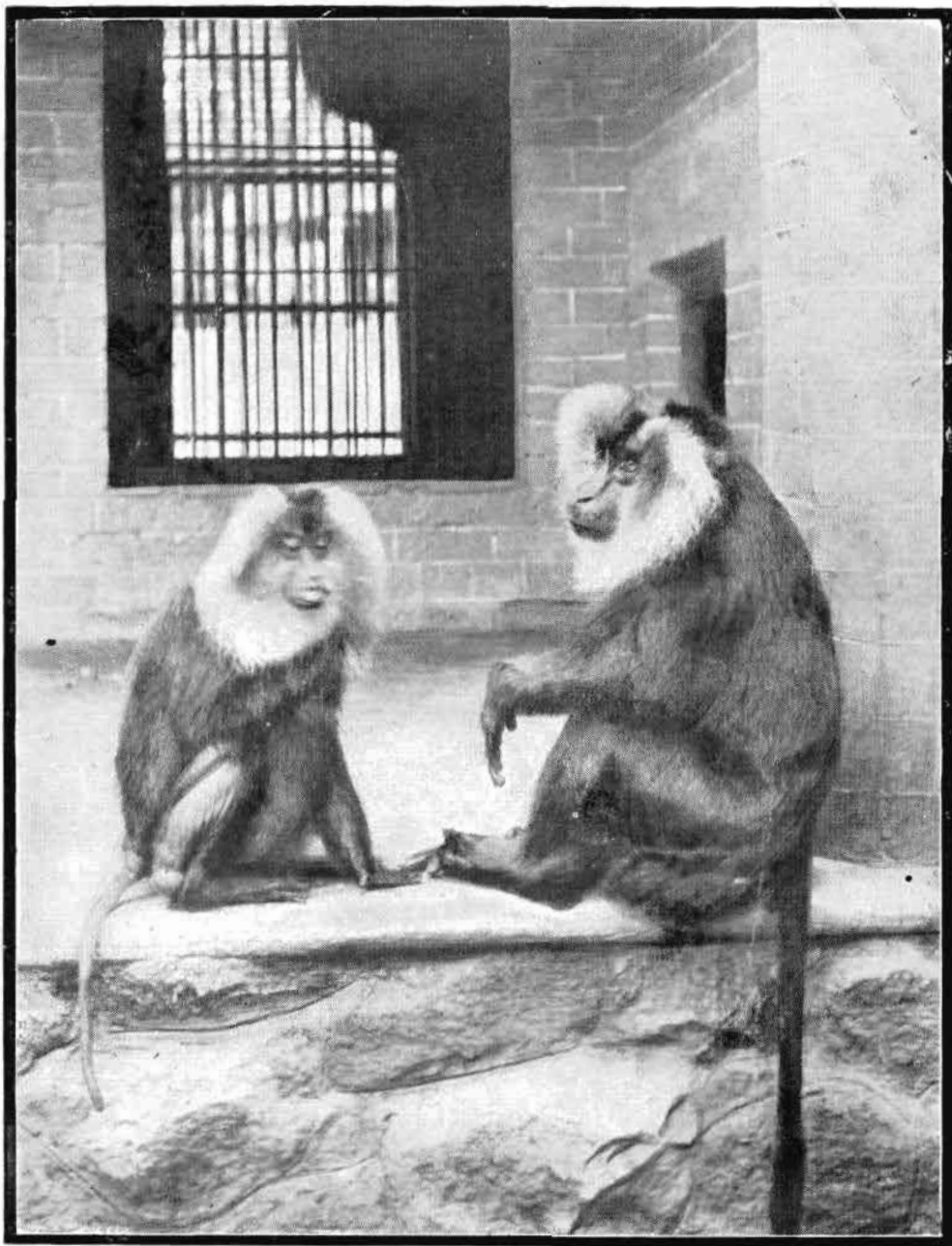
ప్రసరించే

రెమీ

స్నో &
పౌడర్

Aykan

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

ఇద్దరే అతిథులా!

పంపినవారు.
వి. వి. చార్మలు - హైదరాబాదు.

